ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ISSN 0857-2909 ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๑

หลวงพ่อวัดปากน้ำ
กับการกลับมาของวิชชาธรรมกาย

- **วิชชาธรรมกายเป็นธรรมโอสถ** ได้อย่างไร ?

- **ติลักขณาทิคาถา**
- **การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม**

....ตอบปัญหาสำคัญ

- **ใครจะให้ธรรมกาย แก่ใครได้จริงหรือ ?**

แก้วใสคือใจตน มุ่งมรรคผล แก้วธรรมกาย

พระพุทธรูปปางสมาธิขนาดหน้าตัก ๕ นิ้ว สร้างขึ้นจากแก้วเนื้อดีพิเศษจากต่างประเทศ
ผ่านการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงโดย พระเถราจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เพื่อให้เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเรือนและผู้เคารพบูชาทั่วไป

ธรรมกาย
นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์
(เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี
(ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชวิสุทธิโมลี
(ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชปริยัตกวี
(วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร
(วีระ คณฺตฺตโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม
(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ.๗)
พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล
(มงคลบุตร)
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ
(อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร

ผู้จัดการ :
รศ. ดร. พัฒนะ ภวะนันท์

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ. ดร. ธีระ เกรอต

กองบรรณาธิการ
รศ. ถาวร สุทธิพงษ์
แพทย์หญิง คุณสวรรยา เดชอุดม
ผศ. ดร. พีระดา สิริจินตกาญจน์
ผศ. ดร. ศิริพร สิทธิประณีต
ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ
คุณอรวรรณ เวศอุไร
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์
คุณสุนีรัตน์ ชลสายพันธ์

ฝ่ายภาพ :
คุณสง่า สัจพันโรจน์
คุณวีระ เนตยกุล

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณพจมาน ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณบำรุง บุญเชื้อ
คุณอมรรัตน์ ตรีนุชจรัสกุล
คุณสมชาย บุญเชื้อ

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/ตัวเรียงอักษรคอมพิว :
บริษัท วีชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด
โทร. ๒๕๔-๓๓๐๑-๒

พิมพ์ที่ :
ศรีเมืองการพิมพ์ ๕/๓๙ ถนนรองเมือง
ซอย ๕ กทม. ๑๐๕๐๐
นายประยุทธ คมอำนาจสกุล ผู้พิมพ์โฆษณา
โทร. ๒๑๔๔๖๖๐, ๒๑๔๔๓๗๐

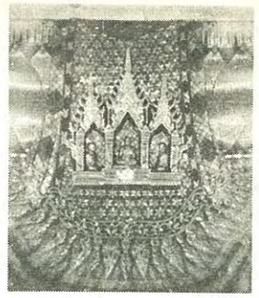

อธิบายปก :
สัญญลักษณ์ประจำสถาบัน
พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ซึ่งประดิษฐานไว้
ณ ผ้าทิพย์ขององค์พระประธาน
ประจำศาลาอเนกประสงค์

นิตยสาร "ธรรมกาย" ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๑

สารบัญ

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
ติลักขณาทิคาถา ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๖
มหาสติปัฏฐาน ๔ : ธรรมกาย
วิธีปฏิบัติธรรมให้เกิดสมาธิและผลดีของสมาธิ ..... มงคลบุตร ๒๔
ธรรมปฏิบัติ
การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม ..... พระเสริมชัย ชยมงฺคโล ๖๑
ธรรมะสำหรับเยาวชน
ธรรมฝ่ายบุญกุศล-ฝ่ายบาปอกุศล ..... มงคลบุตร ๙๓
จากพระไตรปิฎก ๕
ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม
วิชชาธรรมกายเป็นธรรมโอสถ ..... มุทุตา ๓๙
ตอบปัญหาธรรม ..... พระภาวนาโกศลเถร ๑๐๕
บุคคลกับธรรมะ
หลวงพ่อวัดปากน้ำกับการกลับมาของวิชชาธรรมกาย ..... พระภาวนาโกศลเถร ๗๔
ธรรมสภา ..... วิมังสา ๕๑
แวดวงธรรมกาย ..... วิชชาธร ๘๕
ปกิณกะ
การกลับตัว ..... สมเด็จพระธีรญาณมุนี ๑๗
ธรรมโอวาท ..... สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๓๒
ตัวอยู่ไกลใจใกล้ธรรม ๑๑๐
กิจกรรม ๑๑๔
ท้ายเล่ม
ถ้าพรุ่งนี้เราต้องตาย ..... ญาณรัตน์ ๑๑๙

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ. ดำเนินสะดวก ราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และมูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร
● **อัตราค่าสมาชิก :** ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๒๐ บาท เล่มละ ๓๐ บาท

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย อุชุงกายัง ปะนิธายะ ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวาถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวาเท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปะริมุขัง สะติงอุปัฏฐะเปตวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิด ๆ บริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิต ตรงศูนย์กลางกายเหนือสะดือสองนิ้วมือ เป็นดวงแก้วกลมใส เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณเท่าวงของตาดำ ใสขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีดำหนิ เรียบรอบตัวเหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์ สติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต บริกรรมทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอ ในอริยาบถทั้งสี่คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อย ๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิดเป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใสกลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า ดวงปฐมมรรค กลางดวงนี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหัตน์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอยออก ก็จะเห็นดวงในดวงและกายในกายใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้เดินดวงเดินกายคือ เห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกายไม่มีถอยออก

(เมื่อทำได้เช่นนี้แล้วก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร หรือหลวงพ่อชยมงคโล เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป)

รูปด้านข้างผ่าซีก
แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๗

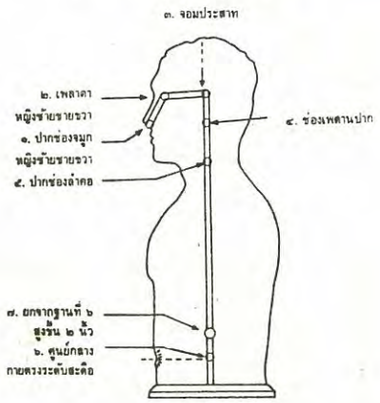

ถ้อยแถลง

มาถึงบัดนี้ท่านสมาชิกและสาธุชนที่สนใจติดตามนิตยสารธรรมกาย คงจะตระหนักถึงประสิทธิภาพของวิชชาธรรมกายในการกำจัดกิเลสแล้วว่าสูงยิ่งเพียงใด ในฉบับนี้จึงได้นำประวัติพระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** ผู้ได้ค้นคว้านำกลับมาซึ่งวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ที่ไม่ปรากฏหลักฐานการถ่ายทอดเป็นเวลานาน หลังจากพระพุทธองค์เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานประมาณ ๕๐๐ ปี จนเป็นที่แพร่หลายเข้าใจอย่างกว้างขวางในปัจจุบันนี้

ผู้ประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยของพระศาสดาทั้งภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ไม่รู้จักชัดว่าปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมดำ ปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมขาว ไม่รู้ชัด จะรู้จักชัด ต้องขัดกาย วาจา ใจ ออกไปเป็นขั้น ๆ ทุจริตกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมดำ สุจริตด้วยกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมขาว ทำใจให้ผ่องใสนั่นเป็นธรรมขาว นี้อยู่ในพระธรรมเทศนา **ติลักขณาทิคาถา** ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ นี้ไม่ได้เป็นข้อความธรรมดา แต่เป็นธรรมที่ลึกซึ้งจริง ๆ เป็นเป้าหมายใจดำของธรรมปฏิบัติ จะเอาตัวรอดได้หรือไม่ก็อยู่ที่การรู้ว่านี้ธรรมดำ นี้ธรรมขาว สามารถแยกได้อย่างถูกต้องตั้งแต่หยาบไปจนละเอียด ยากนักที่จะได้ยินได้ฟังจากที่อื่นใด

เราท่านทั้งหลายตั้งแต่เกิดมาจนถึงทุกวันนี้ ถ้าหันมามองตนเองสักนิดจะพบว่าได้เคยทำผิดมาบ้างไม่มากก็น้อย แต่เมื่อทำผิดแล้วควรจะทำอย่างไร พระธรรมเทศนาเรื่อง **การกลับตัว**ของเจ้าประคุณ**สมเด็จพระธีรญาณมุนี** จะชี้ให้เห็นสาเหตุและแนะแนวทางแก้ไขป้องกันไว้ให้

ท่านที่ปฏิบัติธรรมแล้วยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร หรือผู้ที่เริ่มต้นปฏิบัติธรรม บทความ **วิธีปฏิบัติธรรมให้เกิดสมาธิและผลดีของสมาธิ** จะให้ข้อคิดและแนวทางที่ถูกต้องของการปฏิบัติธรรม และบทความ **การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม** จะให้หลักปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายทั้งเบื้องต้น เบื้องกลาง และ

ถ้อยแถลง

เบื้องสูง ซึ่งทรงคุณค่ากว่าสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าท่านไม่ลดละความพยายามแล้ว ย่อมหวังผลได้อย่างไม่ต้องสงสัย

คุณค่าของวิชชาธรรมกายมีมากสุดจะบรรยาย บทความ **วิชชาธรรมกายเป็นธรรมโอสถ** และ **แวดวงธรรมกาย** ย่อมเป็นพยานส่วนหนึ่งได้เป็นอย่างดี แต่การได้มาซึ่งธรรมกายนั้นต้องถึงพร้อมด้วยเหตุด้วยปัจจัย บุญบารมีต้องเต็มส่วน จะได้มาโดยการหยิบยื่นให้กันนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ ดังที่พระเดชพระคุณ **พระภาวนาโกศลเถร**กล่าวไว้ในคอลัมน์**ตอบปัญหาธรรม**

ด้วยการอำนวยความสะดวก อนุเคราะห์ และชักจูงให้ผู้อื่นเข้าถึงธรรมกายได้ ย่อมเป็นมหานิสงส์ ทับทวีให้บุญบารมีของท่านเต็มส่วนได้โดยเร็ว ซึ่งทำได้โดยการเป็นเจ้าภาพ**การอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อนรุ่นที่ ๓ ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี** ระหว่างวันที่ ๘ ถึง ๑๕ เมษายน ๒๕๓๑ และ/หรือ เป็นเจ้าภาพ**การอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๕ ณ สถาบันฯ** ระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ในการนี้จะมี**การทอดผ้าป่ามหากุศล ณ สถาบันฯ** ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๑ เพื่อสมทบทุนเผยแพร่ธรรมปฏิบัติดังกล่าว ดังพุทธภาษิตที่ว่า **ผู้ให้สิ่งประเสริฐย่อมถึงฐานะที่ประเสริฐ** แล้วจะมีอะไรเป็นบุญยิ่งกว่าการอนุเคราะห์ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติเข้าถึงธรรมกาย จึงขอเชิญชวนสาธุทุกท่านชักชวนญาติสนิทมิตรสหาย ร่วมกันเป็นเจ้าภาพการอบรมดังกล่าวตามฐานะ และกำลังศรัทธา (สอบถามรายละเอียดได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ** กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕)

สวัสดีครับ

บ.ก.

จากพระไตรปิฎก

คนผู้เกิดมาดี
ไม่ควรไว้วางใจ เพราะผิวพรรณและรูปร่าง
ไม่ควรไว้วางใจ เพราะการเห็นกันชั่วครู่เดียว

เพราะว่า
นักบวชผู้ไม่สำรวมทั้งหลาย ย่อมเที่ยวไปยังโลกนี้
ด้วยบริขาร ของเหล่านักบวชผู้สำรวมดีแล้ว
ประดุจกุณฑลดิน และมาสกโลหะหุ้มด้วยทองคำปลอมไว้

คนทั้งหลายไม่บริสุทธิ์ ในภายใน
งามแต่ภายนอก แวดล้อมด้วยบริวาร
ท่องเที่ยวอยู่ในโลก

สุ.สัง.สคาถวรรค ๑๕/๓๕๘
ชฎิลสูตรที่ ๑

ติลักขณาทิคาถา

แสดงโดย **พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)**

ในสมัยที่ดำรงสมณศักดิ์เป็นที่
พระภาวนาโกศลเถร
วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๙๗

...ถ้าจะให้พ้นจากอายตนะเหล่านี้ ต้องไปนิพพานจึงจะพ้น อายตนนิพพาน ก็เป็นข้อสำคัญอยู่ ไม่ใช่พอดีพอร้าย ถ้าทำถูกส่วนเข้า เป็นอย่างไร ทำถูกส่วนเข้าก็ซีกขาวฝ่ายเดียว ขาวจนใส ขาวจนเกินขาว ขาวจนเกินส่วน ขาวจนได้ส่วนได้ที่ทีเดียว ใสหนักเข้า ๆ ๆ ใสจนไม่ใสต่อไป ใสเต็มส่วนขนาดนั้น เมื่อใสเต็มส่วนขนาดนั้นก็ไม่มีดำเข้าไปเจือปนเท่าปลายผมปลายขนเลย วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว ดวงนั้นใสอย่างนั้น ขาวอย่างนั้นอยู่ในกลางกายของธรรมกาย พอแตกกายทำลายขันธ์จากมนุษย์โลก โน่นอายตนนิพพานดึงดูด อายตนนิพพานดึงดูดทีเดียว อื่นดึงดูดไม่ได้ กำลังไม่พอ อายตนนิพพานก็ดึงดูดพอ เพราะถูกส่วนของนิพพานเข้าแล้ว อายตนนิพพานก็ดึงดูดเข้าไปสู่นิพพาน...

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
(๓ ครั้ง)

กณฺหํ ธมฺมํ วิปฺปหาย สุกฺกํ ภาเวถ ปณฺฑิโต
โอกา อโนกมาคมฺม วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ
ตตฺราภิรติมิจฺเฉยฺย หิตฺวา กาเม อกิญฺจโน
ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺฑิโต
เยสํ สมฺโพธิยงฺเคสุ สมฺมา จิตฺตํ สุภาวิตํ
อาทานปฏินิสฺสคฺเค อนุปาทาย เย รตา
ขีณาสวา ชุติมนฺโต เต โลเก ปรินิพฺพุตาติ ฯ

ณ บัดนี้อาตมภาพจะได้แสดงใน**ปกิณกเทศนา**ตามลำดับ ในสัปดาห์ก่อนมาที่แสดงไปแล้ว วันนี้จะเริ่มต้นในบัณฑิตชนละธรรมดำเสีย ยังธรรมขาวให้เจริญขึ้น อนุสนธิต่อสัปดาห์ก่อนมา เมื่อละธรรมดำเสียแล้วจะยังธรรมขาวให้เจริญขึ้น ธรรมขาวเป็นธรรมสำคัญ ธรรมดำเป็นธรรมฝ่ายของพญามารแท้ ๆ ไม่ใช่ของพระ ของพระเป็นฝ่ายธรรมขาวแท้ ๆ ไม่ใช่ธรรมดำ ตรงกันข้ามดังนี้ แต่ว่าผู้ประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยของพระศาสดา ทั้งภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ไม่รู้จักชัดว่าปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมดำ ปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมขาว ไม่รู้ชัดจะรู้จักชัด ต้องขัดกาย วาจา ใจ ออกไปเป็นขั้น ๆ ทุจริตกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมดำ สุจริตด้วยกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมขาว ทำใจให้ผ่องใส นั่นเป็นธรรมขาว ถ้าใจมืดมัวขุ่นหมองนั่นเป็นธรรมดำ นี่เป็นธรรมดำธรรมขาวมีลักษณะอย่างนี้ ชั่วเป็นฝ่ายดำทั้งนั้น ดีเป็นฝ่ายขาว

...ผู้ประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยของพระศาสดา ทั้งภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ไม่รู้จักชัดว่าปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมดำ ปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมขาว ไม่รู้ชัด จะรู้จักชัด ต้องขัดกาย วาจา ใจ ออกไปเป็นขั้น ๆ ทุจริตกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมดำ สุจริตด้วยกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมขาว ทำใจให้ผ่องใส นั่นเป็นธรรมขาว...

ทีนี้ฝ่าย**ธรรมดำ ใจมนุษย์มี อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ** นี่ฝ่ายธรรมดำ กายมนุษย์ตลอดกายมนุษย์ละเอียด **กายทิพย์ มีธรรมดำ โลภะ โทสะ โมหะ** ตลอดกายทิพย์ละเอียดนี่เป็นฝ่ายธรรมดำ **กายรูปพรหม**ทั้งหยาบทั้งละเอียดมี **ราคะ โทสะ โมหะ** นี้เป็นฝ่ายธรรมดำ ตลอดจนรูปพรหมละเอียด **กายอรูปพรหมมีกามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย อวิชชานุสัย** ทั้งหยาบทั้งละเอียดนี้เป็นฝ่ายธรรมดำ ฝ่ายธรรมขาว **ให้ทาน เมตตา สัมมาทิฏฐิ นี่กายมนุษย์**ทั้งหยาบทั้งละเอียด **กายทิพย์ ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง** ไม่โลภตั้งอยู่ในความให้ ไม่โลภอยากได้ของเขา ให้ของตนแก่เขา ไม่โกรธตั้งอยู่ในเมตตา ไม่หลงตั้งอยู่ในความ

ทูรมํ ยินดีได้ด้วยยาก ในพระนิพพานอันสงัดใด นิพพานสงัดนัก ยินดีได้ด้วยยากในพระนิพพานอันสงัดใด เข้าถึงพระนิพพานแล้วสงัดนักหละ เงียบทีเดียว **ตตฺราภิรติมิจฺเฉยฺย หิตฺวา กาเม อกิญฺจโน** ละกามทั้งหลายเสียไม่มีกังวลอะไร ปรารถนาความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั้น นี้มุ่งถึงพระนิพพานเทียว ไม่เกี่ยวข้องด้วยกาม ละกามเทียว ละกามทั้งหลายเสีย ไม่มีความกังวลอะไร ปรารถนาความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั้น **ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺฑิโต** บัณฑิตผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญา ละกิเลสทั้งหลายเสียแล้ว บัณฑิตคือดำเนินด้วยคติของปัญญา ชำระตนให้ผ่องแผ้วแล้ว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลาย ผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญาละกิเลส ชำระตนให้ผ่องแผ้วแล้ว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลาย **เยสํ สมฺโพธิยงฺเคสุ สมฺมา จิตฺตํ สุภาวิตํ** จิตอันบัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด อบรมดีแล้ว ในองค์เป็นเหตุเครื่องตรัสรู้ทั้งหลาย **อาทานปฏินิสฺสคฺเค อนุปาทาย เย รตา** บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด ไม่ถือมั่นยินดีแล้วในการสละการถือมั่น **ขีณาสวา ชุติมนฺโต เต โลเก ปรินิพฺพุตา** บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้นเป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพลง ดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้ นี่เนื้อความของพระบาลีคลี่ความเป็นสยามภาษาพอได้ความเท่านี้

ต่อจากนี้จะได้อรรถาธิบายขยายเนื้อความเป็นลำดับไป นี้เป็นธรรมลึกซึ้งนักนะ ยากที่เราจะสดับยิ่ง เทศน์ก็ยากที่จะเทศน์จริง สดับก็ยากที่จะสดับจริง เพราะเป็นธรรมลึกซึ้ง พูดถึงนิพพานไม่ใช่พูดถึงสิ่งอื่น ๆ ต้องรู้จัก**อายตนะ**เสียก่อนจึงจะฟังธรรมเรื่องนี้ออก ที่เขาเรียกว่า**โลกายตนะ**มันดึงดูด **นิพพานนายตนะ**ก็ดึงดูดเหมือนกัน **โลกายตนะ**หรือ**โลก**มันดึงดูด รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูปที่ชอบใจมันก็ดึงดูดมา ให้ไปติดกับมัน หรือเอาไปติดกับตา หรือเอาไปติดกับรูป เสียงที่ชอบใจมันก็ดึงดูดหู หรือหูดึงดูดเสียงเอามา กลิ่นที่ชอบใจก็ดึงดูดจมูก หรือจมูกก็ดึงดูดกลิ่นเอามา รสที่ชอบใจมันก็ดึงดูดลิ้น หรือลิ้นก็ดึงดูดมันมา สัมผัสที่ชอบใจ มันก็ดึงดูดกาย หรือกายไปดึงดูดเอามันมา มันดึงดูดอย่างนี้ มนายตนะส่วนใจ ธรรมารมณ์ที่ชอบใจ มันก็ดึงดูดใจหรือใจก็ไปดึงดูดเอามันมา นี้มันดึงดูดกันอย่างนี้ ดึงดูดแน่นทีเดียว หลุดไม่ได้ทีเดียว ไม่ว่าแก่เฒ่าชรา หญิง ชาย ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ชนิดใดละ ถูกอายตนะของโลกดึงดูดเข้าอย่างนี้ก็อยู่หมัด ไปไหนไม่ไหวหละ อยู่หมัดทีเดียว อายตนะโลกมันดึงดูดอย่างนี้ ไม่ใช่ดึงดูดพอดีพอร้าย อายตนะดึงดูดเหล่านี้ผิวเผินนะ ดึงดูดลงไปกว่านี้อีก อายตนะของโลก

ถ้าว่าสัตว์ในโลก มีธรรมดำล้วน ไม่ได้มีธรรมขาวเข้าไปเจือปนเลย เท่าปลายผมปลายขนดำล้วนทีเดียว แตกกายทำลายขันธ์ โน่น **อายตนะโลกันต์**ดึงดูด ต่ำกว่าภพสามลงไปนี้ ๓ เท่าภพสาม ส่วนโลกันต์เท่ากับภพสามนี้ แต่ต่ำกว่าภพสามลงไปอีก ๓ เท่าภพสามนี้ นั่นมันอายตนะโลกันต์ดึงดูด ดึงดูดโน่น ไปอื่นไม่ได้ อายตนะโลกันต์

เห็นชอบ นี่เป็นฝ่ายธรรมขาว ไม่กำหนัด ไม่ขัดเคือง ไม่หลงงมงาย ไม่กำหนัดคือคลายกำหนัดเสียแล้ว ไม่มีกำหนัด ไม่ขัดเคืองมีความเมตตา เป็นปุเรจาริก ไม่หลง รู้แจ้งเห็นจริงดังนี้ นี้เป็นธรรมฝ่ายขาว **กายรูปพรหม ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา** นี้เป็นธรรมฝ่ายขาว ไม่ใช่ฝ่ายดำ ให้รู้จักคลองธรรมดังนี้ นี่คลองธรรมดังนี้นัยหนึ่ง

อีกนัยหนึ่ง คลองธรรมที่เป็นธรรมดำธรรมขาวน่ะ นี่ลึกซึ้งสว่างไสว ปฏิบัติลงไปแล้ว เห็นดวงใสดุจกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า **เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** เห็นกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์ละเอียดก็สว่างไสว เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกายทิพย์ กายทิพย์ก็สว่างไสว เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นชัดทีเดียว เห็นชัดดังนั้น นี้เป็นธรรมขาว ถ้าเห็นกายทิพย์ละเอียด กายทิพย์ละเอียดก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายรูปพรหม กายรูปพรหมก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายรูปพรหมละเอียด กายรูปพรหมละเอียดก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายอรูปพรหม ๆ ก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายอรูปพรหมละเอียด ๆ ก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายธรรม ๆ ก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายธรรมละเอียด กายธรรมโสดา กายธรรมโสดาละเอียด กายสกทาคา กายสกทาคาละเอียด กายธรรมอนาคา กายธรรมอนาคาละเอียด กายธรรมพระอรหัต กายธรรมพระอรหัตละเอียด เป็นลำดับขึ้นไปดังนี้ นี่เรียกว่าซีกธรรมขาว ไม่ใช่ซีกธรรมดำ ถ้าไม่เห็นดังนี้ อยู่ในซีกธรรมดำ เป็นธรรมของพญามาร เป็นบ่าวของพญามารไป เป็นทาสของพญามารไป เขาบังคับใช้สอยเหมือนเด็ก ๆ เล็ก ๆ เหมือนทาสกรรมกรไปอยู่ในกำมือของมาร นี้ให้รู้จักหลักฐานธรรมดำธรรมขาวดังนี้

เมื่อรู้จักธรรมดำธรรมขาวดังนี้แล้ว ก็คอยฟังต่อไป จึงจะเข้าใจในเรื่องธรรมดำธรรมขาว **โอกา อโนกมาคมฺม** เมื่อมีธรรมขาวเช่นนั้นแล้ว อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัย จากอาลัย **โอกา** เขาแปลว่า จากอาลัย **อโนกมาคมฺม อาคมฺม** เขาแปลว่า อาศัย **อโนก**ตัวนั้นเขาแปลว่า ไม่มีอาลัย อาศัยนิพพานไม่มีอาลัย จากอาลัย นิพพานเป็นตัวยืนนะ อาศัยนิพพานไม่มีอาลัย จากอาลัย **วิเวเก ยตฺถ**

มีกำลังกว่า พอถูกกระแสถูกสายเข้าแล้ว จะเยื้องยักไปทางอื่นไม่ได้ อายตนะของโลกันต์ก็ดึงดูดทีเดียวไปติดอยู่ในโลกันต์โน่น กว่าจะครบกำหนดออกน่ะมันไม่มีเวลา เวลาน่ะนานนัก ไม่ต้องนับเวลากันหละเข้าถึงโลกันต์แล้ว กว่าจะได้ออก **อจินฺเตยฺโย** ไม่ควรคิด ไม่มีกำหนดกันนั่นแน่นดึงดูดติดขนาดนั้น นั่นอายตนะโลกันต์หนา

อายตนะอเวจี ถ้าจะไปตกนรกเอวจี ก็ฆ่าพระพุทธเจ้า ฆ่าพระอรหันต์ ฆ่าพระพุทธเจ้าหรือฆ่าพระอรหันต์ ทำลายโลหิตพระพุทธเจ้าให้ห้อขึ้น ยุยงให้สงฆ์แตกจากกัน เหล่านี้ ปิตุฆาต มาตุฆาต ฆ่าบิดา ฆ่ามารดา เหล่านี้ แตกกายทำลายขันธ์ ต้องไปตกอเวจี นี้อยู่ในภพ ขอบภพข้างล่างพอดี อเวจี สี่เหลี่ยม เหล็กรอบตัวสี่ด้าน สี่เหลี่ยมทีเดียว ไปอยู่ในห้องขังนั้น ในห้องขังอเวจีนั้นแดงก่ำเหมือนกับเหล็กแดงทั้งวันทั้งคืน อะไรไม่ต่างกันหละ **ตัวเทวทัตแดงเป็นเหล็กแดงทีเดียว ไหม้เป็นเหล็กแดงทีเดียว แต่ไม่ตาย กรรมบังคับให้ทนอยู่ได้** นั่นไปตกอเวจีหละ ทำถึงขนาดนั้น **อนันตริยกรรม**เข้า พอแตกกายทำลายขันธ์กุศลอื่นไม่มีกำลัง สู้อเวจีไม่ได้ อเวจีดึงดูดวูบทีเดียว สู่โยคเสด็จของตน ไปเกิดในอเวจีโน่น หย่อนขึ้นมากว่านั้น ไม่ถึงกับฆ่ามารดา บิดา ทำลายโลหิตพระพุทธเจ้า ไม่ถึงยุยงพระสงฆ์ทำลายพระสงฆ์ ยุยงให้สงฆ์แตกจากกัน ปิตุฆาต มาตุฆาต อรหันตฆาต ฆ่าพระอรหันต์ ยังสงฆ์ให้แตกจากกันเหล่านี้ ไม่ถึงขนาดนั้น หย่อนกว่านั้นลงมาเพียงแต่ว่าเกือบ ๆ จะฆ่ากันแหละ แต่ว่าไม่ถึงกับฆ่า ไม่ถึงตาย เมื่อแตกกายทำลายขันธ์จากมนุษย์โลก ไปอยู่**มหาตาปนรก**โน้น มหาตาปนรกโน่น มหาตาปน่ะ ร้อนเหลือร้อน แต่ว่าหย่อนกว่าอเวจีหน่อยขึ้นมา ถ้าว่าไม่ถึงขนาดนั้นทำชั่วไม่ถึงขนาดนั้น หย่อนกว่ามหาตาปนรกก็ไปอยู่**ตาปนรก** นั่นก็ร้อนพอร้อน แต่ว่าร้อนหย่อนกว่านั้นขึ้นมาหน่อย หย่อนกว่านั้นขึ้นมายิ่งกว่าเรื่อยขึ้นไป ถ้าว่าทำหย่อนขึ้นไปกว่านั้นความชั่วหย่อนขึ้นไปกว่านั้น เข้าไปอยู่ใน **มหาโรรุวนรก** ร้องไห้ร้องครางกันเถอะ ไม่มีเวลาหยุดกันหละ มหาร้องไห้ทีเดียว ถ้าหย่อนกว่านั้นขึ้นมาอยู่ใน **โรรุวนรก** ก็ร้องไห้ไปเถอะ ไม่มีหยุดเหมือนกัน แต่ว่าถ้าหย่อนกว่า ถ้าไม่ถึงขนาดโรรุวนรก หย่อนกว่านั้นขึ้นมา ก็ไปอยู่**สังฆาฏนรก** ถ้าหย่อนกว่านั้นขึ้นมาอีก ก็ไป**กาฬสุตตนรก** หย่อนกว่านั้นขึ้นมาอีก ก็ไป **สัญชีวนรก** รวม ๘ ขุม นี่นรกขุมใหญ่หรือ **มหานรก**

...สัตว์เดรัจฉาน ที่เราเห็นตัวปรากฏอยู่นี่ นั่นมนุษย์แท้ ๆ มนุษย์ทั้งนั้น สัตว์เดรัจฉานน่ะ ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ตัวข้างในเป็นมนุษย์ทั้งนั้นแหละ กายละเอียดข้างใน แต่ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน น่าเกลียดน่าชังจริง นั่นเพราะทำชั่วของตัว ไปเกิด มันดึงดูด อายตนะของสัตว์เดรัจฉานดึงดูด...

ถ้าหย่อนกว่านั้นขึ้นมา ก็ไปอยู่ในบริวารนรก เรียกว่า **อุสสทนรก** อยู่รอบมหานรกทั้ง ๔ ด้าน ๆ ละ ๔ ขุม แต่ละมหานรก จึงมีนรกบริวาร หรืออุสสทนรก ๑๖ ขุม มหานรก ๘ ขุม ก็มีนรกบริวารรวม ๑๒๘ ขุม

หย่อนกว่านั้นขึ้นมาอีก ก็ไปอยู่ในบริวารนรก ซึ่งอยู่รอบนอกของมหานรกออกมาอีก ทั้ง ๔ ด้าน เรียกว่า **ยมโลกนรก** แต่ละด้านของมหานรก ก็จะมียมโลกนรกด้านละ ๑๐ ขุม นรกบริวารรอบนอกของมหานรกทั้ง ๘ ขุม จึงมี ๓๒๐ ขุม

มหานรก ๘ ขุม กับนรกบริวารรอบใน คือ**อุสสทนรก**อีก ๑๒๘ ขุม และนรกบริวารรอบนอก คือ**ยมโลกนรก**อีก ๓๒๐ ขุม รวมเป็น ๔๕๖ ขุม นี่อายตนนรกดึงดูดอย่างนี้

ไม่ถึงขนาดนั้น ความชั่วด้วยกาย ชั่วด้วยวาจา ชั่วด้วยใจ ความชั่วด้วยกายวาจาไม่ถึงนรก แตกกายทำลายขันธ์ ไปเกิดเป็น**สัตว์เดรัจฉานที่เราเห็นตัวปรากฏอยู่นี่ นั่นมนุษย์แท้ ๆ มนุษย์ทั้งนั้น สัตว์เดรัจฉานน่ะ ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานเสีย ตัวข้างในเป็นมนุษย์ทั้งนั้นแหละ กายละเอียดข้างใน แต่ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน น่าเกลียดน่าชังจริง นั่นเพราะทำชั่วของตัว ไปเกิด มันดึงดูด อายตนะของสัตว์เดรัจฉานดึงดูด** ดึงดูดอย่างไรล่ะ อ้าวก็ดึงดูดเข้าไปเกิดในท้องสุนัขน่ะซี ท้องหมูบ้าง ท้องสุนัขบ้าง ตามยถากรรมของมันซี ท้องเป็ด ท้องไก่โน้น ดึงดูดเข้าไปอย่างนี้แหละ ดึงดูดเข้าไปได้แรงนักทีเดียว ความดึงดูดนั่น ให้รู้จักอายตนะดึงดูดอย่างนี้ ที่มันดึงดูดในพวกเหล่านี้

ถ้าว่าหย่อนขึ้นมากว่านี้ ไปเกิดเป็น**เปรต** ไฟไหม้ติดตามตัวไป **อสุรกาย**หย่อนกว่านั้นขึ้นมา นี่พวกอบายภูมิทั้งนั้น นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย ๔ อย่างนี่ อบายภูมิทั้งนั้น

แต่นี้ชั่วไม่ได้ทำ ทำแต่ดี ทำแต่ดีก็อายตนะฝ่ายดีดึงดูด บริสุทธิ์ด้วยกาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ด้วยใจ ไม่มีร่องเสียเลย อายตนะอื่นดึงดูดไม่ได้ **อายตนะมนุษย์ดึงดูด** ดึงดูดอย่างไรล่ะ เกิดเป็นมนุษย์กันถมไปนี่อย่างไรล่ะ เห็นโด่ ๆ มันดึงดูดเข้าไปติดอยู่ในขั้วมดลูกมนุษย์นั่นแหละ มันดึงดูดอย่างนั้นแหละ นี่อายตนะมนุษย์ดึงดูดเข้ามาติดอยู่ในขั้วมดลูกของมนุษย์ นี่เพราะทำ

...แต่นี้ชั่วไม่ได้ทำ ทำแต่ดี ทำแต่ดีก็อายตนะฝ่ายดีดึงดูด บริสุทธิ์ด้วยกาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ด้วยใจ ไม่มีร่องเสียเลย อายตนะอื่นดึงดูดไม่ได้ อายตนะมนุษย์ดึงดูด ดึงดูดอย่างไรล่ะ เกิดเป็นมนุษย์กันถมไปนี่อย่างไรล่ะ...

ความบริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจ ถ้าว่าบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปกว่านั้น **อายตนะทิพย์**ดึงดูด ติดอยู่ในกำเนิดทิพย์เป็นกายทิพย์ เป็นกายทิพย์เป็นลำดับขึ้นไป จาตุมหาราช ดาวดึงสา ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตตี อายตนะดึงดูดทั้งนั้น นี่ในกามภพ ๑๑ ชั้น คืออบายภูมิ ๔ สวรรค์ ๖ เป็น ๑๐ มนุษย์อีก ๑ รวมเป็น ๑๑ ใน ๑๑ ชั้นนี่เรียกว่ากามภพทั้งนั้น

ถ้าว่าจะไปในรูปภพ จะไปเกิดในรูปภพ อายตนะของรูปภพดึงดูด เพราะได้ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แล้วฌานนั้นไม่เสื่อม เห็นเป็นดวงใสวัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา หนาคืบหนึ่ง กลมเป็นวงเวียน กลมเป็นกงเกวียน กลมเป็นวงเวียนทีเดียว รอบตัวหนาคืบหนึ่ง กลมข้างนอก แต่ว่าไม่กลมรอบตัว กลมเป็นวงเวียนเป็นกงจักรทีเดียว เป็นวงเวียนทีเดียว เป็นแผ่นกระจกชัด ๆ หนาคืบหนึ่งวัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา กลมนั่นปฐมฌาน ติดอยู่กลางกายมนุษย์ มีทุติยฌานอยู่ในกลางดวงปฐมฌาน มีตติยฌานอยู่ในกลางดวงทุติยฌาน มีจตุตถฌานอยู่ในกลางดวงตติยฌาน เป็นลำดับขึ้นไป ฌานเหล่านี้เมื่อไม่เสื่อม แล้วแตกกายทำลายขันธ์ อายตนะของรูปพรหมก็ดึงดูดเป็นชั้น ๆ ไป พรหมปาริสัชชา พรหมปุโรหิตา มหาพรหมา นี่**ปฐมฌาน**ดึงดูด ปริตตาภา อัปปมาณาภา อาภัสสรา นี่**ทุติยฌาน**ดึงดูด ปริตตสุภา อัปปามาณสุภา สุภกิณหา นี่**ตติยฌาน**ดึงดูด เวหัปผลา อสัญญสัตตา นี่**จตุตถฌาน**ดึงดูดไปติดอยู่ในรูปพรหม อายตนะรูปพรหมดึงดูด ไปทางอื่นไม่ได้ อายตนะเหล่านี้ไม่ยอมเด็ดขาด มีกำลังกว่า

ถ้าว่าสูงขึ้นไปกว่านี้ **อากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ** นี่อายตนะของอรูป-

พรหม ได้อรูปฌาน ดวงโตเท่ากัน แต่ว่าอากาสานัญจายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน วิญญาณัญจายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน แต่ว่าละเอียดกว่า อากิญจัญญายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน เนวสัญญานาสัญญายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน แต่ว่าไม่กลมรอบตัวนะ กลม ๆ อย่างเดียวกับรูปฌาน นี่เมื่อได้อรูปฌานไม่เสื่อมแตกกายทำลายขันธ์ อรูปพรหมดึงดูดไป เกิดอื่นไม่ได้เด็ดขาด อยู่ในอรูปภพนี่แหละ ออกจากภพนี้ไม่ได้ นี่อายตนะดึงดูดอย่างนี้นะ ถูกอายตนะดึงดูดอย่างนี้ เขาเรียกว่า**โลกายตนะ**ที่กล่าวแล้วนี้โลกายตนะทั้งนั้น โลกันต์โน่น โน่นก็เป็นโลกายตนะ อเวจีตลอดถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะขอบภพข้างบน นี่โลกายตนะดึงดูด ไปไม่ได้ หลุดไปไม่พ้น

ถ้าจะให้พ้นจากอายตนะเหล่านี้ ต้องไปนิพพานจึงจะพ้น **อายตนนิพพาน** ก็เป็นข้อสำคัญอยู่ ไม่ใช่พอดีพอร้าย ถ้าทำถูกส่วนเข้าเป็นอย่างไร ทำถูกส่วนเข้าก็ซึกขาวฝ่ายเดียวขาวจนใส ขาวจนเกินขาว ขาวจนเกินส่วน ขาวจนได้ส่วนได้ที่ทีเดียว ใสหนักเข้า ๆ ๆ ใสจนไม่ใสต่อไป ใสเต็มส่วนขนาดนั้น **เมื่อใสเต็มส่วนขนาดนั้นก็ไม่มีดำเข้าไปเจือปนเท่าปลายผมปลายขนเลย วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว** ดวงนั้นใสอย่างนั้น **ขาวอย่างนั้นอยู่ในกลางกายของธรรมกาย พอแตกกายทำลายขันธ์จากมนุษย์โลก โน่นอาตนนิพพานดึงดูด อายตนนิพพานดึงดูดทีเดียว อื่นดึงดูดไม่ได้ กำลังไม่พอ อายตนนิพพานดึงดูด**

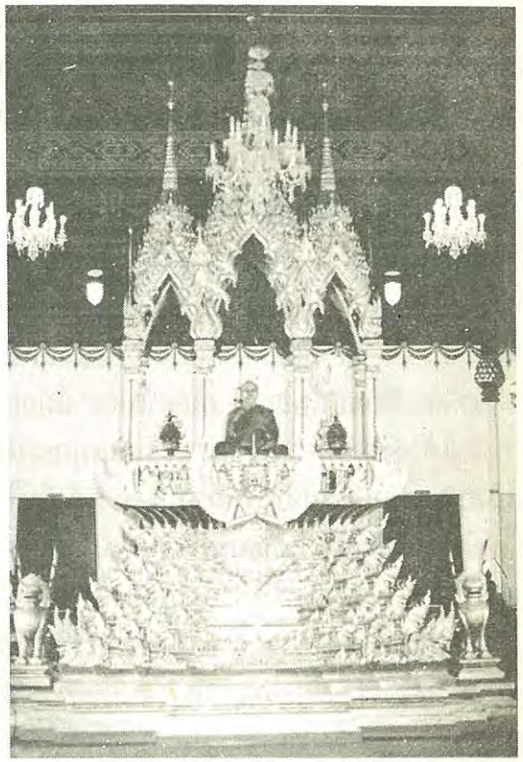

อายตนนิพพานดึงดูดทีเดียว อื่นดึงดูดไม่ได้ กำลังไม่พอ อายตนนิพพานดึงดูดพอ เพราะถูกส่วนของนิพพานเข้าแล้ว อายตนนิพพานก็ดึงดูดเข้าไปสู่นิพพาน นี่รู้จักหลักอันนี้ละก็ นี่ท่านวางไว้ว่า **อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตนํ ดูกรภิกษุทั้งหลาย อายตนะคือนิพพานมีอยู่** ไม่ใช่อายตนะคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ **ไม่ใช่อายตนะภายนอก ภายใน เป็นอายตนะสำหรับดึงดูด** ดึงดูดเหมือนอายตนะของโลกเหมือนกันไม่ใช่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะเครื่องดึงดูดดังกล่าวแล้ว เมื่อรู้จักอายตนะเหล่านี้ละก็ จะฟังเรื่องนิพพานนี่ออกได้ต่อไป

ต่อนี้ก็จะแสดงเรื่อง**นิพพาน** ว่า **บัณฑิตละธรรมดำเสียแล้ว ยังธรรมขาวให้เจริญขึ้น เมื่อธรรมขาวเจริญขึ้นแล้ว อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัยหรือจากอาลัย อาศัยนิพพาน** อาลัยนะคือเป็นอย่างไรละ จากอาลัยนะ อาลัยนะซิ มันให้ตั้งบ้านตั้งเรือนเป็นกลุ่มเป็นก้อนอยู่นี่ อาลัยนะซี ถอนมันไม่ออกหนา อาลัยรูป อาลัยเสียง อาลัยกลิ่น อาลัยรส อาลัยสัมผัส อาลัยพร้อมไปหมดทีเดียว อาลัยถอนไม่ออก อาลัยนั้นถอนไม่ออก ท่านถึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า **อาลยสมุคฺฆาโต ให้ถอนอาลัยออกเสีย ถ้าถอนออกอาลัยไม่ได้ ก็ไปนิพพานไม่ได้** ก็เป็น**วฏฺฏขานุ** เป็นหลักตออยู่ในโลก เท่านั้นไม่ไปไหน ติดอยู่ในโลกนี้ไปไม่ได้เพราะติดอาลัย อาลัยนั้นแหละมันทำให้ติด เพราะรู้ตัวของตัวอยู่ทุกคนนี่ ติดอยู่ด้วยอะไร อาลัยนี่เอง ทำไมเราจะถอนอาลัยอันนี้ได้ละ อาลัยเป็นอย่างไร นกกะเรียนว่ายน้ำในเปือกตม มันนิยมนักในเปือกตมนั่นนะ นกกะเรียนมันไม่ขึ้นมาจากเปือกตมนะ มันเพลิดเพลินของมันทีเดียว กว่ามันจะขึ้น มันล่องลอยไปทางซ้ายทางขวา ทางหน้าทางหลัง วกไปวกมา ๆ เพลินอยู่ในเปือกตมนั่น ชุ่มชื่นของมัน ชุ่มชื่นสบายอกสบายใจของมัน รื่นเริงบันเทิงใจของมัน มันไม่อยากจะขึ้นเลยทีเดียว มันพิเร้าพิรึงอยู่กับเปือกตมของมันนั่นแหละ นี้แหละฉันใด สัตว์โลกที่ติดอาลัยก็เหมือนอย่างกับนกกะเรียนติดเปือกตมอย่างนี้แหละ ถอนไม่ได้ ถอนก็ติดโน่นติดนี่ ติดทางนั้นติดทางนี้ ก่อนเราเกิด เขาก็ติดกันอยู่อย่างนี้แหละ เมื่อ

...ให้ถอนอาลัยออกเสีย ถ้าถอนอาลัยไม่ได้ ก็ไปนิพพานไม่ได้...

เราเกิดมาก็ติดอยู่อย่างนี้แหละ ติดอยู่เหมือนกันทั้งนั้น ก็เมื่อนี้เป็นของเราเมื่อไรเล่า ตัวก็ไม่ใช่ของเรา อ้ายลูกก็ไม่ใช่ของเรา อ้ายผัวก็ไม่ใช่ของเรา เมียก็ไม่ใช่ของเราเหมือนกัน อ้ายหลานว่านเครือก็ไม่ใช่ของเรา เงินทองข้าวของไม่ใช่ของเราไม่ใช่ทั้งนั้น เขาสำหรับภพสามของเขา เราก็มาในภพสาม ก็ใช้ของภพสามไป ร่างกายมนุษย์ก็ใช้ของภพสามเขา ไปเกิดในภพทิพย์ ก็ใช้ในภพทิพย์เขา เกิดในจาตุมหาราช ดาวดึงสา ยามา ดุสิตา นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตตี ดีวิเศษขึ้นไปกว่านี้อีก ก็ถึงกระนั้นก็ติดอยู่ไม่ได้ เมื่อรู้จักความจริงเช่นนี้ อย่าได้กริ่งใจอะไร อย่าได้สงสัยอะไร ถ้ารู้จักชัดเสียเช่นนี้ แล้วก็มีธรรมกาย แล้วจะได้เห็นปรากฏหมดทุกสิ่งทุกประการ เห็นแล้วและได้รู้แล้ว ก็จะติดทำไมเล่า เมื่อติดอาลัยหรือก็ปล่อยอาลัยเสีย ฉะนั้นท่านจึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัย จากอาลัย อาลัยอันนั้นไม่เกี่ยวกับนิพพาน ต้องหลุดจากอาลัยอันนั้นจึงจะไปนิพพานได้ บอกชัดอย่างนี้นะ **วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ** ข้อที่สอง **วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ** ยินดีได้ด้วยยากในพระนิพพานอันสงัดใด เออ!เป็นของไม่ใช่พอดีพอร้ายหรือจะยินดีนิพพาน ปล่อยอาลัยนั้นไม่ใช่ง่าย ๆ นะ ยินดีได้ด้วยยากในนิพพาน

อันสงัดใด นิพพานอันสงัดยินดีได้ยากนัก เพราะมันติดอาลัยมันจึงยินดีได้ยากนัก ปล่อยอาลัยเสียแล้ว มันก็ไม่ยาก ให้ปล่อยอาลัยเสีย จึงยินดีพระนิพพาน ไปพระนิพพานได้ อายตนนิพพานทีเดียวดึงดูด ถ้ายังติดอาลัย พระนิพพานดึงไม่ออกเหมือนกัน ดูดไม่ไปเหมือนกัน อายตนโลกเขาก็ดึงดูดเอามา มันก็ไปนิพพานไม่ได้ **ตตฺราภิรติมิจฺเฉยฺย หิตฺวา กาเม อกิญฺจโน** คือละกามทั้งหลายเสีย **พึงละกามทั้งหลายเสีย ไม่มีกังวลอะไร** พึงละกามทั้งหลายเสีย กิเลสกาม พัสดุกามต้องละกิเลสกาม พัสดุกาม ไม่มีกังวลอะไรเสียแล้ว เมื่อละ กิเลสกาม พัสดุกาม ไม่มีกังวลละก็ปรารถนาความยินดีจำเพาะในพระนิพพาน ละกามนั่นนะ ละได้ง่ายหรือ กิเลสกาม พัสดุกามนั่นนะอะไร เราก็ยังไม่รู้จักมันเสียอีกนั่นแหละ รู้จักง่าย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ชอบใจ รูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ ที่ชอบใจนั่นแหละ นั่นแหละตัวพัสดุกามแท้ ๆ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ห้าอย่างนี้นี่แหละเป็นตัวพัสดุกาม ท่านจึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า **ปญฺจาภิรตาปปญฺจา หมู่สัตว์เนิ่นช้าอยู่ด้วยปัญจธรรมทั้งห้า คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส** ทำให้สัตว์เนิ่นช้า นั่นเป็นตัวพัสดุกามแท้ ๆ ความไปยินดีในรูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ นั่นกิเลสกามแท้ ๆ ไอ้ยินดีนั่นเป็นกิเลสกาม ไอ้ที่ละกามต้องละทั้งพัสดุด้วย ละทั้งความยินดีในพัสดุนั้นด้วย ละทั้งกาม ละทั้งพัสดุกาม ละทั้งกิเลสกามนั้นด้วย เมื่อละจำพวกนี้แล้ว มันก็ไม่มีกังวลอะไร **อกิญฺจโน** ไม่มีกังวลอะไร ถ้าละพวกนี้เสียแล้วไม่มีกังวล เมื่อไม่มีกังวล ไม่ทำอะไรต่อไป ให้ปรารถนาความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั่น ปรารถนาความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั่น อย่าไปปรารถนาอื่น ใจจดใจจ่อพระนิพพานทีเดียว ปรารถนายินดีในพระนิพพานนั่น **ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ จิตฺตเกฺลเสหิ ปญฺฑิโต** ผู้ดำเนินด้วยสติปัญญา ชำระตนผ่องแผ้วแล้ว เมื่อชำระตนให้ผ่องแผ้วจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง

...ถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้งห้าเป็นทุกข์ ถ้าปล่อยเสีย ละปล่อยเสีย มีพระนิพพานเป็นที่ไป เป็นสุขทีเดียว...

ของจิตทั้งหลาย ชำระตนให้ผ่องแผ้วจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลาย สะอาด ไม่มีซีกดำ มีแต่ซีกขาวฝ่ายเดียว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลายแล้ว จิตที่บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด อบรมดีแล้ว อบรมดีแล้วในองค์เป็นเหตุเครื่องตรัสรู้ เมื่อสะอาดเช่นนั้น มันก็ตรัสรู้ทุกสิ่งทุกประการ รู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริงทั้งเรื่องเรียกว่าในองค์เครื่องตรัสรู้ รู้เห็นตามความเป็นจริงหมด เมื่อรู้เห็นตามความเป็นจริงเช่นนั้นแล้ว **อาทานปฏินิสฺสคฺเค อนุปาทาย เย รตา** บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด ไม่ถือมั่นยินดีแล้วในอันสละการถือมั่น นี่ตัวนี้ตัวสำคัญ พอสะอาดเช่นนั้นก็ไม่ถือมั่น ก็ยินดีแล้วในการสละการถือมั่น ยินดีแล้วก็สละปล่อยเสียเท่านั้น ปล่อยเสียได้ ปล่อยเบญจขันธ์ทั้งห้า อ้ายรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสนั่นนะ ปล่อยรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อ้ายเบญจกามคุณทั้งห้านะ ละทั้งตัวพัสดุด้วย ละทั้งตัวกิเลสด้วย ปล่อยเลยทีเดียว ไม่ถือมั่นใน**เบญจขันธ์**ทั้งห้าอีกต่อไป ไม่ถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้งห้า เมื่อปล่อยเบญจขันธ์ทั้งห้าเสียได้แล้ว ถ้าว่ายังถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้งห้า เป็นทุกข์ ท่านยืนยันเทียวว่า **ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา** ถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้งห้าเป็นทุกข์ ถ้าปล่อยเสีย ละปล่อยเสีย มีพระนิพพานเป็นที่ไป เป็นสุขทีเดียว พอปล่อยเบญจขันธ์ทั้งห้าเสียได้เท่านั้น **ขีณาสวา ชุติมนฺโต เต โลเก ปรินิพฺพุตาติ** บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพลง ดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้ นี้ไปถึงนิพพานทีเดียว อายตนนิพพานดึงดูดไปทีเดียว หมดหน้าที่นี้แสดงมานี้เป็นข้อที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่เป็นข้อที่ผิวเผิน ผู้แสดงก็หายาก ผู้ฟังก็หายาก ลำบากนัก ให้จำไว้เป็นเนติแบบแผน จะได้ปฏิบัติเอาตัวรอดต่อไป

ที่ได้ชี้แจงแสดงมานี้ตามวาระพระบาลีคลี่ความเป็นสยามภาษาตามมัตยาธิบาย ก็พอสมควรแก่เวลา **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัจที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต** ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดาที่มาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมา ก็พอสมควรแก่เวลาสมมุติ ยุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนาเรื่อง

"การกลับตัว"

โดย

เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ปธ.๙)

เจ้าคณะภาค ๑

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บัดนี้ จักแสดงพระธรรมเทศนา พรรณนาถึงการกลับตัวจากความผิดคิดทำความดี เพื่อเป็นวิถีทางปฏิบัติของประชาชน ผู้หวังผลคือความสุขความเจริญแก่ตน โดยยกนิพนธ์พุทธภาษิตเป็นนิกเขปบทว่า **"โย จ ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวา ปจฺฉา โส นปฺปมชฺชติ โสมํ โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมา"** ดังนี้ แปลเป็นใจความตามภาษาไทยว่าก็ผู้ใดประมาทแล้วในกาลก่อน ภายหลังเขาไม่ประมาท ผู้นั้นชื่อว่ายังโลกนี้ให้สว่าง เหมือนพระจันทร์อันพ้นแล้วจากหมอกฉะนั้น มีข้อความที่จะพรรณนาดังต่อไปนี้

ประชาชนในโลกทุกคน ในเบื้องต้นที่เกิดมาล้วนเป็นผู้ไม่รู้เดียงสา พูดอย่างไม่เกรงก็คือว่าโง่มาก่อนฉลาดด้วยกันทั้งนั้น ต่อเมื่อได้ยินได้ฟังได้คิดได้อ่านได้รับการอบรมสั่งสอนจึงค่อยฉลาดขึ้นโดยลำดับ นับได้ว่าเป็นธรรมดาอย่างหนึ่งซึ่งจะต้องเป็นอย่างนี้ ของที่เกิดขึ้นใหม่ในเบื้องต้นย่อมเป็นของที่ยังไม่ดีไม่มีราคา แม้จะเป็นของดีอยู่โดยธรรมชาติ ก็จัดว่ายังดีแท้ไม่ได้ ตัวอย่างที่จะแลเห็นง่าย ๆ เช่น ผ้าเครื่องนุ่งหุ่ม เดิมก็เป็นฝ้ายเป็นไหม ราคาก็ยังไม่มากเท่าไร ยังไม่มีใครอยากได้นัก ต่อเมื่อคนรู้จักได้ทำเป็นผ้าแล้วนั่นแหละราคาจึงมากและมีผู้ปรารถนาอยากได้ มีดที่ใช้ในเบื้องต้นก็เป็นแต่เพียงแร่แล้วแปรมาเป็นเหล็กแล้วจึงมีผู้ประดิษฐ์เป็นมีด เพชรพลอยเดิมก็เป็นหิน แล้วจึงค่อยกลายมาจนถึงเจียระไนได้ราคาสูง

มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ก่อนจะฉลาดก็โง่มาก่อนทั้งนั้น ฉะนั้น แม้ใครจะติว่าเราเป็นคนโง่ก็ยังไม่ควรโกรธก่อน ควรพิจารณาด้วยปัญญาว่าเราโง่จริงตามเขาว่าหรือไม่ ถ้าโง่จริงก็จงรีบแก้ไข

...ถ้าดังนั้น ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบัณฑิตดำเนินประโยชน์ด้วยปัญญา เป็นหัวหน้าชั้นผู้นำก็คงทำอะไรไม่ผิด แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ ปรากฏว่า ชนชั้นหัวหน้าหรือชนที่ได้รับยกย่องว่าฉลาดนั่นแหละ ยังทำผิดทำพลาดอยู่ก็มี...

ให้เป็นคนฉลาด อย่าให้เขาติอีกได้ ถ้าเราไม่โง่จริง ก็ควรอิ่มใจว่าเราเป็นผู้ฉลาดแล้ว และก็ควรเพิ่มความฉลาดยิ่งขึ้น ส่วนผู้ที่ติก็คงเป็นด้วยความเข้าใจผิดหรือมีเจตนาร้ายต่อเรา เราก็ไม่ควรโกรธอีกนั่นแหละ แต่ถ้าเขาติเราว่าโง่และเราก็โง่จริง ๆ แต่เรากลับเข้าใจว่าเราฉลาดอย่างนี้แล เราไม่อาจจะละทิ้งความโง่ไปได้ เพราะเราไม่รู้สึกตัวว่าเราโง่ เราก็คงไม่แก้ไขให้เราเป็นคนฉลาดต่อไป ดังนัยแห่งพุทธภาษิตว่า **"โย พาโล มญฺญตี พาลยํ ปณฺฑิโตวาปิ เตน โส"** ผู้ใดเป็นคนเขลา รู้ตัวว่าเป็นคนเขลา ผู้นั้นพอจะกลับตัวเป็นคนฉลาดได้ ด้วยความเป็นผู้รู้ตัวนั้น **"พาโล จ ปณฺฑิตมานี ส เว พาโลติ วุจฺจติ"** ก็แต่ว่าผู้ใดเป็นคนเขลา แต่สำคัญตัวว่าเป็นคนฉลาด คนนั้นแหละจะต้องถูกเรียกว่าเป็นคนเขลา

ความจริงเป็นอยู่อย่างนี้ แม้ท่านที่เป็นอริยชนคือคนไกลจากกิเลส บริสุทธิ์ดี แต่ก่อนนี้เป็นปุถุชนคนมีกิเลสไม่บริสุทธิ์ดุจเราเช่นเดียวกัน ฉะนั้น การที่ถูกติว่าเป็นคนเขลา เราจึงไม่ควรโกรธ ข้อสำคัญอยู่ที่เราเขลาจริงหรือไม่จริง ถ้าเราไม่เขลา เราเป็นคนฉลาด ก็ยังไม่ควรโกรธโดยแท้ เพราะความโกรธหาเป็นประโยชน์แก่ผู้โกรธไม่ มีแต่จะให้โทษโดยถ่ายเดียว แม้คนที่ฉลาดแล้วก็จะแน่ใจได้ละหรือว่า เราจะไม่ทำ พูดคิด ผิดพลาดไปได้บ้าง ถ้าดังนั้น ผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นบัณฑิตดำเนินประโยชน์ด้วยปัญญา เป็นหัวหน้าชั้นผู้นำก็คงทำอะไรไม่ผิด แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ ปรากฏว่าชนชั้นหัวหน้าหรือชนที่ได้รับยกย่องว่าฉลาดนั่นแหละ ยังทำผิดพลาดอยู่ก็มี ที่เป็นเช่นนี้เพราะอะไรเป็นเหตุเล่า นี่แหละเป็นสิ่งที่เราจะต้องค้นคว้า เพราะว่าเป็นมูลเหตุให้ทำผิดอยู่เสมอไป เหตุนี้ไม่ใช่อะไร นอกจากความประมาทเท่านั้น

ความประมาทนี้แหละเป็นมูลเหตุใหญ่ให้คนฉลาดอาจทำผิดพลาดได้ แม้นัยแห่งพุทธภาษิตก็มีอยู่ว่า **"ปมาโท รกฺขโต มลํ"** แปลว่า **ความประมาทเป็นมลทินของผู้รักษา**คนที่ได้นามว่าคนฉลาดหรือคนดี ย่อมไม่มีใครที่จะไม่รักษาความฉลาดหรือความดีของตนไว้ เพราะความฉลาดหรือความดีเป็นยอดของความปรารถนาเป็นเหตุแห่งความสุขความเจริญและความสรรเสริญนานาประการ แต่อาการที่คนฉลาดหรือคนดีแสดงความเขลาหรือความชั่วออกไปได้ในบางคราวบางครั้ง ก็เพราะความประมาทพลาดพลั้งนี่แหละบันดาลให้เป็นไป แม้ภาษิตไทยก็มีอยู่ว่า "สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง สองเท้าโด่เด่ก็คงจะเซลงบ้าง"

ความประมาทคืออะไร ความประมาทคือการอยู่ปราศจากสติ หรือปล่อยสติ อย่างที่เรียกกันว่า ความเผลอ อธิบายว่า ในเวลาทำ พูด คิดอะไร ไม่ใช้สติกำกับลงไปว่า เราทำพูด คิดสิ่งนี้ ๆ มัวแต่ทำ พูด คิด ไปตามอารมณ์หรือความเข้าใจผิด ใช้อุปาทานกำกับแทนสติ เช่น **เวลาโลภ จะทำพูดคิด ก็เป็นไปด้วยอำนาจความโลภ เวลาโกรธ จะทำพูดคิดก็เป็นไปด้วยอำนาจของความโกรธ ถือความโลภความโกรธอันนั้นเป็นหลักมั่น ไม่มีสติกำกับด้วย การทำพูด คิดนั้น จะไม่ผิดอย่างไรได้** แม้จะถูกก็เป็นส่วนน้อย มีผิดเป็นส่วนมาก ความผิดก็กลบความถูกเสียหมด ทำให้มองเห็นแต่ความผิดเด่นอยู่อย่างเดียว ความฉลาดหรือความดีก็ต้องมัวหมองลงในคราวนี้ ฉะนั้นการทำ พูด คิดอะไรต้องไม่ทำไปด้วยอารมณ์โลภโกรธหลงเป็นอันขาด เพราะแม้จะสามารถอย่างไร ก็ต้องไม่วายผิด ภาษิตมีอยู่ว่า **"ตทา อนฺธตมํ ยํ โกโธ สทเต นรํ"** ความโกรธครอบงำนรชนในเวลาใด ในเวลานั้นความมืดเหมือนคนบอดย่อมเกิดมี

คนเดินทางในที่มืดโดยมีแสงสว่างแม้แต่เพียงตะเกียงเป็นต้น ก็จะพ้นอันตราย ถ้าไม่ได้แสงสว่างเดินเดาไปจะหวังได้ละหรือว่าจะไม่มีอันตราย ข้อนี้ฉันใด ผู้ที่ทำการอันจะเกิดผลในอนาคตด้วยใช้สติปัญญากำหนดโดยถ่องแท้แล้ว ก็จะแคล้วจากอันตรายคือความผิดพลาดได้ ถ้าทำไปโดยขาดสติปัญญาใช้แต่อารมณ์ร้ายจะหวังพ้นอันตรายอย่างไรได้เหมือนคนเดินเดาไปในทางมืดฉันนั้น แต่ว่าความประมาทคือการปราศจากสตินี้ย่อมต้องมีแก่ปุถุชนเป็นธรรมดา เพราะว่าปุถุชนมีสติไม่ไพบูลย์ ส่วนอริยชนท่านมีสติไพบูลย์ จึงทำอะไรไม่ผิดพลาด พูดง่าย ๆ ว่าปุถุชนต้องมีเผลอ แต่ถ้ามีการเผลอบ่อยนักใครเล่าเขาจะไว้ใจ ใครเล่าจักยกย่องเรา จำเป็นเหลือเกินที่จะต้องระวังให้เผลอได้น้อยครั้งที่สุด ถ้าพลาดพลั้งเรื่องใดมาแล้ว ในเรื่องนั้นต้องพยายามระมัดระวังอย่าให้พลาดพลั้งอีก

การที่จะหลีกความพลาดพลั้งดังนี้ได้ ก็ต้องอาศัยความไม่ประมาทคือไม่อยู่ปราศจากสติ จะทำพูด คิดอะไร ไม่ทำไปด้วยอารมณ์ร้ายคือโลภ โกรธ หลง ต้องทำไปในเมื่ออารมณ์ดี และต้องมีสติกำกับอยู่เสมอไป คือต้องนึกเสียให้ดี

ก่อนแล้ว จึงทำพูดคิด อย่างนี้จึงจะไม่ผิด ในเวลาที่มีอารมณ์ร้าย ต้องพักการทำ พูดคิดไว้ชั่วคราวก่อน อย่าใจร้อนเร่งด่วนทำลงไปในขณะนั้น แม้มันจะสำเร็จก็คงผลิตผลไม่ดีแน่ แม้จะช้าไปบ้างแต่หวังได้ผลดีแน่นอน ก็ยังดีกว่าสำเร็จเร็วแต่เสียผล ทุก ๆ คนย่อมหวังผลที่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้ ทุก ๆ คนก็ต้องอย่าปล่อยสติ สตินี่แหละจะช่วยรักษาความฉลาดและความดีต่อไปได้ ไม่ต้องเสียใจในภายหลังเพราะความประมาทพลาดพลั้ง ดังภาษิตว่า **"รกฺขมาโน สโต รกฺเข"** ผู้จะรักษาต้องมีสติรักษา

อันที่จริง ความผิดพลาดนั้นเป็นหลักธรรมดาประการหนึ่งซึ่งรับรองกันโดยทั่วไปภาษิตในบางแห่งว่า "คนที่ทำอะไรไม่ผิด ก็คือคนที่ยังไม่เคยทำอะไรเลย" พระพุทธเจ้าของเรา ก่อนแต่จะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ก็ได้ผ่านความพลาดพลั้งมาบ้างแล้ว คือทนทำทุกรกิริยา-อัตตกิลมถานุโยคอยู่ถึง ๖ ปี แต่เมื่อทรงทราบว่านี่เป็นทางผิด พระองค์ก็คิดหาทางใหม่ ไม่ยอมเดินทางนั้นอีกต่อไป เข้าใจข้อที่ว่า "ผิดเป็นครู" **คือเมื่อรู้ว่าผิดแล้ว ต้องจำไว้ให้มั่น นั่นแหละเป็นครูสอนอย่างดี** เพราะมีตัวอย่างที่เราเห็นด้วยตนเอง ไม่ต้องเกรงว่าข้อนั้นยังจะใช้ได้ เพราะให้ผลพลาดพลั้งแก่เรามาบ้างแล้ว การกลับตัวไม่ยอมให้ผิดเช่นนั้นในครั้งที่สองนี่สิ เป็นข้อที่ต้องดำริและปรารถนา เพราะได้กล่าวไว้แล้วว่าทุกคนเคยผิด แม้บัณฑิตก็เคยผิด แต่ถ้าใครผิดซ้ำใหม่ในเรื่องเดียวกันนั่นแหละน่าละอาย ชนทั้งหลายจะต้องติแน่ ๆ ดูแต่เด็กที่ทำผิดถ้าไม่คิดกลับตัวใหม่ เราก็ยังไม่ชอบใจ ถ้าคิดกลับตัวได้ เราก็สรรเสริญรักใคร่ ผู้ใหญ่ก็เช่นเดียวกัน **อันที่จริง ถ้าผู้ใหญ่ทำผิดแล้วไม่คิดกลับตัว น่ากลัวว่าจะได้รับครหามากกว่าเด็กด้วย เพราะว่ามีสติปัญญาผ่านโลกมามากกว่า** ประพันธ์ภาษิตบทหนึ่งว่า **"กตสฺส ปฏิการํ นตฺถิ"** สิ่งที่ทำแล้วจะทำคืนไม่ได้ คือว่า ความผิดที่ทำลงไปแล้ว มันก็คงไม่แคล้วคำว่าผิด เราจะคิดแก้ความผิดที่ทำไปแล้วให้กลับเป็นความถูกอย่างไรได้ เหมือนเด็กไม่มีความผิด แม้แต่เราเข้าใจผิดลงโทษไปโดยการเฆี่ยนตี เราจะแก้ไขไม่ให้เป็นการเฆี่ยนตีอย่างไร เพราะได้เปลี่ยนไปเสียแล้วสิ่งที่จะทำได้และเป็นทางที่ดีที่สุด ก็คือในคราวหลังต้องตั้งใจสำรวมระวัง อย่าลงโทษเด็กด้วยความเข้าใจผิด

เรามีวิธีคิดหลีกหนีความเสียหายที่ทำไปแล้วได้ด้วยการระวังต่อไปใหม่ ในเรื่องนี้สำคัญนัก ถ้าเราอยากจะกลับตัว ไม่ยอมให้เมามัวพลาดพลั้งดังที่แล้ว ๆ มา จะต้องยึดหลักว่า

๑. เราต้องรู้ตัวโดยแน่ใจไม่สงสัยว่า เราผิดมาแล้วหนหนึ่งหรือหลายหน

๒. เราต้องคิดกลับตัวใหม่ อย่าไปเสียใจถึงความผิดที่แล้วมา

๓. ต้องใช้สติความระวังมากกว่าเก่าอีกหลาย ๆ เท่า

ถ้าเราปฏิบัติตามหลักทั้ง ๓ ได้ เราจะต้องอิ่มใจว่าเรากลับตัวได้แล้ว ใจเราที่เคยเศร้าหมองแต่ก่อน ก็จะผ่อนมาเป็นความผ่องแผ้วโดยลำดับ เทียบกับพระจันทร์ที่ถูกเมฆหมอกบัง แต่ค่อย

โคจรจากเมฆหมอกไปทีละน้อย ๆ แสงสว่างก็ค่อย ๆ มีโดยลำดับ ๆ ฉะนั้น การที่ไปโศกเศร้าถึงความผิดเก่า ๆ ไม่ทำให้เราเป็นคนดีได้ มีแต่จะเสียใจอยู่เสมอไป เมื่อใจไม่เบิกบานการงานหรือจะดี มีคำสอนไว้อย่างนี้ว่า **"อตีตํ นานฺวาคเมยฺย"** ไม่ควรนึกถึงสิ่งที่ล่วงมาแล้ว เราจงพิจารณาดูให้ดี ความผิดพลาดครั้งหลังจะมีสักเท่าไรก็แก้ไขไม่ได้แล้ว เราจะปล่อยตัวยอมให้ผิดอีกต่อไป จะอย่างไรอยู่ ดูไม่ใช่วิสัยของคนดีมีปัญญา สมมติว่าเราเกิดมาได้ ๒๐ ปี ใน ๒๐ ปีที่แล้วมา ชีวิตความเป็นอยู่ของเราเหลวแหลกหาสาระไม่เป็นชิ้นเป็นอันได้ไม่สมกับมีอายุอยู่มาได้ ๒๐ ปี แต่ถ้าเรามีความรู้ตัวว่าเราพลาดผิดไป และคิดจะกลับตัวใหม่ พร้อมกับใช้สติระวังอย่างกวดขัน ถึงอายุเราจะสั้นอยู่ไปได้อีก ๕ ปีตายก็ยังอิ่มใจว่าเรากลับตัวได้ ได้ทำความดีไว้ ๕ ปี เช่นนี้มิดีกว่าจะปล่อยตัวทอดอาลัยยอมให้ผิดไปเสียอีก ๕ ปี อย่างที่เรียกว่ายอมชั่วเสียชาติหนึ่ง ซึ่งเป็นความคิดของคนไม่มีวิสัยบัณฑิตเสียเลย ผู้ที่ผิดมาก่อนจนคิดสอนตนดังว่ามา

เราเคยมัวหมองไม่ผ่องใสไม่สว่างไสว ไม่มีเกียรติรุ่งเรืองเหมือนมนุษย์ทั้งหลาย พูดกันอย่างง่าย ๆ ว่า ชีวิตของเรามืดมิดเต็มทีจะเข้าสมาคมก็ไม่มีคุณความดีที่ชักจูง แม้เพื่อนฝูงจักช่วยผดุงเราก็ยังกระดากอายอยู่ในใจ เหมือนว่าในโลกนี้แคบสำหรับเราเต็มทีจะอยู่ที่ไหนไม่มีสุข เป็นทุกข์ถึงความชั่วช้าของตนที่แล้วมา แต่ว่าเราก็ยังไม่ตาย เราจะทนให้เป็นเช่นนี้อย่างไรได้ คนทั้งหลายไม่เคยผิดพลาดชั่วช้าเหมือนเราบ้างหรือ ถ้าเป็นแต่เราคนเดียวก็ไม่น่าอยู่ แต่นี่ท่านที่เป็นชั้นครูอาจารย์ บางท่านก็เคยประมาทพลาดพลั้งอย่างเราก็มี บางทียิ่งกว่าเราก็มากหลาย เราจะโศกเศร้าทุกข์โทมนัสทำไม ควรแก้ไขเพราะไหน ๆ เกิดแล้วก็ต้องตาย จะไม่ฝากลายคุณความดี จะให้มีแต่ความชั่วเกลือกกลั้วอยู่กับโลกอย่างไรได้ ต้องคิดแก้ไขไม่ควรท้อใจและเบื่อหน่ายในชีวิตที่ผิดมาแล้ว เมื่อคิดอย่างนี้น้ำใจจักผ่องแผ้ว คิดถึงการที่จะทำความดีกลับตัวให้ได้ต่อไป ถ้ากลับตัวได้ใคร ๆ ก็จักชื่นชมนิยมตน สิ่งที่เคยหมองมลมืดมัวแต่ก่อนมา ก็จะมาเป็นรุ่งเรืองสว่างไสวแปลกนัยน์ตา มองเห็นโลกเป็นที่น่าปรีดายินดีเป็นที่รื่นรมย์และกว้างใหญ่ไพศาล ไม่คับแคบเหมือนกาลก่อน

การสอนตนได้ด้วยตนเอง นับเป็นครูที่เก่งกว่าครูใด เพราะเมื่อเราสอนตัวเราได้ ก็คล้ายกับ

ว่ามีครูอยู่ในตัว ไปไหนไม่ต้องกลัวเพราะครูในตัวเรามาด้วย ถึงอย่างไรก็จักช่วยแก้ไขให้ปลอดภัย ในคำสอนบทหนึ่งก็มีอยู่ว่า **"อตฺตนา โจทยตฺตานํ"** จงเตือนตนด้วยตนเอง **"ปฏิมํเสตมตฺตนา"** จงพิจารณาตนด้วยตนเอง ครูในตัวคืออะไร ก็ได้แก่ความไม่ประมาท คือไม่ขาดจากสติ ทำพูดคิดอะไร ต้องดำริด้วยดีทุกทีไป ไม่ทำด้วยอำนาจความผลุนผลัน ไม่ทันคิด หรือทำไปด้วยจิตมีอารมณ์ร้าย คือในเวลามีโลภโกรธหลง เรามีครูคือสติดังนี้ ก็จงหวังเถิดซึ่งความดี การที่เคยผิดแล้วคิดกลับตัวได้ด้วยอาศัยสติเป็นเครื่องเตือนดังกล่าวมา เป็นของที่มีค่า ดังเรื่องที่เคยมีมาแต่กาลก่อน กล่าวคือ

พระเจ้าอชาตศัตรูทำผิดชนิดหนักที่สุดคือปิตุฆาต ด้วยอำนาจคบกับพระเทวทัตคนผิด ภายหลังคิดได้จึงกลับตัวใหม่ ได้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ช่วยยกปฐมสังคายนาประดิษฐานพระพุทธศาสนา จนได้แพร่หลายมาถึงเรา แม้เขาจะติเตียนก็คงจะติเพราะความผิดที่ล่วงแล้วมา ส่วนว่าความดีที่ได้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกใครก็ต้องยกย่องจะติไม่ได้ ชื่อเสียงของพระเจ้าอชาตศัตรูก็ผ่องใสรุ่งเรืองลือชื่อระบือในคราวหลัง คือ ตอนที่กลับตั้งตัวได้ใหม่ คล้ายกับพระจันทร์ภายในเมฆหมอก ไม่มีใครอยากบอกอยากดูเพราะรู้ว่ามัวหมอง ไม่ผ่องใส แต่เมื่อพ้นเมฆหมอกไปสว่างไสวคล้ายกลางวัน ใคร ๆ ก็ชวนกันชมนิยมว่างาม

ความที่บุคคลเตือนตนเองได้ คิดกลับตัวจากความชั่วได้ ย่อมเป็นคุณอันยิ่งใหญ่แก่ตน นับว่าเป็นคนพึ่งตนได้ ดังพุทธภาษิตว่า **"อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ"** ตนแลเป็นที่พึ่งของตนทุก ๆ คน ต้องคิดพึ่งตนเองจึงจักถูกต้อง ถ้าเรามัวคิดพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ สมรรถภาพคือความสามารถในตัวเราจะต้องอ่อนแอลงไปทันที ข้อที่จะแลเห็นได้ใกล้ ๆ เช่น เราหาอะไรไม่พบและคิดว่าจะต้องให้ใครช่วยหาอีกสักคนหนึ่ง เพียงเท่านี้ เราก็จะไม่มีแก่ใจคิดหาของนั้นต่อไป มัวพะวงแต่จะหาคนช่วยเท่านั้น ถ้าเราคิดว่าจะต้องหาให้ได้ไม่ต้องให้ใครช่วยหาดังนี้ เราจะต้องมีกำลังใจหาจนได้ ในหมู่บ้านตลอดถึงประเทศชาติใด มีคนคิดพึ่งตัวเองอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากแล้วในหมู่บ้านตลอดถึงประเทศชาตินั้น ก็ต้องหวังความเจริญได้แน่นอน ถ้ามีแต่คนที่คิดจะพึ่งผู้อื่นอยู่เป็นส่วนมากแล้ว หมู่บ้านตลอดถึงประเทศชาตินั้นจะหาความเจริญได้ยาก หากจะกล่าวไปให้กว้างแล้ว คำว่าตนเป็นที่พึ่งของตน ขยายความออกไปได้ไม่มีที่สุด ตลอดถึงประเทศชาติก็ได้ เช่น หมู่บ้านตนเป็นที่พึ่งของหมู่บ้านตน ประเทศชาติตนเป็นที่พึ่งของประเทศชาติตน ฯลฯ แต่ถ้าหมู่บ้านตนหรือประเทศชาติตน เป็นที่พึ่งของหมู่บ้านตนหรือประเทศชาติตนไม่ได้แล้ว หมู่บ้านนั้นประเทศชาตินั้นจะตั้งอยู่ได้ละหรือ เข้าตำราที่ว่า **ยืมจมูกคนอื่นหายใจนั่นเอง**

แต่ที่ว่านี้ไม่ได้หมายความว่า ไม่ให้คนเรามีการติดต่อกันเลย มนุษย์เราต้องมีการติดต่อกัน แต่ก่อนที่เราติดต่อกับใคร เราต้องไม่ตั้งหลักว่า

ติดต่อเพื่อขอพึ่งเขาเรื่อยไป เราต้องตั้งหลักว่าติดต่อเพื่อหาความรู้ความเข้าใจระเบียบแบบแผนจากเขา แต่ว่าเราจะต้องทำให้แก่ตัวเราเอง แม้ในขณะนี้เรายังไม่สามารถทำได้ เราก็จักต้องพยายามทำให้ได้ในกาลต่อไป เมื่อต่างคนต่างตั้งหลักไว้ดังนี้แล้ว ทุก ๆ คนที่ติดต่อกันก็จะกลายเป็นผู้มีสมรรถภาพดี ด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้กันต่อแต่นั้นก็ย่อมหวังความเจริญได้แน่นอน ขอให้นึกดูว่าถ้าเราเป็นผู้สามารถ แต่ผู้ที่มาติดต่อกับเราไม่สามารถเสียเลย ต้องพึ่งเราเรื่อย ๆ ไป เราจะเบื่อและนึกดูหมิ่นผู้นั้นสักเพียงไร เช่น ครูที่สามารถแต่สอนนักเรียนที่ไม่สามารถจะจดจำสอนเท่าไรก็ยังไม่ไหว ครูที่ไหนจะไม่เบื่อบ้าง คนอื่นก็เช่นเดียวกัน ถ้าเขาสามารถแต่เราไม่สามารถ คิดจะพึ่งเขาเรื่อยไป เขาก็ต้องเบื่อเช่นเดียวกัน และจะไม่รู้สึกยำเกรงกลัวเราเลย เพราะ

เราต้องพึ่งเขา ถ้าเขาทอดทิ้งเสีย เราจะรู้สึกเดือดร้อนลำบากเป็นอย่างมากทีเดียว ฉะนั้น ทุก ๆ คนควรเฉลียวใจ นึกถึงข้อนี้ไว้ อย่าคิดพึ่งใครก่อนที่จะคิดพึ่งตัวเรา เมื่อเราพึ่งตัวเราเองได้แล้ว เราก็จะอิ่มใจ เราจะพึ่งคนอื่นได้หรือไม่ได้ก็อยู่ที่ตัวของเราเอง ถ้าเราทำตัวให้ดีจึงจะมีคนให้พึ่ง ถ้าเราทำตัวให้ชั่วใครจะให้พึ่งเล่า แม้เราจะชั่วช้าแต่ถ้ามีสติดำริคิดใหม่ กลับตัวได้ ทำตัวให้เป็นคนดีมีเกียรติคุณ ความสามารถ จนเป็นที่พึ่งของตนเองได้แล้ว เราจะต้องกลัวใครเขาติเตียน เขาติเตียนเราไม่ได้ เราจะต้องสุกใสรุ่งเรืองในภายหลัง

ความข้อนี้ ตรงดังพระจันทร์อันพ้นจากเมฆหมอกฉะนั้น เมฆหมอกที่จะบังคับคนให้มัวหมอง ต้องกล่าวว่าความประมาทคือขาดสตินี่แหละเป็นสำคัญ ดังประพันธ์ภาษิตข้างต้นว่า **ความประมาทเป็นมลทินของผู้รักษา** อำนาจฝ่ายต่ำคือความชั่วจะครอบงำได้ ก็ด้วยขาดสติไป ถ้าสติคือความระลึกนึกถึงความดียิ่งมีอยู่นานตราบใด อำนาจฝ่ายต่ำจะทำอะไรไม่ได้ เพราะว่าอำนาจฝ่ายสูงคือสติมีอยู่ อำนาจฝ่ายต่ำคือความชั่วก็สู้ไม่ได้ ฉะนั้น ประชาชนผู้ที่สนใจในการกลับตัว จงอย่ามัวทุกข์โศกถึงความชั่วส่วนที่ล่วงแล้ว จงมีน้ำใจผ่องแผ้วหวังผลคือกลับตนเสียใหม่ให้เป็นที่พึ่งของตนได้ โดยอาศัยยึดหลักทั้งสาม ดังเนื้อความที่พรรณนามาด้วยประการฉะนี้.

■■■■

วิธีปฏิบัติธรรมให้เกิดสมาธิ และผลดีของสมาธิ

โดย **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล**

ผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ณ ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ

...การทำสมาธิ มีความมุ่งหมายที่จะให้ใจหยุด เมื่อหยุดก็ไม่เนื่องด้วยกาย นามไม่เนื่องด้วยรูป นามกับรูปก็แยกขาดจากกันได้ ถ้าแยกขาดจากกันมากก็หยุดมาก แต่หยุดต้องหยุดให้ถูกที่ ถ้าผิดที่ คือ ใจออกนอกตัวไปเห็นนิมิตนอกตัวแล้วตามนิมิตนั้นไป จิตก็ปรุงแต่งได้มากขึ้น การรู้เห็นก็ไม่ตรง ซึ่งอย่าทำต้องหยุดให้ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ถูกธาตุธรรมของฝ่ายบุญกุศล บาปอกุศลก็ทำอะไรไม่ได้มากขึ้น ใจก็ใสสะอาดบริสุทธิ์มากขึ้น เข้าถึง กาย เวทนา จิต ธรรม ฝ่ายบุญกุศลละเอียดเข้าสุดละเอียดถึงธรรมกายได้ และจากธรรมกายละเอียด ๆ เข้าไป ใส สะอาดบริสุทธิ์ถึงนิพพานได้ ดังนั้น หยุด มีความหมายอย่างนี้ คือ การหยุดกิเลสข้างใน กิเลสทำอะไรไม่ได้ เมื่อหยุดมากเข้าบ่อย ๆ เนือง ๆ สติก็ครบมากขึ้น...

เจริญพร ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมทุกท่าน

วันนี้จะได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเจริญภาวนาสมาธิ ในเบื้องต้นพึงทราบเสียก่อนว่าการเจริญภาวนานี้เป็นกิจทางใจ โดยอาศัยสติสัมปชัญญะ คือความรู้สึกตัวพร้อมก่อนและขณะปฏิบัติว่าปฏิบัติภาวนาเพื่ออะไร คำว่า "ใจ" นี้ประกอบด้วยธรรมชาติ ๔ อย่าง คือธรรมชาติที่เสวยอารมณ์สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ เพราะตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระทบเข้ากับอารมณ์ที่ถูกใจหรือไม่ถูกใจ

ธรรมชาติส่วนนี้เรียกว่า เวทนา จริงแล้วเป็นดวงกลมใส ธรรมชาตินี้มีธาตุเห็นเป็นธาตุละเอียดอยู่ตรงกลาง หลวงพ่อท่านก็เลยเรียกตามธาตุละเอียดที่ซ้อนอยู่ตรงกลางหรือเป็นต้นของดวงเวทนา ท่านเรียกว่า "ดวงเห็น" เพราะว่าอันนี้เป็นต้นของความเห็นด้วยใจ ซึ่งกลางดวงเห็นเป็นดวงคิด คิดจะทำหน้าที่นึกไปโน่นนี่ ใจจะสอดแทรกไปได้ทุกแห่ง หลวงพ่อท่านว่า ถ้าใจละเอียดก็สอดไปรู้เห็นในสิ่งที่ละเอียดได้ ใจหยาบก็เห็นได้แต่ส่วนหยาบ ใจรู้กว้างก็เห็น

ได้กว้าง รู้แคบก็เห็นได้แคบ สังขารเป็นสิ่งปรุงแต่งเป็นอารมณ์รัก โกรธ เกลียด ชอบชัง

จาก "ดวงเห็น" ก่อนจะถึง "ดวงคิด" หรือจิตที่น้อมไปสู่อารมณ์ จะอยู่ตรงกลางระหว่างนั้นเป็นดวงใสเหมือนกัน เรียกว่า "ดวงจำ" ถ้าดวงเห็นไปเห็นและคิดไป เห็นแล้วก็จำได้ว่าเป็นอะไรก็จะประทับอยู่ในใจซึ่งสำคัญนัก ทั้งเห็น จำ และคิด แล้วรับรู้ ดวงที่ ๔ หรือธรรมชาติดวงที่ ๔ คือ "ดวงรู้" รู้ว่าเป็นอะไร เห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่างนี้เป็นธรรมชาติของใจ หรือเรียกว่า "นามธรรม" ส่วนกาย เป็น "รูปธรรม"

สัตว์ที่มีชีวิตและมีใจ คือ เห็น จำ คิด รู้ แต่บางทีท่านเรียกว่า มีแต่วิญญาณ แต่ความจริงวิญญาณก็เป็นธรรมชาติที่สุดละเอียด ซึ่งมีเห็น จำ คิด รู้ ซ้อนอยู่นั่นเอง นามธรรมและรูปธรรมนี้ หรือ เรียกย่อ ๆ ว่า "นามรูป" ในทางพระบางทีเรียก "ขันธ์ ๕" ขันธ์ แปว่า กองหรือส่วนหรือภาค ส่วนรูปก็เรียก "รูปขันธ์" ส่วน "นามขันธ์" แยกออกเป็น ๔ ส่วน คือ

ส่วนที่เสวยอารมณ์ทุกข์ สุข ไม่ทุกข์ไม่สุข เรียกว่า เวทนาขันธ์

ส่วนที่จดจำอารมณ์ เรียกว่า สัญญาขันธ์

ส่วนที่น้อมไปสู่อารมณ์ เรียกว่า จิต หรือ สังขารขันธ์

ส่วนรู้ เรียกว่า วิญญาณขันธ์

เห็น จำ คิด รู้ หรือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อีก ๔ ขันธ์ ๔ กอง รวมเป็น ๕ ขันธ์ แต่ขันธ์แรกเป็น รูปขันธ์ เป็นส่วนหยาบ เห็นได้ง่าย แตะต้องได้ง่าย และสัมผัสได้ แต่นามขันธ์ ซึ่งประกอบด้วย เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ๔ อย่างที่รวมเรียกว่า "ใจ" สำคัญหมดทุกขันธ์ แต่ขันธ์ที่ทำหน้าที่ในการรับรู้สัมผัสทุกเรื่อง ไม่ว่าโดยตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เรียกว่า วิญญาณธาตุ หรือ วิญญาณขันธ์ เป็นตัวสุดท้ายที่รับรู้

ในการทำสมาธิ มีวัตถุประสงค์ก็คือ พยายามทำใจให้หยุดนิ่ง ไม่เนื่อง ไม่เชื่อม ไม่สัมผัสอยู่ด้วยแม้แต่กาย ที่ทำเช่นนั้นก็เพราะเหตุว่า ใจนั้นถ้าเนื่องด้วยกายมากเพียงใด ภาษาพระเรียกว่า "อุปาทาน" เป็นความยึด เห็น จำ คิด รู้ เป็นตัวยึด เพราะขยายส่วนหยาบมาจากธาตุละเอียดแล้วเจริญเติบโตเป็นกาย ใจ จิต วิญญาณ ยึดเรา เขา ของเรา ของเขา ทำให้เกิดตัวตน บุคคล เรา เขา ของเรา ของเขานั้น เมื่อยึดแล้วใจก็จะออกไปรับอารมณ์ ไปสร้างอารมณ์ภายนอก กิเลสเป็นอีกธรรมชาติหนึ่งเกิดพร้อมกับอกุศลจิตที่ไม่ดี จะพลอยเกิดมาเรื่อย ๆ กิเลสนี้มาจากการทำบ่อย ๆ

...กิเลสนี้มาจากการทำบ่อย ๆ เข้าเป็นอนุสัยนอนเนื่องในจิตสันดาน เป็นธาตุละเอียดอยู่ที่สุดละเอียด คอยฟุ้งขึ้นมาเรื่อย กิเลสนี้ถ้าใจอยู่นิ่ง ๆ จะฟุ้งไม่ได้ มันฟุ้งมาได้เมื่อเผลอ...

เข้าเป็นอนุสัยนอนเนื่องในจิตสันดาน เป็นธาตุละเอียดอยู่ที่สุดละเอียด คอยฟุ้งขึ้นมาเรื่อย กิเลสนี้ถ้าใจอยู่นิ่ง ๆ จะฟุ้งไม่ได้ มันฟุ้งมาได้เมื่อเผลอ ใจของเราออกไปรับอารมณ์ข้างนอกแล้วสร้างอารมณ์ภายนอก พร้อมกันนั้นก็ยึดมั่นถือมั่นในตัวเราบ้าง ตัวเขาบ้าง เกิดรัก โกรธ เกลียด ชอบชัง ความคิดอ่านเป็นไปตามอารมณ์ เป็นไปตามกิเลสที่ขึ้นมากับใจด้วย เป็นหลายสาเหตุ หลายปัจจัย ทำให้คิดผิด เห็นผิด รู้ผิด ทำผิด เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ถ้าคิดถูก เห็นถูก รู้ถูก ตามธรรมของพระพุทธเจ้าจะปฏิบัติไปในทางที่ดีที่ถูกต้องให้เกิดความสุข ความเจริญ

แต่ใจนั้นมีธรรมชาติอยู่อย่างหนึ่ง ชอบเลื้อยลงต่ำ เหมือนไส้เดือน วางอยู่บนพาน บนหิ้งสูงเพียงไร เลื้อยลงทุกที ธรรมชาติของใจของสัตว์โลกก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน มีแนวโน้มที่จะไปสู่กามคุณ คือ ความยินดี พอใจ ยึดติดในรูปเสียงกลิ่น รส สัมผัสทางกายที่เคยกระทำติดอกติดใจมานับภพนับชาติไม่ถ้วน เมื่อเห็นที่ถูกใจ ก็ถูกใจติดเข้ามากไปอีก นี้เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เกิดตัณหาอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่น เกิดภพเกิดชาติ ภพจะเกิดที่ไหน ภพเกิดที่ธาตุธรรมที่สุดละเอียดที่ศูนย์กลางของเรานั้นเรียกว่า "ภพเป็น" เกิดตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรมหรืออีกอย่างหนึ่ง คือ เกิดทันที เมื่อใจชั่ว ปากชั่ว ทำชั่ว ระดับจิตตกทันทีด้วยอำนาจบาปอกุศล ตัณหา อุปาทาน ภพชาติเกิดทันทีอยู่ตรงกลางกายนั้นเอง เรียกว่า ภพเป็น เป็นทุคติไปทันที กายในกาย ณ ภายในขุ่นมัว เศร้าหมอง ธาตุธรรมตรงกลางอันเป็นที่รองรับ เรียกว่า ภพเป็นของกายละเอียดนั้นก็เป็นทุคติไปแล้วทันที รอว่ากายเนื้อแตกสลายเมื่อใดจะทำหน้าที่ทันที ไปเกิดในทุคติภูมิตามส่วน แต่ถ้าทำดี ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของเดิมที่ไม่ดี ก็ดับตกศูนย์ ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ที่ใสสะอาดใหม่จะลอยเด่นขึ้นมาพร้อมกับกายในกาย ธรรมในธรรม ภพเป็นจะเป็นสุคติภพ เกิดดับเกิดดับ ตรงนี้เรียกว่า ภพเป็น

ภพเป็นนี้ ถ้าประทับสิ่งไม่ดีไว้มาก ก่อนตายก็จะแสดงให้เห็น จิตก็เกาะทันที ตณฺหา สิเนหํ กมฺมํ เขตฺตํ วิญฺญาณํ พีชํ ตัณหา หมายถึง เชื้อที่ปรุงแต่งนำให้ไปเกิด แต่วิญญาณเป็นตัวเหมือน

เมล็ดพืชพันธุ์ที่จะไปเกิด ส่วนกรรมที่ทำไว้ กรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม เป็นที่รองรับ คือ ภพเป็นนั้นจะกลายส่งไปเป็นภพตาย ให้ไปเกิดภพเช่นนั้น

ภพตายเป็นอย่างไร โลกเรานี้เป็นภพตาย ดินนี้แหละเป็นภพตายรองรับสัตว์โลกประเภทมนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน ภพของเทพยดา เรียกว่าเทวโลก รองรับเทพยดา ภพของเปรตอยู่บนภพมนุษย์แต่เราไม่เห็นเขา เขาเห็นเรา อสุรกายครึ่งเปรตครึ่งนรก สัตว์นรกมีภพของเขาใต้เขาพระสุเมรุซึ่งไม่ใช่ภูเขาหิมาลัย ภพตายนั้นมีทั้งจักรวาล ทั้งกามภพ รูปภพ อรูปภพ กลางจักรวาลเป็นที่ตั้งของกามภพ มีเขาพระสุเมรุอยู่ ใต้เขาพระสุเมรุเป็นภพของสัตว์นรก มีตลอด ๘ ขุมใหญ่ พร้อมด้วยขุมเล็กนับร้อยพันจนนับไม่ถ้วน อยู่จนสุดภพสามไป ภพที่ ๘ คือ อเวจีมหานรก และถ้าชั่วสุดชั่วอยู่นอกภพสามออกไป อยู่ขอบจักรวาลนั่น ห่างจากภพสามไปอีก ๓ เท่าตัว เป็นที่สถิตย์ของพวกสัตว์นรกที่ทำความชั่วประกอบด้วยมิจฉาทิฏฐิอย่างแรงกล้า เช่น ศาสนาอื่นที่รบกันเพื่อศาสนา เป็นต้น หรือพวกฆ่าพ่อ แม่ ด้วยมิจฉาทิฏฐิ ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ จะมืดตื้อเหมือนกับพวกที่รบกันด้วยไม่มีเหตุผล ใจเหี้ยมอำมะหิต ไม่ได้เห็นเดือน เห็นตะวัน นี่อาตมาพูดตามครูบาอาจารย์ และประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติธรรมที่ถึงธรรมกายแล้ว

ดังนั้นเมื่อใจไปหาของไม่ดี ก็เกิดกิเลส ตัณหา อุปาทาน จึงเกิดภพ เกิดชาติ ภพเป็นเกิดทันทีตรงศูนย์กลางกาย รอวันที่จะเป็นชนกกรรมนำไปเกิด เกิดสุคติหรือทุคติและทีนี้ก็อยู่ที่ภพตาย เพราะฉะนั้นการทำสมาธิ มีความมุ่งหมายที่จะให้ใจหยุด เมื่อหยุดก็ไม่เนื่องด้วยกาย นามไม่เนื่องด้วยรูป นามกับรูปก็แยกขาดจากกันได้ ถ้าแยกขาดจากกันมากก็หยุดมาก แต่หยุดต้องหยุดให้ถูกที่ ถ้าผิดที่ คือ ใจออกนอกตัวไปเห็นนิมิตนอกตัวแล้วตามนิมิตนั้นไป จิตก็ปรุงแต่งได้มากขึ้น การรู้เห็นก็ไม่ตรง ซึ่งอย่าทำ ต้องหยุดให้ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ถูกธาตุธรรมของฝ่ายบุญกุศล บาปอกุศลก็ทำอะไรไม่ได้มากขึ้น ใจก็ใสสะอาดบริสุทธิ์มากขึ้น เข้าถึง กาย เวทนา จิต ธรรม ฝ่ายบุญกุศลละเอียดเข้าสุดละเอียดถึงธรรมกายได้ และจากธรรมกายละเอียด ๆ เข้าไปใส สะอาดบริสุทธิ์ถึงนิพพานได้ ดังนั้น หยุดมีความหมายอย่างนี้ คือ การหยุดกิเลสข้างในกิเลสทำอะไรไม่ได้ เมื่อหยุดมากเข้าบ่อย ๆ เนือง ๆ สติก็ครบมากขึ้น

มีข้อควรเข้าใจอีกอย่างหนึ่งว่า วัตถุประสงค์ของสมาธิต้องการให้ใจหยุด ไม่เนื่องด้วยกายเนื้อให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการฝึกให้เกิดความรู้สึกสัมผัสที่เป็นความเยือกเย็น ความสันติสุข นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าใจสงบนิ่งไม่มี เมื่อสัมผัสแล้วเราทำบ่อย ๆ เนือง ๆ เข้า กิเลสก็ไม่เข้ามา เป็นเหตุผลข้อที่ ๒ กิเลสไม่เข้ามาบ่อยเข้าต้องเพิ่มสติสัมปชัญญะ เฝ้าดูใจของเรามีกิเลสหรือไม่ ดังนั้นอาตมาจึงเน้นอยู่เสมอว่า การมาปฏิบัติธรรม ไม่ใช่มานั่งหลับตาเฉย ๆ ต้องรู้เรื่อง

และมาปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลส ไม่ใช่มาปฏิบัติธรรมแล้วกลับไปบ้านกลับยิ่งยุ่ง มีอะไรนิดหน่อยก็เป็นปัญหามากมาย ทำให้คนเขาว่าเอาได้ว่า ไปเพียงนั่งหลับตา มาปฏิบัติธรรมแล้วต้องทำใจเราให้ดีสงบหยุดนิ่ง เพื่อสมาชิกในครัวเรือนจะได้เห็นดีด้วยแล้วมาปฏิบัติธรรมบ้างก็จะเป็นการให้ธรรมเป็นทาน

การปฏิบัติธรรมทั้งหลายก็เพื่อกำจัดกิเลสให้ใจสงบ เป็นแต่ความดี บุญกุศล ซึ่งเมื่อดีแล้วในครอบครัวและวงงานก็จะดีก่อนอื่น เมื่อเราดีแล้ว คนอื่นไม่ดีก็เป็นกรรมของเขา ก็แผ่เมตตาให้เขาไป ขออย่าให้เขาได้พบสิ่งเดือดร้อน เมื่อเขามากระทบเรา ก็ตั้งจิตแผ่กรุณาพรหมวิหารให้เขา หรือเมื่อเห็นเขามีความสุข หรืออยากให้เขามีความสุข ก็แผ่ให้เขามีความสุข ความเจริญ การทำอย่างนี้ ก็จะทำให้ใจสงบมากเข้า ๆ เมื่อมีใครมากระทบเราเข้าก็เหมือนเอากำปั้นไปกระแทกหินหรือกำแพงไปเอง

โดยสรุปก็คือ นั่งเจริญภาวนา พึงมีสติรู้ว่านั่งเพื่อละกิเลส แล้วต้องกำหนดใจเราอย่าไปยึดติดแม้แต่ตัวเอง ปล่อยวางใจให้หมด เมื่อวางใจได้ นามขันธ์ก็ขาดจากกายหรือรูปขันธ์ และถ้าวางใจกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมได้ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ซึ่งมีใจที่ใส สะอาด บริสุทธิ์ ซ้อนอยู่ก็จะลอยปลั่งมาให้เห็นเอง เมื่อบุญเต็มที่บางทีเดิน ๆ ก็เห็นได้ เมื่อรู้วัตถุประสงค์การปฏิบัติธรรมแล้ว ให้ดีตลอด วางให้ตลอด มีหน้าที่อะไร ทำตามหน้าที่ของตัวให้เต็มความสามารถ แต่วางคือการวางอารมณ์ ไม่ยินดียินร้าย เราทำดีที่สุดแล้วก็พอ อย่านึกห่วงกังวลมากเกินไป มีปัญหาทางใดก็แก้ปัญหา การไม่ยึดติด ฝึกบ่อย ๆ แล้วจะสบาย สิ่งเหล่านี้แหละ คือ ผลของการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องซึ่งจะนำความสันติสุขมาให้

ถอดเทปโดย ผ.ศ. เบญจา ตระกูลบุญ
คณะเภสัชศาสตร์ ม.มหิดล

■■■■

คำกราบเรียนถวายรายงาน

ต่อ

เจ้าประคุณ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

เจ้าคณะใหญ่หนกลาง
กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าอาวาสวัดสามพระยา กรุงเทพฯ
ในพิธีเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๓
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

โดย

พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล

ผู้อำนวยการ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ในนามคณะผู้บริหารผู้ทำงานของสถาบันฯ แห่งนี้ มีความรู้สึกปลื้มปิติและซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของพระเดชพระคุณ เจ้าประคุณหลวงพ่อที่ได้กรุณาเสียสละเวลาที่มีค่าโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นระยะเวลาอยู่ในระหว่างที่มีพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วนั้น

ในการเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นปลายปี ๒๕๓๐ นี้ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายได้เปิดรับพระสงฆ์เถรานุเถระจากทั่วประเทศ ยอดรวมในขณะนี้มีพระสงฆ์เข้ามาสมัครรับการปฏิบัติธรรมจำนวน ๑๓๙ รูป สามเณร ๑๖ รูป รวม ๑๕๕ รูป กับอุบาสกอุบาสิกาอีก ๑๐๐ กว่าท่าน ซึ่งยอดในขณะนี้จำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๖๐ รูปด้วยกัน คณะกรรมการบริหาร และคณะผู้ดำเนินงานของสถาบันฯแห่งนี้หลายท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ดำเนินโครงการธรรมปฏิบัติเฉลิมพระเกียรติ ณ พุทธมณฑล ซึ่งมีพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณหลวงพ่อพระธรรมธีรราชมหามุนี (ปัจจุบันเป็นที่พระธรรมปัญญาบดี) เป็นประธานฝ่ายการดำเนินงานทั้งหลายทั้งปวง จึงดำเนินงานพร้อมกันทั้งที่พุทธมณฑล และที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแห่งนี้ เพื่อเป็นกำลังใจและเป็นสิริมงคลแก่คณะบริหารและคณะผู้ดำเนินงาน ตลอดทั้งพระสงฆ์สามเณรอุบาสกอุบาสิกา ที่เข้ามารับการอบรมธรรมปฏิบัติ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และเพื่อปฏิบัติธรรมรักษากายวาจาและใจให้บริสุทธิ์นั้น เกล้ากระผมจึงขอความเมตตาจากพระเดชพระคุณเจ้าประคุณหลวงพ่อ ได้โปรดประทานโอวาท แก่คณะผู้บริหารคณะผู้ดำเนินการและพระสงฆ์เถรานุเถระ ตลอดจนทั้งสามเณรอุบาสกอุบาสิกา ที่เข้ามาปฏิบัติธรรม ณ ที่นี้ด้วย อีกประการหนึ่งในตอนบ่าย ๑ โมงวันนี้จะได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์วิหารธรรมกาย ซึ่งต่อไปจะได้ยกฐานะขึ้นเป็นอุโบสถ เมื่อจดทะเบียนเป็นวัดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และในขณะเดียวกัน ก็จะมีพิธีวางศิลาฤกษ์วิหารหลวงพ่อสด และหอกลองฆ้องระฆังพร้อมกันไปด้วย

บัดนี้เป็นอุดมมงคลฤกษ์ เกล้ากระผมจึงขอความกรุณาพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้โปรดประกอบพิธีเปิดการอบรมประทานโอวาทดังกล่าว และขอความกรุณาเจิมแผ่นศิลาฤกษ์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายและวัดหลวงพ่อสด ซึ่งจะได้ดำเนินการจัดตั้งต่อไปด้วยครับกระผม ควรมิควรแล้วแต่จะกรุณาโปรด

ธรรมโอวาท

ของ

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

เจ้าคณะใหญ่หนกลาง

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าอาวาสวัดสามพระยา กรุงเทพฯ

ในพิธีเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๓

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ท่านผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย คณะกรรมการผู้ดำเนินการทั้งในทางมูลนิธิฯ ทั้งในทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เพื่อนสหธรรมมิกทุกรูปและอุบาสกอุบาสิกาทุกท่าน งานนี้คงเป็นงานมหากุศลตามเคยอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งท่านผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายคือท่านเสริมชัย ชยมงคโล ได้เป็นผู้ดำเนินการจัดการโดยความร่วมมือหรือด้วยความอุปถัมภ์ของคณะกรรมการและพุทธบริษัทโดยทั่วไป

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า วิชชาธรรมกายนั้นเป็นวิชชาที่ท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีหรือ

...วิชชาธรรมกายเป็นวิชชาธรรมปฏิบัติเพราะฉะนั้นผู้ที่จะเข้ามาศึกษา จะต้องตั้งหลักในทางธรรมปฏิบัติเป็นหลักสำคัญ...

เรียกกันทั่วไปว่า หลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นผู้ค้นพบและนำมาเผยแพร่ตั้งแต่ต้นมาจนกระทั่งบัดนี้ได้แตกกิ่งก้านสาขาตามที่ได้ทราบว่ามีอยู่หลายแห่ง และต่อไปหรือแม้แต่บัดนี้ก็มีเค้าแล้วว่าจะแผ่ขยายไปถึงต่างประเทศ วิชชาธรรมกายเป็นวิชชาธรรมปฏิบัติเพราะฉะนั้นผู้ที่จะเข้ามาศึกษา

จะต้องตั้งหลักในทางธรรมปฏิบัติเป็นหลักสำคัญ การศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบันนี้ ก็ใช้ตามหลักที่ท่านได้กำหนดไว้แต่เก่าก่อนคือ โดยแยกออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่

ประเภทหนึ่ง เรียกว่าการศึกษาในทางคันถธุระ

อีกประเภทหนึ่ง เรียกว่าการศึกษาในทางวิปัสสนาธุระ

ข้าพเจ้าเคยพิเคราะห์ว่าการศึกษาในยุคแรกที่พระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นนั้น เป็นไปในทางที่เรียกในปัจจุบันขณะนี้ว่า "วิปัสสนาธุระ" หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งตามแบบของท่านว่า **"ปฏิปัตติสัทธรรม"** ปัญหาก็เกิดขึ้นว่า ก่อนจะถึงปฏิปัตติสัทธรรม ท่านวางหลักไว้ว่าจะต้องเริ่มต้นด้วยปริยัติสัทธรรม ปริยัติสัทธรรมในยุคแรกนั้นไม่ใช่คันถธุระ ต่างกันอย่างไร? ปริยัติสัทธรรมกับคันถธุระ

คันถธุระ เป็นการศึกษาตามคัมภีร์ที่ท่านจดจารึกไว้ ผู้ปรารถนาจะรู้มีตำราก็อ่านตำรานั้นได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้นั้นจะตั้งอยู่ในปฏิปัตติสัทธรรม หรือตั้งอยู่ในวิปัสสนาธุระ เพราะเป็นการศึกษาตามคัมภีร์ การศึกษาตามคัมภีร์ในยุคต่อมานั้น ความจริงก็อยู่ในร่องรอย หรืออยู่ในแนวของปริยัติสัทธรรม ซึ่งในเบื้องต้นนั้นหมายถึงการศึกษาต่อครูบาอาจารย์ ท่านมีชื่อเรียกของท่านโดยเฉพาะว่า "มุขบาท" หรือเรียกว่า "มุขปาท" คือศึกษากันต่อปากต่อคำศึกษาไม่มากพอรู้แนวทางปฏิบัติก็ออกไปหาสถานที่วิเวกเพื่อปฏิบัติทีเดียว ไม่ต้องเรียนตามคัมภีร์กันเป็นตู้ ๆ อย่างเดี๋ยวนี้ การที่พระโยคาวจรได้เรียนจากครูบาอาจารย์ก็เรียนกันด้วยปาก บอกกันด้วยปากแล้วก็ไปปฏิบัติ การเรียนการบอกกันด้วยปากนี้ ถือว่าเป็นปริยัติสัทธรรมเบื้องแรก ในเมื่อยังไม่มีพระคัมภีร์ที่จดจารึกไว้ คันถธุระนั้นหมายถึงการเรียนตามคัมภีร์ที่ได้จดจารึกไว้ คำสอนในทางพระพุทธศาสนาได้จดจารึกไว้ในลังกาทวีปแน่นอน เมื่อพระพุทธศาสนาล่วงได้แล้ว ประมาณ ๕๐๐ ปี

ที่กล่าวเท้าความเช่นนี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าการศึกษาพระพุทธศาสนาในปัจจุบันนี้ ท่านกำหนดเอาตามหลักที่ท่านพระคันธรจนาจารย์ได้วางไว้โดยแยกเป็น ๒ คือ คันถธุระ กับ วิปัสสนาธุระ เรียนประโยคบาลี ๑-๒-๓-๔-๕-๖-๗-๘-๙ พวกนี้เป็นคันถธุระแท้เป็นการเรียนตามคัมภีร์ที่ได้จดจารึกไว้

ส่วน**วิปัสสนาธุระ**นั้น ความจริงก็ต้องเรียนตรัสรู้เอาเองไม่ได้ แต่การเรียนที่เราเรียกกันในปัจจุบันนี้ ครั้งเก่าจริง ๆ นั้นท่านใช้คำว่า **"ศึกษา"** มาจากคำว่า **"สิกขา"** นี่ใช้คำว่าศึกษาขอให้สังเกตว่าท่านไม่ใช้คำว่า **"เล่าเรียน"** เล่าเรียนมีคำที่ใช้อีกคำหนึ่ง นี่หมายตามภาษาที่ใช้ดั้งเดิมว่า **ศึกษา** ก็เพราะหมายถึงว่าการเรียนในยุคแรกนั้นจะต้องอาศัยความสำเนียกจากครูบาอาจารย์ รายละเอียดจากครูบาอาจารย์ได้แนะนำสั่งสอนแล้วนำไปปฏิบัติได้เลย เพราะฉะนั้นการเรียนในครั้งนั้น จะต้องอาศัยความสำเนียกเป็นหลัก

สำคัญที่สุด ความสำเนียกนั้นไม่เรียกว่าเล่าเรียน นี่ก็เพื่อแยกให้เห็นชัดด้วยเหตุนี้ ในเรื่องไตรสิกขาท่านจึงใช้คำว่าศึกษาเข้าไปต่อท้ายศีลสิกขา จิตสิกขา ปัญญาสิกขา ก็เพื่อจะบอกให้รู้ว่าการเรียนหรือการเล่าเรียนนั้นอาศัยสิกขา ถ้าเพื่อทางปฏิบัติแล้วพอ ไม่ต้องอาศัยคัมภีร์เป็นตู้ และที่ต้องอาศัยคัมภีร์เป็นตู้นั้นเพื่อความแตกฉานในคำสอนนั้น ๆ ไม่ได้หมายความว่าแตกฉานในทางปฏิบัติ ทีนี้กลับมาถึงวิปัสสนาธุระที่ท่านกล่าวถึงในที่นี้ ก็รวมเอาภาวนาทั้ง ๒ มาไว้ด้วยกัน หรือรวมเอากัมมัฏฐาน ทั้ง ๒ มาไว้ด้วยกัน ที่เรารู้กันทั่วไปว่า สมถกัมมัฏฐาน วิปัสสนากัมมัฏฐาน หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า สมถภาวนา วิปัสสนาภาวนา ท่านวางหลักทั่วไปว่า สมถภาวนาเป็นพื้นฐานของวิปัสสนาภาวนา แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าจับตัวยืนตาย เพราะว่าท่านผู้ปฏิบัติแต่ปางก่อน บางทีท่านก็โดดไปบำเพ็ญวิปัสสนาธุระหรือวิปัสสนาภาวนาเลยทีเดียว แต่ตามปกติแล้วก็เดินไปในทางสมถ และไปถึงวิปัสสนา จะเรียกว่ากัมมัฏฐานหรือภาวนาก็มีความหมายเท่ากัน

สถาบันภาวนาแห่งนี้ใช้คำว่ากัมมัฏฐาน การอบรมกัมมัฏฐานก็กินความทั้งสอง คือ สมถกัมมัฏฐาน วิปัสสนากัมมัฏฐาน เพราะว่าเมื่อสมถภาวนาหรือกัมมัฏฐาน แก่ตัวเข้า ก็อาจจะก้าวไปสู่วิปัสสนากัมมัฏฐาน ซึ่งเป็นผลการศึกษาชั้นสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา

ทุกท่านก็ย่อมจะทราบกันโดยทั่วไปว่า ในตัวของเรานี้ได้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งในรูป ส่วนหนึ่งเป็นนาม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ส่วนหนึ่งเป็นกายอีกส่วนหนึ่งเป็นใจ และรวมทั้ง ๒ ส่วนนี้ และกระจายออกอีก ในส่วนรูปกระจายออกเป็นกายกับวาจา ในส่วนนามยึดเอาใจเป็นสำคัญ คือแยกออกเป็นกาย วาจา ใจ เขารวมกล่าวว่า กายวาจาใจ นี่เป็นฐานที่ตั้งเกือบทุกอย่างที่มีในโลกนี้ แต่ก็จะไม่พูดเรื่องโลกเป็นเรื่องกว้าง จะพูดเฉพาะในทางธรรมปฏิบัติหรือว่าในทางธรรม

...กายวาจาใจ นี่เป็นต้นตระกูล ไม่ใช่เฉพาะของสิ่งที่ดีเป็นต้นตระกูลของสิ่งที่ไม่ดีก็ได้ จึงกล่าวกันเป็นสำนวนว่านรกสวรรค์ก็อยู่ที่กายวาจาใจนี่ มรรคผลนิพพานก็อยู่ที่กายวาจาใจนี่...

ถ้าเรานึกให้ดีแล้ว เราจะเห็นได้ชัดว่า กายวาจาใจนี่เป็นต้นตระกูล ไม่ใช่เฉพาะของสิ่งที่ดีเป็นต้นตระกูลของสิ่งที่ไม่ดีก็ได้ จึงกล่าวกันเป็นสำนวนว่านรกสวรรค์ก็อยู่ที่กายวาจาใจนี่ มรรคผลนิพพานก็อยู่ที่กายวาจาใจนี่ สมบัติวิบัติก็อยู่ที่กายวาจาใจนี่ สุขทุกข์ก็อยู่ที่กายวาจาใจนี่ และสิ่งนี้ปฏิเสธไม่ได้ ไม่ใช่เฉพาะในทางธรรม ในทางโลกก็เหมือนกัน ความบกพร่องของสังคมโดยทั่วไปนั้น ก็คือความบกพร่องของกายวาจาใจและมันจะเกิดผลออกมาให้ชัดเจนปรากฏแก่สายตา เมื่อเราตั้งหลักได้อย่างนี้แล้ว คราวนี้ก็มาถึงทางเลือก ในทางธรรมปฏิบัติท่านวางธรรมะที่เป็นหลักไว้ใน ๒ ประการ ขอเรียกเป็นคำภาษาบาลีประการหนึ่งเรียกว่า **"ปหาตัพพธรรม"** คือธรรมที่ควรละ อีกประการหนึ่งเรียกว่า **"พาเวตัพพธรรม"** แปลว่าธรรมที่ควรบำเพ็ญ คำว่าบำเพ็ญนั้นความจริงก็เป็นคำไทย บางทีก็เข้าใจคลาดเคลื่อนเหมือนกันว่า บำเพ็ญอะไรกันแน่ ถ้าแปลให้ชัดก็คือ "ทำให้เกิดให้มีขึ้น" "สิ่งที่ดีงามทั้งหลาย ยังไม่เกิดยังไม่มีก็ทำให้มีขึ้น" นี่เรียกว่าบำเพ็ญหรือเพียรพยายามเพื่อทำให้ดีขึ้น เมื่อท่านวางหลักดำเนินไว้อย่างนี้ เราก็รู้กันทั่วไปว่า สิ่งที่ควรละน่าที่จะละได้ สิ่งที่ควรบำเพ็ญน่าที่จะบำเพ็ญได้ ถ้าละไม่ได้บำเพ็ญไม่ได้ พระพุทธเจ้าจะไม่ตรัสสอน พระพุทธเจ้าตรัสสอนก็เพื่อให้พุทธบริษัทรู้ยิ่งเห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น ธรรมทั้ง ๒ ประการนี้จึงมีได้เป็นได้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่พ้นวิสัย

ทีนี้พูดถึง **ปหาตัพพธรรม** ถ้าเราจะบอกว่าเมื่อนึกจะละก็ละได้ เหมือนสลัดน้ำที่ขังอยู่บนใบบอนให้ตกไป ถ้าง่ายอย่างนั้นแล้ว พวกเรานี่เห็นจะไปนิพพานกันหมด ไม่ต้องมานั่งฝึกไม่ต้องมานั่งอบรม ความจริงในทางปฏิบัติไม่ใช่ง่ายอย่างนั้น เพราะอันนี้ไม่ได้สำเร็จด้วยการนึกการฝันหรือการตรึกตรองเอา จะต้องสำเร็จด้วยการดำเนินในทางที่ถูกต้อง ถ้าดำเนินการในทางที่ไม่ถูกต้อง สิ่งที่ควรจะละได้เราก็จะละไม่ได้ ไม่ต้องถึงมรรคผลนิพพานหรอกต่ำกว่านั้นก็ยังไม่ได้ แม้ความสุขความทุกข์ในส่วนที่เป็นสามัญที่สุด บางทีก็ทำไม่ได้เราปรารถนาสุข แต่ในทางปฏิบัติหรือการกระทำมันเป็นเรื่องก่อให้เกิดทุกข์ นี่มีตัวอย่างในทางโลกมากเหลือเกิน ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าปหาตัพพธรรมนั้นเราจะละได้อย่างไร? สิ่งที่ควรละเราจะละได้อย่างไร? หรือพาเวตัพพธรรมเราควรจะบำเพ็ญได้เพียงไหน? ก็ต้องมาดูฐานเดิม ฐานของเรานั้นอยู่ที่กายวาจาใจ เพราะฐาน

...คือหมายความว่าบางทีไปหลงกลเขาซะแล้วมันขึ้นขัดขวางแทนที่จะได้แก้วแท้ มันก็ไปได้แก้วเทียมเข้า ผู้ปฏิบัติชั้นสูงนี่ตัวมารร้ายมาก มันมีทั้งลวงทั้งล่อขอให้สังเกตมัน อย่าเพิ่งเชื่อคำพูดของข้าพเจ้า...

เดิมอยู่ที่นี่ เราก็ต้องหันมาที่นี่ มาบังคับกันที่นี่ มาทำความเข้าใจกับตัวเราเองที่ตรงนี้ ที่กายวาจาใจนี่ บังคับเอาเฉย ๆ บางทีก็ไม่สำเร็จด้วย กายวาจาใจเวลามันดื้อ มันจะดื้อที่สุด แต่เวลามันไม่ดื้อมันก็ดูง่ายที่สุดเหมือนกัน มันไม่ใช่ว่าจะดื้อเสมอไปหรือดื้อที่สุด เวลาง่ายมันมีแต่ต้องถูกทางของเขา ถ้าไม่ถูกทางก็เอาเรื่องเหมือนกัน เพราะฉะนั้นทุกท่านจะเห็นได้ว่าคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นที่เราเรียกว่า ไตรสิกขานั้นจึงมีเครื่องบังคับควบคุมกายวาจา มีเครื่องบังคับควบคุมใจ

เพราะฉะนั้นเมื่อเราจับหลักได้แล้ว ก็จะได้เกิดความเพียรพยายาม **พวกพระปฏิบัตินั้นจะนึกอยู่อันว่า อย่าหลงกลของมาร คือหมายความว่าบางทีไปหลงกลเขาซะแล้วมันขึ้นขัดขวางแทนที่จะได้แก้วแท้ มันก็ไปได้แก้วเทียมเข้า** ผู้ปฏิบัติชั้นสูงนี้ตัวมารร้ายมาก มันมีทั้งลวงทั้งล่อขอให้สังเกตมัน อย่าเพิ่งเชื่อคำพูดของข้าพเจ้า มันมีทั้งขู่ทั้งเข็ญทั้งบังคับจนกระทั่ง เรากลัวหงอเลย ถอยหลัง **บางทีมันล่อมันหลอกเราจนระเริงหลงออกไปนอกทางซะแล้ว มารมันก็หัวเราะมันชอบใจ** อันนี้สำคัญมาก ที่ข้าพเจ้าว่านี้หมายถึงปฏิบัติชั้นสูงขึ้นไปเป็นที่แน่นอนในชั้นสมถก็มีเหมือนกัน นี่กล่าวแนะไว้เผื่อจะพบอะไรบ้างก็ให้นึกว่านี่มารนะ แต่สิ่งเหล่านี้ครูบาอาจารย์ท่านก็คงสอนข้าพเจ้านักสอนเรื่องนี้ก็ยังพอคลำได้ถูกบ้าง ถึงไม่ทั้งหมดก็นึกว่าที่กล่าวไปนี้ก็ไม่ผิด ทุกท่านที่เข้ามาสู่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ชื่อว่าได้เข้ามาสู่สถานที่เพื่อแก้ปัญหาของชีวิต คือแก้ที่กายวาจาใจ เป็นการเข้ามาแก้ในทางที่ถูกต้องที่สุด ไม่มีทางอื่นที่จะถูกต้องยิ่งขึ้นไปกว่านี้ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาสาธุการด้วยทั้งแก่ท่านผู้อำนวยการคือท่านเสริมชัยและคณะกรรมการบริหารมูลนิธิฯ หรือสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย คณะผู้ทำงานเพื่อการนี้หรือผู้รับผิดชอบนั้นไม่ต้องการอะไร ต้องการที่จะแผ่ประโยชน์และความสุขให้แก่ผู้ที่ต้องการประโยชน์และความสุข เพราะว่าประโยชน์

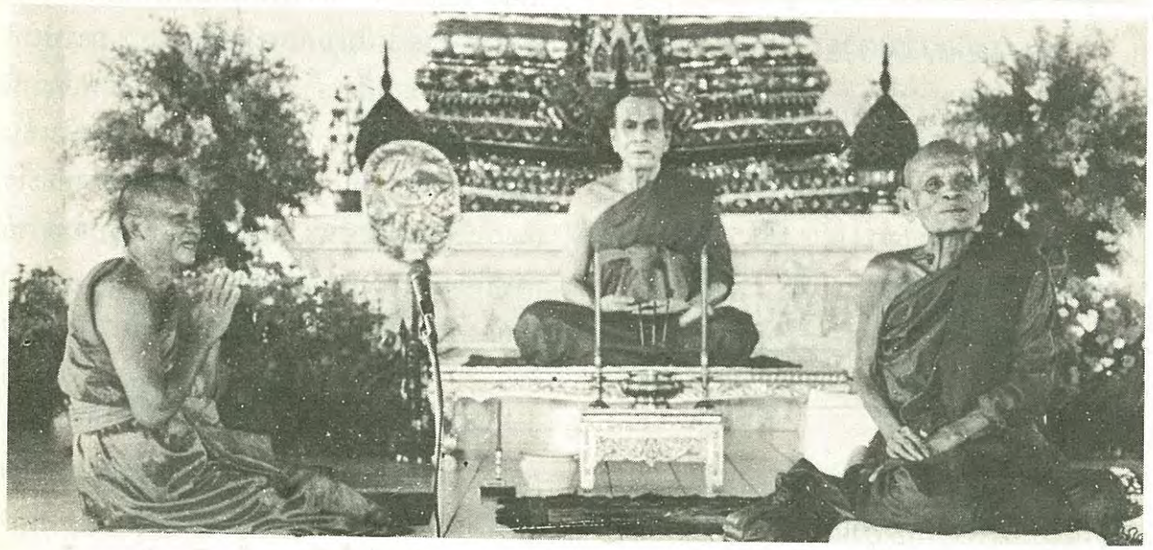

และความสุขเป็นที่ต้องการของคนในโลกไม่ใช่เฉพาะเมืองไทย ส่วนคนที่ก่อสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์และสิ่งที่เป็นทุกข์ให้แก่ผู้อื่น มันก็ชอบประโยชน์และความสุข ทั้งที่ตัวเองมันก่อทุกข์ให้เขาและตัวเองก็ไม่ชอบ เพราะฉะนั้นจึงควรแก่การอนุโมทนา ในเมื่อได้ประกอบกิจกรรมอันจะเป็นประโยชน์และความสุข แก่ผู้เข้ามาสู่สถานอบรมครั้งนี้ ทั้งนี้ตามที่ได้ทราบไว้แล้ว ว่า**คณะผู้ทำงานกระทำด้วยใจรักกระทำด้วยใจสมัคร กระทำด้วยความไม่เหน็ดเหนื่อย กระทำด้วยความไม่เบื่อหน่าย หวังอย่างเดียวเพียงจะให้เกิดประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น ซึ่งต้องการประโยชน์สุขอันจะเกิดจากการมีความประพฤติชอบทางกายวาจาและทางใจ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาอีกครั้งหนึ่ง**

ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าถือว่าเป็นเวลาอันสมควรและเป็นเวลาอันเหมาะสมแล้ว จึงขอเปิดการประชุมอบรมพระกัมมัฏฐานตามหลักของพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ดังที่ท่านผู้อำนวยการได้รายงานให้ได้ทราบเมื่อกี้นี้แล้วโดยทั่วกัน และขอให้ทุกท่านจงเจริญด้วยพลานามัย เพื่อสะดวกแก่การประพฤติปฏิบัติพระธรรมกัมมัฏฐานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและขอทุกท่านจงถึงความเจริญงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนาและในคำสอนของพระพุทธเจ้า ขอให้ทุกท่านมีส่วนได้เห็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้ และมีความเจริญงอกงามในธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าตลอดกาลเป็นนิจทั่วกันทุกท่าน เทอญ

■■■■

วิชชาธรรมกายเป็นธรรมโอสถ

โดย **มุทุตา**

การที่คนเราจะหันหน้าเข้าวัดนั้น มีสาเหตุที่แตกต่างกันหลายประการ บางคนอาจจะมีศรัทธาอยากเข้าวัด บางคนมีทุกข์จึงเข้าวัด บางคนอยากทำบุญจึงเข้าวัด แต่ถ้าจะถามดิฉันว่า หันหน้าเข้าวัดเพราะเหตุใด ดิฉันขอตอบตรงไปตรงมาไม่ปิดบังว่า ดิฉันเข้าวัดเพราะต้องการหายาระงับความทุกข์ทางใจ เนื่องจากได้รับความทุกข์อย่างหนักและโดยฉับพลันทั้งทางกายและใจ เนื่องจากสามีที่เคยเป็นสุดที่รักมานอกใจ มิหนำซ้ำยังทำร้ายจิตใจด้วยการห้ามนำเรื่องนี้ไปปรึกษาผู้อื่นหรือแม้แต่ญาติพี่น้องของดิฉันเอง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดำเนินไปอย่างรวดเร็วมากจนแทบตั้งตัวไม่ติด หรือไม่เคยคิดว่าตนเองจะต้องมาเผชิญกับปัญหาอย่างนี้ ทางออกของคนเราเมื่อผิดหวังอย่างที่สุดก็อาจมีด้วยกันหลายแบบ บ้างเลือกวิธีคิดสั้นด้วยความตาย ตายไปข้างหนึ่งหรือฆ่าตายให้หมดแล้วขอตายตาม บ้างก็เลือกวิธีอยู่ต่อไปแบบประชดชีวิต บ้างก็เลือกวิธีอยู่สู้กับปัญหาอย่างผู้มีปัญญาหรือปล่อยชีวิตไปตามยถากรรมแบบหมดปัญญา ดิฉันได้เลือกหายาหลายขนานที่จะมาแก้ทุกข์นี้ **จนกระทั่งได้มาพบยาขนานวิเศษที่สุด คือ "ธรรมกาย" เป็นธรรมโอสถที่จะแก้โรคคือ ทุกข์ได้ทุกโรค และที่มาของยาขนานนี้ ดิฉันจะเล่าให้ฟังต่อไป**

แต่ก่อนดิฉันก็เป็นชาวพุทธอย่างที่ชาวบ้านเรียกกันว่า **พุทธอำเภอ** ซึ่งเป็นคำที่ใช้พูดถึงคนที่มีหลักฐานแจ้งไว้ที่อำเภอว่า นับถือพุทธศาสนา แต่มิได้สนใจในสาระที่แท้จริงของการเป็นพุทธศาสนิกชน หรือมิได้สนใจในสาระคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย ดิฉันยังมีความเชื่อว่า เรื่องของบาปบุญที่เคยกระทำในแต่ก่อนนั้น แล้วมีผลมาถึงภพชาติปัจจุบันเป็นเรื่องที่พูดเล่ากันต่อ ๆมา ไม่น่าสนใจเชื่อถือ และมิหนำซ้ำ

ดิฉันยังมีความคิดที่อยากจะเปลี่ยนการนับถือศาสนาอีกด้วย เมื่อคิดถึงเรื่องการเปลี่ยนศาสนาแล้วก็น่าใจหาย ถ้าดิฉันทำเช่นนั้นจริง ๆ ดิฉันก็คงจะเสียทีที่ได้เกิดมาในถิ่นฐานที่มีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง แล้วยังปล่อยให้โอกาสทองผ่านเลยไป ดิฉันก็คงไม่พ้นคนประเภท **"ลิงได้แก้ว"** หรือ **"ไก่ได้พลอย"** เป็นแน่

นับแต่เกิดมา ดิฉันไม่เคยพบกับความทุกข์หนัก ๆ เลย เนื่องจากเป็นชีวิตที่สมบูรณ์พอสมควรและมักถูกตามใจจากคนใกล้ชิด พ่อแม่และพี่ ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้เป็นคนมีทิฏฐิมานะ ค่อนข้างโกรธง่าย แต่โชคดีที่ได้รับการอบรมให้เป็นคนมีใจเมตตา กรุณาและพูดจาไพเราะอ่อนหวาน ที่สำคัญคือ มีความจริงใจต่อผู้อื่น จึงมักจะมีเพื่อนฝูงหรือบุคคลใกล้ชิดมาปรึกษาเมื่อยามมีทุกข์ ทำให้เห็นว่า **โลกนี้มีความสุขอยู่ไม่นานและไม่แท้จริง ที่ว่าสุขก็คือทุกข์น้อยหน่อย ในวันนี้เราหัวเราะ พรุ่งนี้อาจจะ**

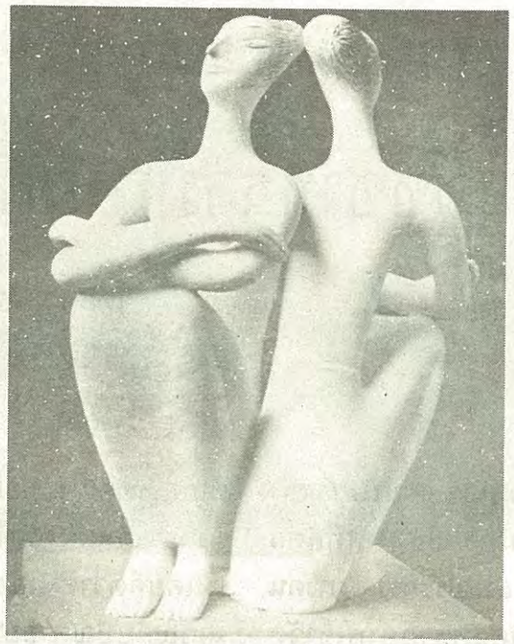

น้ำตานองหน้าก็ได้ แต่ก็ยังไม่เคยคิดว่า ตนเองจะต้องประสบกับเขาบ้าง

ดิฉันสนใจปฏิบัติธรรมเมื่อต้นปี ๒๕๒๘ ในขณะนั้นครอบครัวก็ยังปกติสุขดี ดิฉันได้เริ่มต้นสนใจในศาสนาพุทธเมื่อได้พูดคุยกับเพื่อนร่วมงานที่ขอยกย่องว่าเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยให้ดิฉันเลิกคิดเปลี่ยนศาสนา แนะนำผลดีของการปฏิบัติธรรมและแนะนำบุคคลที่จะสอนธรรมให้แก่ดิฉัน ซึ่งท่านเป็นวิทยากรของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย โดยเริ่มแรกท่านได้กรุณาให้ยืมเทปธรรมปฏิบัติที่เป็นเสียงของ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ** หรือ**หลวงพ่อสด** ไปฟังและลองปฏิบัติ แต่เนื่องจากยังต้องมีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติธรรมที่บ้าน เพียงแต่เปิดเทปฟังในขณะนั่งรถส่วนตัวกลับบ้านทุก ๆ วัน และพยายามทำตามในใจ แต่ดิฉันก็จำเสียงและคำสอนของท่านบางตอนได้อย่างแม่นยำ

...เกือบกลางปีนี้เองที่ชีวิตของดิฉันได้ถูกหักมุมเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างรวดเร็วชนิดจากหน้ามือเป็นหลังมือ โดยไม่เคยคาดคิดมาก่อนหรือเตรียมตัวเตรียมใจจะต้องมาพลัดพรากจากของรัก...

ดังเช่น "...**ต่อแต่นี้ไปก็ให้ตั้งใจฟัง บอกโดยตรงก็ให้จำละนะ...บริกรรมนิมิต ให้กำหนดเครื่องหมายขาวใสเหมือนเพชรลูกที่เจียรไนแล้ว ไม่มีขนแมวโตเท่าแก้วตา ผู้หญิงกำหนดเข้าช่องจมูกซ้าย ผู้ชายกำหนดเข้าช่องจมูกขวา...ใจของเราที่ยืดไปยืดมา แวบไปแวบมาให้เข้าไปอยู่เสียในบริกรรมนิมิต...ข้างนอกดวงโตเท่าแก้วตา ข้างในดวงโตเท่าเม็ดพุทธรักษา...ประคองบริกรรมนิมิตนั้นไว้ว่า สัมมา อะระหัง ตรึกถึงดวงที่ใส ใจอยู่กลางของดวงที่ใส สัมมา อะระหัง นิ่งอยู่นั่น...**" ต่อมาวิทยากรท่านนี้ได้ขออนุญาตจากท่านอาจารย์**มงคลบุตร** (ปัจจุบันคือพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล) ให้แนะนำธรรมปฏิบัติแก่ดิฉัน จึงทำให้ได้ทราบวิธีปฏิบัติพื้นฐานเพิ่มขึ้น

เกือบกลางปีนี้เองที่ชีวิตของดิฉันได้ถูกหักมุมเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างรวดเร็วชนิดจากหน้ามือเป็นหลังมือ โดยไม่เคยคาดคิดมาก่อนหรือเตรียมตัวเตรียมใจจะต้องมาพลัดพรากจากของรัก เมื่อพบว่า **สามีไปมีความสัมพันธ์กับหญิงสาวในที่ทำงานโดยไม่มีอะไรเป็นสาเหตุหรือความผิดความบกพร่องจากตัวของดิฉันนอกจากความสวยและความสาวที่ด้อยกว่าหญิงคนนั้น** แม้หญิงคนนั้นเองดิฉันก็ได้ให้ความช่วยเหลือและความสงสารในฐานะที่มีอายุอ่อนวัยกว่าและมีความทุกข์เดือดร้อนจากการที่พี่ชายของเธอต้องโทษจำคุกในคดีโจรกรรมเงินเป็นจำนวนมากจากธนาคาร และเมื่อว่าเมื่อยามที่เกิดฝนตกน้ำท่วมขัง ดิฉันก็ยังอนุญาตให้สามีนำเธอเข้ามาพักในบ้าน เนื่องจากการเดินทางไปทำงานของเธอไม่สะดวก แต่เนื่องจากความลับย่อมไม่มีในโลก ต่อมาไม่นานนัก ดิฉันก็ทราบด้วยตนเองและการยอมรับจากคนทั้งสองว่ามีความสัมพันธ์กัน ดิฉันรู้สึกว่า ตัวเองโชคร้ายและมีความทุกข์มากในขณะนั้น จิตใจว้าวุ่นสับสน อยากจะประชดชีวิตตนเอง อยากจะล้างแค้นให้สมกับความเจ็บปวดที่ได้รับ อยากจะเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดปัญหาขึ้นแล้ว หากไม่หาทางรีบแก้ปัญหา กลับปล่อยทิ้งให้เป็นปมไว้ มันก็จะพอกพูนรวมตัวกันเป็นปมใหญ่มากขึ้น **ดังนั้นด้วยถือความสัตย์และความจริงใจยิ่งกว่าชีวิตที่ตลอดเวลาได้ทุ่มเทให้กับเขามาตลอด**

ดิฉันจึงตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเด็ดขาดด้วยการแยกทางเดินจากกัน นับแต่วันนั้นมา ดิฉันจึงมีชีวิตอยู่กับความทุกข์ทรมานใจที่เกิดขึ้น และสู้ฝ่าฟันอุปสรรคด้วยการประคองชีวิตไปเพียงลำพัง

ความทุกข์ทรมานใจย่อมนำไปสู่สุขภาพร่างกายที่เสื่อมโทรมเป็นของธรรมดา ดิฉันมักจะอาเจียนบ่อย ๆ รับประทานอาหารไม่ได้ ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ น้ำหนักตัวลดจนซูบผอม แต่คงจะเป็นบุญของดิฉันบ้างที่เคยได้รับคำแนะนำในธรรมปฏิบัติมาก่อนหน้านี้ และได้เลือกยาขนานนี้แก้โรค ในตอนนี้ดิฉันได้รับความเมตตาจากพระภิกษุที่วัดพระศรีมหาธาตุฯ ที่ท่านได้ทราบเรื่องความทุกข์นี้ได้กรุณาสอนภาวนาตามแนวอานาปานสติ เพื่อลดความฟุ้งซ่านในชีวิต จากการที่ดิฉันได้ฝึกกับท่าน ๒-๓ ครั้ง ดิฉันก็ต้องเรียนท่านตามความจริงว่า **ดิฉันฝึกตามที่ท่านสอนได้ยาก เพราะฝึกไปฝึกมา บริกรรมภาวนาก็เปลี่ยนเป็น "สัมมา อะระหัง" และพยายามตรึกนึกถึงดวงแก้วขาวใสไปเองโดยอัตโนมัติ** ซึ่งท่านก็เมตตายอมรับฟังและได้กำชับว่า ไม่ว่าจะฝึกโดยวิธีใดก็ตาม พยายามฝึกจิตให้เป็นสมาธิให้ได้อย่างน้อยวันละ ๓ ชั่วโมง ซึ่งดิฉันก็ได้แต่เรียนท่านว่าจะพยายาม

จากคำสั่งที่ว่า ให้พยายามฝึกจิตให้มีสมาธิอย่างน้อยวันละ ๓ ชั่วโมงนี้เอง ทำให้เมื่อดิฉันรู้สึกตัวว่าจะฟุ้งซ่าน หรือว่าง หรือเมื่อรู้ตัวไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบทใด ดิฉันจะพยายามตรึกนึกถึงดวงแก้วขาวใสเหมือนเพชรลูกที่เจียรไนแล้วไม่มีขนแมวโตเท่าแก้วตาไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เสมอ หรือแม้ว่าจะตรึกนึกไม่เห็นอะไรเลย ดิฉันก็จะพยายามรวมใจไว้ที่ฐานที่ ๗ นี้เสมอ และรวบรวมเวลาทีละเล็กละน้อย เพื่อให้ได้อย่างน้อยวันละ ๓ ชั่วโมง และปฏิบัติเช่นนี้เป็นประจำจนเกือบเป็นความเคยชิน และในขณะเดียวกัน ดิฉันก็ยังไปฝึกกับวิทยากรท่านเดิมอยู่เป็นประจำทุกสัปดาห์ **ดิฉันเริ่มรู้สึกว่า หากวันใดที่อยากเห็นดวงแก้วมากและพยายามเพ่งหรือกำหนดให้แรง ๆ หรือเกร็งจนเกินไป ดิฉันจะไม่สามารถเห็นดวงแก้วได้เลย แต่ถ้าหากดิฉันทำตัวตามสบาย ไม่เกร็งหรือเร่งจนเกินไป ดิฉันก็อาจเห็นดวงแก้วกลมใสนั้นได้**

หลังจากหันมาปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนี้แล้ว ดิฉันพบตัวเองว่า **ชีวิตมีความแจ่มใสมากขึ้น ความทุกข์อันเกิดจากความวิตกกังวล ความฟุ้งซ่าน กระวนกระวายใจลดหายไปจากใจ เกิดมีความคิดในทางดีและการให้อภัยมากขึ้น** สำหรับสุขภาพร่างกายนั้น พบว่าน้ำหนักตัวเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม จิตใจและหน้าตาแจ่มใสจนเป็นที่ทักทายของเพื่อนฝูงและผู้พบเห็น นอกจากนี้ ยังได้รับคำบอกกล่าวจากผู้ร่วมงานว่าเป็นคนที่มีอารมณ์เยือกเย็นและสุขุมมากขึ้น หากเมื่อมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากระทบให้เกิดความไม่พอใจก็จะหายได้เร็วขึ้นและตัดเรื่องเหล่านั้นไปจากใจได้เร็ว

ภายหลังการฝึกหัดภาวนาอย่างตั้งใจประมาณ ๓-๔ เดือน ดิฉันเริ่มรู้สึกว่า เมื่อนั่งภาวนาไปนาน ๆ จะเห็น**พระพุทธรูปขาวใสเกตุดอกบัวตูม** แต่ก็ไม่ได้เห็นสม่ำเสมอทุกครั้ง บางครั้งก็เห็น บางครั้งก็ไม่เห็น และในบางครั้งที่ขับรถไปต่างจังหวัด ซึ่งบนถนนไม่ค่อยมีรถ และขับรถได้ช้าพอสมควร เมื่อดิฉันลองตรึกลงไปที่ศูนย์กลางฐานที่ ๗ ก็รู้สึกว่ามีพระพุทธรูปขนาดใหญ่มากอยู่ที่นั่น ซึ่งก็ไม่ค่อยแน่ใจว่าที่เห็นนั้นถูกต้องหรือไม่

ในเดือนธันวาคม ๒๕๒๘ ดิฉันได้มีโอกาสไปปฏิบัติธรรมที่ธรรมสถาน จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย วันหนึ่งท่านอาจารย์มงคลบุตรได้ไปสอนที่นั่น กัลยาณมิตรท่านนั้นซึ่งเป็นวิทยากรแล้วได้ไปเรียนท่านถึงผลการปฏิบัติธรรมของดิฉัน ท่านได้เรียกดิฉันไปนั่งต่อหน้าท่านในตอนก่อนจะเริ่มนั่งธรรมะ ดิฉันเริ่มรู้ทันทีว่าวันนี้ดิฉันคงต้องเข้าสนามสอบแน่แล้ว และดิฉันก็เหมือนนักเรียนทั่วไปที่เกรงกลัวต่อการสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบที่ไม่ได้เตรียมตัวมาอย่างดีแล้วด้วย ก็ยิ่งทำให้ใจระส่ำระสายหนักเข้า ถ้าเกิดสอบตกขึ้นมาก็คงอับอายทั้งผู้เป็นกัลยาณมิตรและตัวดิฉันเอง ซึ่งตอนนั้นไม่มีอะไรที่พอจะ

...หลังจากหันมาปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนี้แล้ว ดิฉันพบตัวเองว่า ชีวิตมีความแจ่มใสมากขึ้น ความทุกข์อันเกิดจากความวิตกกังวล ความฟุ้งซ่าน กระวนกระวายใจลดหายไปจากใจ เกิดมีความคิดในทางดีและการให้อภัยมากขึ้น...

เป็นที่พึ่งทางใจได้ นอกจากได้แต่นึกอธิษฐานในใจว่า ด้วยความจริงที่ดิฉันได้เคยเห็นองค์พระที่เกิดขึ้นมาซ้อนหลาย ๆ องค์จริง และถ้าหากจะได้มีโอกาสเข้ามาทำบุญกุศลในสายนี้แล้ว ขอให้ท่านอาจารย์มงคลบุตร รับทราบการเห็นองค์พระของดิฉันด้วย

เมื่อนังธรรมะเสร็จแล้ว ท่านได้หันมาถามดิฉันถึงผลการปฏิบัติธรรมในวันนั้น และก่อนที่ดิฉันจะนึกตอบท่านตามตรงว่า ดิฉันเห็นไม่ชัดเลย ท่านก็ได้พูดขึ้นก่อนเสมือนหนึ่งได้ทราบผลการปฏิบัติธรรมของดิฉันเป็นอย่างดีว่าไม่เป็นไร ถึงแม้ว่าจะยังไม่ใสนัก ไปหัดสับกายซ้อนกายอีกสักไม่กี่เที่ยวก็คงดีขึ้น จากนั้นท่านได้อนุญาตให้ดิฉันได้ฝึกต่อธรรมะที่วิหารอรรถฐารศ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๙.๐๐ น.

นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ เป็นต้นมา ดิฉันได้เข้ารับการต่อธรรมะจากท่านอาจารย์

"...การมาปฏิบัติธรรมนี้ ไม่ใช่มานั่งหลับตาเฉย ๆ ต้องรู้เรื่อง และมาปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลส..."

มงคลบุตรทุกวันอาทิตย์ จนกระทั่งในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๙ นั้นเอง ท่านก็ได้เข้าอุปสมบท และบรรดาศิษย์มักจะกล่าวถึงท่านในนาม "หลวงป๋า" เพราะความเมตตาของท่านล้นเปี่ยมเทียบเท่าบิดาของเราท่านหนึ่ง ตลอดเวลาที่ได้ย่างก้าวเข้ามาปฏิบัติธรรมที่วัดสระเกศฯ ดิฉันได้ตระหนักและซึ้งในความเมตตาของ "หลวงป๋า" เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสอนธรรมะให้แก่ลูกศิษย์ **ท่านมิได้เคยปิดบังวิชชาเลย ท่านจะเปิดวิชชาให้หมดเพียงแต่ศิษย์แต่ละคนจะมีความสามารถรับจากท่านได้มากน้อยเท่าไร ด้วยความห่วงใยในการประพฤติปฏิบัติตนของบรรดาศิษย์ ท่านจะคอย**

ขนาบบรรดาศิษย์ทั้งหลายด้วยการพร่ำสอนและชี้เตือนให้ประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง ให้พยายามขัดเกลากิเลส ดิฉันยังจำได้ว่าครั้งหนึ่งท่านได้อบรมผู้มาปฏิบัติธรรมว่า **"...การมาปฏิบัติธรรมนี้ ไม่ใช่มานั่งหลับตาเฉย ๆ ต้องรู้เรื่อง และมาปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลส..." แม้ท่านจะมีคุณธรรม เมตตาธรรม เป็นที่เคารพของลูกศิษย์มากเพียงใด ท่านก็มิเคยใช้อำนาจ หรือแสดงอำนาจให้พวกเราต้องกลัวเกรงด้วยพระเดช มีแต่พระคุณต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่าน** สิ่งเหล่านั้นจะถูกจดจำอยู่ในใจของดิฉันตราบนานเท่านาน

ในการสอนธรรมะขั้นกลางและขั้นสูง มีส่วนหนึ่งที่**ท่านได้สอนและฝึกให้ผู้ที่ได้ธรรมกายแล้วตรวจภพ ตรวจจักรวาล ระลึกดูอดีตชาติ และดูอนาคตของตน** ท่านจะอธิบายให้ศิษย์ทราบว่า **การฝึกเรื่องนี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์หลัก** ท่านไม่ต้องการให้ทำพร่ำเพรื่อ**เพียงแต่ต้องการให้ผู้พบเห็นเข้าใจถึงการปรุงแต่งของสังขารที่ไม่เที่ยง อาจมีได้ทั้งที่เป็นปุญญาภิสังขาร อปุญญาภิสังขาร หรืออเนญชาภิสังขาร ผู้ที่ได้ศึกษาแล้วควรจะเลิกทำกรรมชั่ว หันมาประพฤติแต่กรรมดี และพยายามทำใจให้ใสให้หยุดให้นิ่ง และท่านจะเน้นให้บรรดาศิษย์ปฏิบัติภาวนาพิจารณามหาสติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม อยู่เป็นนิจ**

ความลังเลสงสัยมักเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติธรรมใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีความซาบซึ้งธรรมในจิตใจหรือมีความเป็นอุปนิสัย ดิฉันจึงมีความสงสัยว่า ในเรื่องอดีตชาติที่ดิฉันเห็นนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องบาปบุญหรือผลกรรม ความสงสัยนี้ได้ถูกแก้ไขให้กระจ่าง**ขึ้นด้วยเหตุ ๒ ประการ ในเวลาต่อมาคือ**

ประการแรกในเรื่อง**อดีตชาติ** ดิฉันไม่ค่อยจะแน่ใจนักในเรื่องอดีตชาติเราจะมีจริงมากน้อยเพียงใด จึงได้ลองทดสอบด้วยตนเองในขณะที่ปฏิบัติธรรมเจริญภาวนาโดยมีหลวงป๋าท่านสอนให้พิจารณาดูอดีตชาติของตนเอง พบว่าเคยเกิดมาแล้วหลายชาติ เช่น เคยเกิดเป็นผู้ชายที่นับถือลัทธิศาสนาที่ไม่ใช่พุทธศาสนา เคยเกิดเป็นหญิงก็เคย เคยเกิดเป็นสัตว์ ๔ เท้า เช่น แมวก็เคย ฯลฯ แต่**ทั้งหมดนี้ "หลวงป๋า" ท่านก็ไม่ให้เรา**

...ชีวิตของคนเรานั้นมิใช่เพิ่งเกิดมาเพียงชาติเดียวแล้วก็ตายสูญ แต่เราได้เคยเวียนว่ายตายเกิดมาแล้วนับภพชาติไม่ถ้วน และถ้าทำกรรมไม่ดีก็มีโอกาสกลับไปเกิดในทุคติภูมิ เช่น เป็นสัตว์เดรัจฉานได้...

ยึดติด เป็นเพียงแต่อุทาหรณ์เตือนสติว่า ชีวิตของคนเรานั้นมิใช่เพิ่งเกิดมาเพียงชาติเดียวแล้วก็ตายสูญ แต่เราได้เคยเวียนว่ายตายเกิดมาแล้วนับภพนับชาติไม่ถ้วน และถ้าทำกรรมไม่ดีก็มีโอกาสกลับไปเกิดในทุคติภูมิ เช่นเป็นสัตว์เดรัจฉานได้

ประการที่สอง เรื่องบาปบุญและผลของกรรม ดิฉันได้รับความเมตตาเปิดโอกาสให้สร้างบารมีด้วยการเป็นวิทยากรแนะนำอุบาสิกาที่มาปฏิบัติธรรมในการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๑๐ ปี ๒๕๒๙ หลังจากการแบ่งกลุ่มปฏิบัติธรรมในวันแรก ส่วนใหญ่ยังไม่เห็นดวงหรือเห็นกาย ซึ่งก็มักจะได้รับคำถามว่าเหตุใดจึงยังไม่ได้ดวงสักที ซึ่งดิฉันก็ตอบไปว่า ขอให้เขาฝึกหัดปฏิบัติธรรมต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อบุญบารมีทั้งทางด้านทาน ศีล ภาวนาเต็มส่วน เขาก็จะเห็นได้เอง อย่าเร่งร้อนจนเกินไป ซึ่งอันที่จริงแล้วก็คงจะขึ้นกับว่าเขาเหล่านั้นเคยประกอบ

กุศลกรรมมามากน้อยเพียงใด ส่วนการที่จะไปดูว่าเขาทำอะไรมาบ้างและเป็นอะไรมา เป็นสิ่งที่ไม่ใช่กิจที่วิทยากรพึงกระทำ และดิฉันก็ไม่เคยคิดที่จะจดจำคำถามต่าง ๆ เหล่านั้นเลย แต่ในใจก็ยังห่วงอยากให้อุบาสิกากลุ่มนั้นได้เห็นดวงเห็นกายกับเขาบ้าง

ในวันต่อมา ขณะที่ดิฉันได้เป็นวิทยากรอยู่ในกลุ่มอุบาสิกากลุ่มเดิม เมื่อตัวเองเริ่มเดินวิชชาจนใสละเอียดดีแล้ว ด้วยความอยากให้อุบาสิกาในกลุ่มคนหนึ่งเห็นดวงบ้าง จึงได้น้อมธาตุธรรมของเธอมาไว้ที่ศูนย์กลางเพื่อทำให้ใส แต่ด้วยการเป็นวิทยากรใหม่ยังไม่เข้าใจวิธีที่ถูกต้อง ขณะที่นำธาตุธรรมมาไว้ที่ศูนย์กลางนั้น ก็เห็นภาพของอุบาสิกานั้นกำลังใช้เครื่องมือหาปลาชนิดหนึ่ง ซึ่งยังไม่ทราบว่าเรียกอะไร ดักปลาอยู่ที่น้ำตื้น ๆ การเห็นนี้จึงรู้ว่า คน ๆ นี้ชอบทำแบบนี้ **คือชอบเบียดเบียนชีวิตสัตว์ จึงทำให้ผลการปฏิบัติธรรมยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร** การที่เห็นนี้ ดิฉันยังไม่แน่ใจ จึงได้หาทางพิสูจน์ความจริง จากการได้พูดคุยกับเธอในวันต่อมา เธอได้เล่าว่า เธออยู่ในภาคอิสานเป็นชนบท อาหารพวกหมู ไก่ เนื้อ มีขายน้อยและราคาแพง สิ่งที่หาได้ง่ายกว่าคือปลา ผู้หญิงมักจะไปตักหาปลาในน้ำตื้น ๆ ดิฉันจึงรู้จักเครื่องมือที่เธอเล่าให้ฟัง ซึ่งตรงกับที่เห็น คือ "สวิง" นั่นเอง อันเป็นเครื่องแสดงว่าสิ่งที่เห็นมาก่อนนั้นเป็นความจริง

จากการที่ได้มีประสบการณ์มาทั้ง ๒ ประการนี้ ทำให้ตนเองมีความมั่นใจมากขึ้น และแน่ใจว่าธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายนี้ถ้าได้ศึกษาและปฏิบัติอย่างถูกวิธี จะเป็นยาขนานวิเศษสำหรับตัวเราที่จะรักษาโรคทุกข์ได้ดี และไม่ติดใจที่จะไปสืบสาวราวเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเองว่ามาจากเหตุใด แต่จะพยายามมุ่งที่จะใช้ยาขนานนี้แสวงหาหนทางที่จะสละออกจากโรคทุกข์ในปัจจุบันที่เวียนวนอยู่นับครั้งไม่ถ้วน เพราะหากไม่แสวงหายาแก้ทุกข์นี้แล้ว ก็คงจะต้องพบกับทุกข์ต่อไปไม่จบสิ้น

ทั้งหมดที่ดิฉันได้เล่าให้ท่านผู้อ่านนี้เป็นประสบการณ์ที่อยากจะเชิญชวนให้ทุกท่านได้หันมาลองใช้ยา "ธรรมกายขนานนี้ดูบ้าง และขอแจกจ่ายให้ท่านลองไปใช้ทั้งท่านที่มีอาการของโรคที่ทุกข์มาก และอาการของโรคที่ทุกข์น้อย **ยาขนานนี้สามารถใช้ได้ทั้งหญิงและชาย ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่** ในครั้งแรก ๆ อาจใช้ยานี้ทีละน้อยแล้วค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจะเป็นวันละกี่ครั้งก็ได้แล้วแต่ที่ท่านจะสะดวก จะก่อนอาหาร หลังอาหาร ก่อนนอน หรือในตอนตื่นเช้าก็ได้ **ยาขนานนี้เมื่อใช้ไปมาก ๆ ก็ไม่เกิดอาการดื้อยา มีแต่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันคือ บุญ บารมีให้แก่กล้าขึ้น ยาขนานนี้พึงใช้รวมกับยาขนานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทาน ศีลด้วยจะช่วยให้ยานี้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ขอเน้นว่ายานี้เมื่อใช้อย่างถูกวิธีรับรองไม่มีอาการแพ้ยาได้เลย และผู้ใช้จะเห็นผลนับตั้งแต่เริ่มใช้ เมื่ออาการของโรค คือ ความทุกข์ทุเลาลงแล้ว ก็ไม่ต้องหยุดยานี้ แต่ควรใช้ยานี้เรื่อย ๆ ไป เพื่อจะได้ใช้เป็นตัวภูมิคุ้มกันโรคภูมิแพ้ที่เกิดจากความทุกข์ได้ต่อไปภายหน้าได้เป็นอย่างดี**

...อยากที่จะเชิญชวนให้ทุกท่านได้หันมาลองใช้ยา "ธรรมกาย" ขนานนี้ดูบ้าง และขอแจกจ่ายให้ท่านลองไปใช้...

ส่วนผู้ที่คิดว่า ตนเองไม่เคยเกิดโรคชนิดนี้เลย ก็อาจใช้ยาขนานนี้ได้ เพราะนอกจากจะใช้เป็นภูมิคุ้มกันโรคได้ดังที่กล่าวไว้แล้ว ยาขนานนี้ก็อาจใช้เป็นยาบำรุงหัวใจขนานที่วิเศษขนานหนึ่ง หลังจากใช้แล้วจะทำให้ผู้ใช้มีความแจ่มใส เบิกบานสดชื่นได้เป็นอย่างดี

ท่านที่ไม่เคยใช้ก็โปรดได้ลองใช้ดูเถิดค่ะ แล้วท่านจะเห็นผล

■■■■

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

๑. หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล และญาติโยม
๒. บริษัทไตรสตาร์ อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด
๓. คุณปิยะบุตร-สุจินตนา ชลวิจารณ์ และครอบครัว
๔. คุณนกแก้ว แย้มลำยอง
๕. บริษัท มงคลนิธิ จำกัด
๖. สมโพธิ์-พรจันทร์ ฌานวังศะ และครอบครัว

ผู้มีรายนามข้างบนนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินบำรุงการพิมพ์นิตยสารธรรมกายแต่ละเล่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคโปรดติดต่อ ขอบริจาคได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

รายชื่อเจ้าภาพร่วมสร้างอุโบสถ (เพิ่มเติม)

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

รายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

รพี-ทิพวรรณ บุญช่วย
สุทัศน์-สุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์
เซเมอิ-กฤษณา นิชิด้า
คุณเกีย-ผ่องศรี แซ่เลี้ยง และครอบครัวกิตติวรภัทร
พ.ญ. พิมพาพร ตันประเสริฐ
คุณศรีพันธ์ อุประ
คุณจิวคิ่งจู-สุษมา ชื้อ

รายละ ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

กลุ่มส่งเสริมพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
คุณสุเทพ อัศวโรจน์
คุณบุญชู-จุรีรัตน์-ศันศนีย์ ตันติสิระ
คุณวันชัย กุลแสงเจริญ
คุณเซียะเกียว แซ่เอี้ยว และตระกูลสาธิตการมณี
คุณฮั้งเพียว แซ่เล้า

รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

พระบุญสม ปญฺญรตฺโนพร้อมญาติมิตร
คุณยงเต็ก เวศวิฑูรย์
คุณเลียบ ปิ่นทอง
ม.ร.ว.ศุภชัย ชยางกูร
คุณสุนันทา วิทยาสุนทรวงศ์
คุณประภาส-วาสนา เนตรกระจ่าง
คุณประวัติ-พวงผกา แห่งตระกูล
คุณจรรยงค์-จุฑามาศ มาศิริ
คุณนุ่มนวล บุญญวงศ์
คุณลำใย เนตรทิพย์
และคณะคนไทยในอิสราเอล
คุณวรนันท์ ภู่ศรัณย์ และคณะ
คุณสมบูรณ์-มาลินี-นพดล-มนตรี ปัทมดิลก
คุณหยุ่นจี้ แซ่ปัง-คุณซิ่วเฮี้ยง แซ่ตั้ง

พระสุชาติ และญาติโยม	๑,๐๐๐	คุณสมจิต บุณยทัต	๑,๐๐๐
แม่ชีธัญญาณี สุดเกษ	๑,๕๐๐	คุณเยาวภา สุขคตะ	๑,๐๐๐
คุณซิวเอ็ง	๑,๐๐๐	คุณอภิญญา ภู่สอาด	๒,๐๐๐
คุณชวนพิศ พัฒนโสภณ	๑,๐๐๐	คุณสมใจ-นิภา ลี้สมประสงค์	๑,๐๐๐
คุณสนิท-เล็ก กิจพานิช	๑,๐๐๐	คุณคมกฤช ถิ่นมหาสวัสดิ์	๑,๐๐๐
คุณนาวรรณ รัตนพรสมปองและครอบครัว	๑,๐๐๐	คุณวิรัตน์-พรศรี เลิศธรรมเทวี	๑,๐๐๐
คุณโอปอล์ อินทุลักษณ์	๑,๐๐๐	แม่ปิง ซิวยัง	๑,๐๐๐
คุณนวลละออ แซ่เอี้ยง	๑,๐๐๐	คุณพิชิต เตชะปณิต	๑,๐๐๐
คุณสมศักดิ์ แซ่เอี้ยว	๒,๐๐๐	คุณสมพร สุทธชีวกุล	๑,๐๐๐
อุทิศให้ด.ช. ชมพร ธรรมรักคิดกุล	๑,๐๐๐	คุณยุพิน วัฒนพงษ์	๒,๐๐๐
คุณเกษม-ธวัชชัย อภินันทกุล	๕,๐๐๐	คุณไฉน-สุรินทร์ พันธ์อินทร์	๑,๐๐๐
คุณสุเทพ อัศวโรจน์	๑,๐๘๖	คุณจีรพันธุ์ ชัยวิวัธน์	๑,๐๐๐

รายชื่อเจ้าภาพร่วมสร้างอุโบสถ ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คุณฉวีวรรณ ช.เจริญยิ่ง	๑,๐๐๐	คุณอุดม-ทองเพียน ใจสมบุญ	๑,๐๐๐
คุณอุบล เขีมมา	๑,๐๐๐	คุณวิจิตร สาลิกานนท์	๑,๐๐๐
คุณไซกี่ ซึ้งหทัย	๑,๐๐๐	คุณจำลอง เลี่ยมชาญชัย	๑,๐๐๐
คุณกิม ขำประเสริฐ	๑,๒๐๐	คุณบาน พนมทม	๑,๐๗๒
คุณผ่องศรี พุฒทรา	๑,๐๐๐	คุณบุญรอด-ชุน สุขเกษม	๑,๐๐๐
คุณโอภาส พลศิลป์	๑,๐๐๐	กำนันเฉลิม-พเยาว์	๑,๐๐๐
คุณปริญญา บุษราวุธานุสรณ์	๑,๐๐๐	คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์	๓,๖๕๕
คุณบุญเอิบ ชัยวิวัธน์	๕,๐๐๐	คุณเซียงงิ้ม แซ่อื้อ	๑,๐๐๐
คณะนักเรียน-อาจารย์ โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย อ.อัมพวา	๑,๕๐๐	คุณพูนศักดิ์ แสงสันต์	๑,๐๐๐
คุณแววตา บุญเจริญ	๑,๑๐๐	คุณวสันต์ เลิศธรรมเทวี	๑,๐๐๐
คุณสาคร ชมแจ้ง	๑,๐๐๐	คุณบุญฤทธิ์-แน่งน้อย ไทยนิยม	๑,๐๐๐
คุณปุ่ย พนมทม	๑,๐๐๐	คุณเฉลิมชัย กสิวิทย์	๑,๐๐๐
คุณทองอยู่ มณีวงศ์	๑,๐๐๐	คุณรัชนี พิกุลสด	๓,๐๐๐
คุณเสริม เทพนาย	๑,๕๐๐	คุณสายทอง-พรทิพย์-เอนก-นพรัตน์	๑,๐๐๐
คุณเชื่อม ขำอวยชัย	๑,๐๐๐	คุณจิตติมา-ศุภโยค	๑,๐๐๐
คุณวิชัย แซ่โล้ว	๑,๐๐๐	คุณอุบลรัตน์ วโรทยานนท์	๑,๐๐๐
คุณประยูร วัฒนะชัยยศ	๑,๐๐๐	คุณสมใจ จันทร์ประทีป	๒,๐๐๐
พ.ต.ท. จรูญ-บังอร ไกรสิทธิ์	๑,๐๐๐	คุณจำลอง-อัมภา ธวรรชินะ	๑,๐๐๐
บ้านสิงห์บริการ	๑,๐๐๐	คุณภุชงค์ เพ็ชรรัตน์	๒,๐๐๐
คุณมีเปา แซ่โง้ว และคณะ	๕,๐๐๐		
คุณสุรีย์ แซ่กอ	๑,๐๐๐		
คุณพวงผกา แห่งตระกูล	๑,๐๐๐		

บริษัท บางกอกสลักภัณฑ์ จำกัด เป็นเจ้าภาพบริจาคเงินค่ารถรับสาธุชนไปปฏิบัติธรรมทุกเสาร์ต้นเดือน
ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท

ธรรมสภา

โดย **"วิมังสา"**

ความเดือดร้อนวุ่นวายที่กำลังเป็นอยู่ทุกวันนี้ แม้จะมีที่มาจากผู้ไม่รู้ธรรมได้หลงสร้างให้แก่สังคม ด้วยการที่พากันไขว่คว้าแย่งชิงเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพื่อจะเอาสิ่งที่ตนเข้าใจว่าเป็นสุขนั้นมาครอบครองเสียฝ่ายเดียว ทั้งนี้เห็นจะเป็นด้วยความมืดบอดแห่งปัญญา เป็นผู้นำไปด้วยไม่รู้ว่า ธรรมที่มีอยู่ประจำโลกอันชื่อว่า **"โลกธรรม"** นั้นย่อมประกอบด้วย ความมีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ มีสุข มีทุกข์ มีสรรเสริญ มีนินทา ทั้ง ๘ ประการนี้ ได้ทำหน้าที่ของมันดุจอาภรณ์ประดับโลกของกิเลสตัณหา มานานแสนนานแล้ว ใครที่หลงเข้าไปยึดติดคิดว่า จะเลือกแสวงเอาเฉพาะส่วนที่ต้องการ ทั้งที่ตนก็ยังข้องเกี่ยวอยู่กับโลกละก็ นอกจากจะไม่สมปรารถนาแล้ว ยังจะต้องได้รับแต่ความทุกข์ระทมอกไหม้ไส้ขมไม่ว่างเว้นแน่นอน

อย่าว่าแต่คนไม่รู้ธรรมเลย แม้นักบวชผู้หลงเข้าไปสู่หลุมเพลิงนี้ด้วยโลภะ โทสะ โมหะ ก็รังแต่จะต้องไหม้เกรียมทุรนทุรายเจ็บแสบถ่ายเดียวเท่านั้น **เพราะเมื่อขึ้นชื่อว่านักบวช ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องรู้จักและเข้าใจในโลกธรรมนี้อย่างแจ่มแจ้ง และละวางมันไว้** หากหันมาประพฤติตนเยี่ยงชาวบ้านผู้ไม่รู้ธรรมแล้วไซร้ สังคมก็ย่อมจะมีแต่เดือดร้อนทับถมกันมากยิ่งขึ้น ชาวโลกก็ย่อมตำหนิติเตียนเพราะเป็นข้อเสียหายที่ท่านเรียกว่า **"โลกวัชชะ"** นั่นเอง

อย่างไรก็ดี เมื่อมีความมืดก็ย่อมมีความสว่างเป็นของคู่กัน ดังนั้นผู้มุ่งแสวงหาความดีงาม ก็ยังคงมีอยู่ ทั้งที่ผ่านไปแล้ว ทั้งที่กำลังเป็นอยู่ และ

ทั้งที่จะได้มาในอนาคตด้วย เช่นที่ท่านผู้เอาธรรมสภาเป็นที่พักใจ จะได้ทราบดังต่อไปนี้...

กลุ่มธรรมทัศนาจรมาเยือนสถาบันฯ

ระยะเมื่อต้นปีวันอาทิตย์ที่ ๑๗ ม.ค. ๒๕๓๑ ได้มีคณะ ๐๑ มิตรประชา นำโดย**คุณอาคม ทันนิเทศ** ผู้เผยแพร่ธรรมะด้วยเสียงทุ้มนุ่มเย็นไปทั่วประเทศ ทางสถานีวิทยุ ๐๑ ทหารอากาศ บางซื่อ ได้นำคาราวานรถทัวร์นับ ๑๐ คัน บรรจุผู้ใฝ่บุญกุศลกว่า ๕๐๐ ท่าน ร่วมกันทอดผ้าป่าที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย พร้อมกับได้ฟังเทศน์ปฏิบัติธรรมเจริญภาวนากันพร้อมสรรพ นับว่าได้เก็บเกี่ยวบุญกุศลไว้เป็นทุนไปได้มิใช่น้อยเลย

ต่อมาเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๖ มี.ค. ๒๕๓๑ **คณะธรรมสัญจรของนิตยสารสมาธิ**อันโด่งดังในยุทธจักรหนังสือแนวปฏิบัติธรรมอีกเล่มหนึ่ง ได้จัดโปรแกรมแวะเยือนสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย แม้จะเป็นคณะไม่ใหญ่โตนัก แต่ก็เป็นคณะที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นที่จะศึกษาถึงแนวปฏิบัติ เพื่อความเข้าถึงพระสัทธรรมที่แท้จริง เพราะ **รศ. ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์** ผู้มีผลงานเขียนที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีมาช้านาน ได้ร่วมกลุ่มเดินทางมาพร้อมกับบรรณาธิการบริหารนิตยสารสมาธิ **คุณวิทยา คล้ายรัศมี** ผู้เป็นเจ้าของปากกา คมคาย ต่างได้ช่วยกันถามปัญหาต่อ **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล** ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารของสถาบันฯ ซึ่งท่านก็ได้ตอบข้อสงสัยไปอย่างเต็มอิ่ม...ก็คิดว่าเราทั้งหลายคงจะได้ช่วยกันรักษาพระสัทธรรมเอาไว้ให้มั่นคงยืนนานและนาน

พอถึงวันจักรีอันตรงกับวันพุธที่ ๖ เม.ย. ๒๕๓๑ **คณะชมรมพุทธศาสน์การบินไทย** ซึ่งได้เดินทางชมวัดและทอดผ้าป่าตามวัดสำคัญ ๆ ทางภาคใต้ ได้แวะเข้ามาสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เพื่อแสวงหาความรู้และสร้างบุญกุศลในเขตพระพุทธศาสนา ด้วยการเข้ารับฟังธรรมบรรยายและเจริญภาวนา พร้อมกับทอดผ้าป่าถวายไว้แก่สถาบันฯ ทั้งนี้พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ได้ให้ความรู้ความเข้าใจถึงความเป็นมา ของการเผยแพร่วิชชาธรรมกายที่จะรักษาปณิธานของหลวงพ่อวัดปากน้ำให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามร่องรอยของครูบาอาจารย์ได้วางไว้ ไม่ให้ผิดเพี้ยนหลงทางได้อย่างไร ซึ่งก็คงจะได้เข้าใจกันชัดเจนมากขึ้นนะครับ และหวังว่าคงทำให้สัมมาทิฏฐิแจ่มชัดมากขึ้น...

งานหลักที่สถาบันฯ

จะว่าไปแล้วการอบรมพระกัมมัฏฐานนั้น เป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของสถาบันฯ เพราะเป็นการฝึกคนให้มีวิชชามีคุณภาพและมีความสามารถ นับตั้งแต่เด็ก ๆ เช่น **การอบรมพระกัมมัฏฐานภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนรุ่นที่ ๓** ซึ่งจะเปิดให้มีขึ้นระหว่าง **วันศุกร์ที่ ๘ – วันศุกร์ที่ ๑๕ เม.ย. ๒๕๓๑** และคงเป็นเช่นที่ผ่านมาคือเราจะได้มีเยาวชนที่ได้เข้าถึงรู้เห็นธรรมอีกจำนวนหนึ่งแน่นอน และเหล่าผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นอนาคตของชาตินี้ จะได้น้อมเอาไว้เป็นคู่มือ ในการดำเนินชีวิตให้ไปสู่ความดีงามและช่วยจรรโลงสังคมชาติให้น่าอยู่ร่มเย็นต่อไปก็คือ พุทธธรรมอันบริสุทธิ์แท้จริงที่พวกเขาได้รับ และเข้าถึงนั่นเอง...

จากนั้นระยะระหว่าง **วันอาทิตย์ที่ ๑ – วันอาทิตย์ที่ ๑๕ พ.ค. ๒๕๓๑** ก็จะเป็นช่วงเวลาของการสร้างพระในใจพระ สร้างพระในใจคน และสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งก็คือการ**อบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ รุ่นที่ ๑๕** ที่จะมีพระภิกษุเดินทางมาจากหลาย ๆ จังหวัดทั่วประเทศอีกครั้ง ซึ่งในคราวนี้ **เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี** กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๑ เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหารเป็นองค์ประธานเปิดการอบรมดังกล่าว ถึงแม้งานสร้างคนเป็นเรื่องยากแต่คณะกรรมการของโครงการทั้งสอง คือ โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กับโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำภาษีเจริญ ก็ได้ร่วมมือกันด้วยความตั้งอกตั้งใจ และที่เป็นความสำคัญอย่างมากก็คือกำลังศรัทธาของญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลายนั้นเองที่เห็นประโยชน์และได้ให้การสนับสนุนตลอดมา ดังเช่นการอบรมพระในครั้งนี้ หากท่านสาธุชนใดจะรับเป็นเจ้าภาพภัตตาหารเลี้ยงพระที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ ซึ่งท่านก็ฉันเพียงมื้อเดียวในวันหนึ่ง ๆ เพราะท่านถือธุดงค์วัตรอย่างนี้ละก็ ขอเชิญแสดงความจำนงไปยังสำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศฯ ได้ทุกวันตามกำลังศรัทธา นอกจากเรื่องภัตตาหารแล้วก็ยังคงมีรายการอื่น ๆ อีกที่ท่านจะสามารถทำบุญกันได้ ก็ลองสอบถามกันได้ที่ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

ทอดผ้าป่าที่สถาบันฯ

โดยปกติทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนี้จะมีรายการบอกบุญท่านสาธุชนในปีหนึ่งเพียง ๒ หนเท่านั้น คือ งานบุญทอดผ้าป่าเพื่อจัดหาทุนทรัพย์สนับสนุนการเผยแพร่พระสัทธรรม ในระหว่างการอบรมพระทั่วประเทศรุ่นกลางปี และงานบุญทอดกฐินระหว่างช่วงกาลกฐินหลังออกพรรษาเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะความเกรงใจญาติโยม ที่โดนเรี่ยไรจากสถานที่ต่าง ๆ อยู่บ่อย ๆ ยิ่งบางวัดนี่แม้จะรวยล้นฟ้าแล้วก็ยังจัดเรี่ยไรกันทุกเดือน ๆ เป็นประจำ ส่วนทางสถาบันฯแห่งนี้ของพวกเราทั้งหลายจะได้จัดทอดผ้าป่ากันในวันเปิดการอบรมพระฯรุ่นที่ ๑๕ คือวันอาทิตย์ที่ ๑ พ.ค. ๒๕๓๑ โดยทางคณะกรรมการมูลนิธิ

พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย จะได้จัดตั้งองค์ผ้าป่าไว้ในตอนเช้า โดยเริ่มตั้งแต่ ๐๙.๓๐ น. เป็นต้นไป และ**จะประกอบพิธีชักผ้าป่ากันประมาณเวลา ๑๓.๓๐ น.** ทั้งนี้จะได้รวบรวมทุนทรัพย์ที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมบริจาคมานั้น เอาไว้เป็นทุนใช้จ่ายเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรมในทุกด้าน ดังนั้นคณะศรัทธาใดที่ได้นำกันมาสร้างทานบารมี ด้วยการเสียสละทรัพย์ในครั้งนี้ ย่อมต้องได้รับอานิสงส์หลายประการตามเหตุตามปัจจัยที่กองทุนนี้จะได้ใช้สอยไป และท่านใดจะเดินทางไปด้วยรถฟรีที่จัดบริการก็ขอให้ไปขึ้นรถที่หน้าศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ ในเวลา ๐๗.๓๐ น. เป็นอย่างช้าของวันงานได้ทุกท่าน

พิธีพุทธาภิเษกพระธรรมกายแล้ว

อันที่จริงแล้วการสร้างพระแบบต่าง ๆ นับแต่พระพุทธรูปหลาย ๆ ขนาดไปจนถึง เหรียญและพระเครื่องตามแนววิชชาธรรมกายนั้น ท่านจะประกอบพิธีอัญเชิญความศักดิ์สิทธิ์และความบริสุทธิ์แห่งพระรัตนตรัยเป็นต้น เพื่อให้วัตถุมงคลต่าง ๆ นั้น เป็นเครื่องคุ้มครองให้ความสิริมงคลแก่ผู้มีไว้บูชา ด้วยวิธีที่ภาษาชาวบ้านมักเรียกว่าการนั่งปรก ซึ่งครูบาอาจารย์สายวัดปากน้ำท่านจะใช้คำว่า **"ซ้อนวิชชา"** ทั้งนี้การประกอบพิธีดังกล่าวท่านจะนิยมทำกันเงียบ ๆ เป็นการภายใน ด้วยผู้เชี่ยวชาญในวิชชาธรรมกายชั้นสูง แต่สำหรับในครั้งนี้ คือการสร้างพระธรรมกายแก้วเนื้อดีจากต่างประเทศที่มีขนาดหน้าตัก ๕ นิ้วนั้น คณะศิษย์ของหลวงพ่อวัดปากน้ำอันมี **พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** เป็นต้น ก็ได้ประกอบพิธีซ้อนวิชชาทับทวีความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่พระธรรมกายแก้วนี้ตามแบบวิธีดั้งเดิมเป็นการภายในเรียบร้อยแล้ว แต่ในคราวนี้ยังเปิดโอกาสเป็นครั้งแรกให้แก่สาธุชนได้มีส่วนร่วมในพิธีมหามงคลในครั้งนี้โดยทั่วหน้า ด้วยการจัดให้มีพิธีพุทธาภิเษกเป็นการเปิดเผย ณ ศาลาเอนกประสงค์ ของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **ในวันอาทิตย์ที่ ๑ พ.ค. ๒๕๓๑ ประมาณเวลา ๑๕.๓๐ น.** ทั้งนี้**เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี กรรมการมหาเถรสมาคม** เป็นองค์ประธานจุดเทียนชัย และมี**พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญาบดี เจ้าคณะภาค ๗ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ** เป็นองค์นำและควบคุมการเจริญพระพุทธมนต์ ในพิธีใหญ่ครั้งนี้ ส่วนในด้านการเจริญภาวนาอธิษฐานจิตซ้อนวิชชาเพื่อทับทวีความศักดิ์สิทธิ์นั้นก็มี**พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ เจ้าคณะภาค ๑๐ เจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร** พร้อมกับ **พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระวัดปากน้ำ**

เป็นผู้ควบคุมการนั่งปรก เพราะเหตุดังนี้ ถ้าสาธุชนท่านใดได้มีโอกาสร่วมในเหตุการณ์สำคัญครั้งนี้ ย่อมเรียกได้ว่าเป็นบุญกุศลแก่ตัวเป็นอย่างยิ่ง

สามเณรภาคฤดูร้อนที่ลำปาง

เดี๋ยวนี้ทางภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดลำปาง เริ่มรู้จัก**ศูนย์พุทธภาวนาวิชชาธรรมกายภาคเหนือ** ซึ่งตั้งอยู่ที่ **วัดเกาะลุวาราม อ.เมือง จ.ลำปาง**นั้นเอง เพราะด้วยการที่ประสพผลสำเร็จเป็นอย่างดียิ่ง ในการเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกายให้แก่ผู้สนใจ และโดยเฉพาะเยาวชนรุ่นเมื่อเข้ารับการอบรมภาคฤดูร้อนในปีที่แล้ว ต่างก็ได้เข้าถึงรู้เห็นและเป็นธรรมกายกันมาก ทั้งยังได้มีโอกาสเดินทางมาต่อวิชชาชั้นสูงที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายที่จังหวัดราชบุรีอันเป็นศูนย์กลางใหญ่ในการนี้ด้วย ในปีนี้จึงมีเยาวชนให้ความสนใจเข้าสมัครรับการอบรมกันเป็นจำนวนร้อย ซึ่งเกินความคาดหมายของคณะสงฆ์ผู้จัดดำเนินการอบรม อย่างไรก็ตามทางวัดเกาะวาลุการามจะเปิดการอบรมขึ้นระหว่าง **วันที่ ๑-๒๓ เม.ย. ๒๕๓๑** โดยการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของพระวิปัสสนาจารย์หลายรูปที่ผ่านการอบรมพระกัมมัฏฐาน จนได้รับผลดีจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแล้วทั้งสิ้น และเพื่อให้ผลของการปฏิบัติธรรมของเยาวชนจะได้รุดหน้าไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นด้วยความเมตตาและเป็นห่วงเป็นใยต่อเยาวชนผู้ปฏิบัติดีเช่นนี้ **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล** ผู้อำนวยการของสถาบันฯจะได้เดินทางไปสอนวิชชาธรรมกายชั้นสูงให้ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๓ เม.ย. ๒๕๓๑ ด้วย....

คณะสงฆ์ไทยไปเยือนภูฐาน

เมื่อวันที่ ๑๗ มี.ค. ๒๕๓๑ คณะสงฆ์ไทยอันประกอบไปด้วยพระเถระหลายรูปนำโดย **พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญาบดี** เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ และคณะติดตามอันมี **พระราชวิสุทธิโมลี** เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม **พระราชปริยัติกวี** รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เป็นต้น รวม ๑๐ รูป ออกเดินทางจากกรุงเทพฯด้วยสายการบินไทยมุ่งสู่เมืองกัลกัตตาประเทศอินเดีย และต่อไปยังประเทศภูฐาน เพื่อเจริญสมณกิจและศึกษาถึงความเป็นอยู่ของพระพุทธศาสนาในภูฐาน ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรกที่ได้รับอนุญาต ให้เข้าไปเยือนดินแดนที่ได้รับอิทธิพลและการเผยแพร่ของพระพุทธศาสนามาช้านาน เพราะว่าอยู่ใกล้กับแดนพุทธภูมิเป็นอันมาก แต่ปัจจุบันประเทศภูฐานเป็นประเทศปิด ไม่ยอมติดต่อรับความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่และวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ เพราะว่าประชาชนชาวภูฐานเป็นชาวพุทธที่มีความรักในพระศาสนา

อย่างมาก และเห็นว่าคนต่างชาติที่เดินทางเข้าไปยังประเทศของเขานั้น มักจะแสดงอาการดูหมิ่นดูแคลนและไม่ค่อยให้ความเคารพในศาสนสถานของเขาตามควร ซึ่งเป็นการทำลายน้ำใจของเจ้าของประเทศเล็ก ๆ นี้เป็นอันมาก แต่คณะสงฆ์ไทยชุดนี้กลับได้รับไมตรีจิตอนุญาตให้เข้าเยือนได้ตามสะดวก โดยเดินทางกลับกรุงเทพฯเมื่อวันที่ ๒๔ มี.ค. ๒๕๓๑ ทั้งนี้ท่านผู้สนใจถึงความเป็นไปของพระพุทธศาสนาในภูฐาน ก็ขอให้ติดตามข้อเขียนของพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ซึ่งท่านได้ร่วมเดินทางอยู่ในคณะด้วย ทางนิตยสารธรรมกายที่จะได้นำลงตีพิมพ์ต่อไป...

เมื่อมาถึงช่วงท้ายของธรรมสภาคราวนี้ ก็ขอปิดท้ายด้วย **สุตันตปิฎก** ใน **อกิตติชาดก** ให้เข้าบรรยากาศเสียหน่อยว่า **"คนพาลชอบชักนำในทางที่ผิด คนพาลมักทำในสิ่งที่ไม่ใช่ธุระ คนพาลมักเห็นผิดเป็นชอบ คนพาลแม้พูดดี ๆ ก็โกรธ คนพาลไม่ยอมรับรู้ระเบียบวินัย ดังนั้นการไม่พบเห็นคนพาล จึงเป็นความดี"**

■■■■

๑๑ มกราคม ๒๕๓๑ พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคโล และพระภิกษุสงฆ์ สามเณร ตลอดจนคณะกรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย แสดงมุทิตาสักการะเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระพรหมคุณาภรณ์** เจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ณ ตำหนักเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ญาโณทยมหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๕

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคโล นำคณะศิษย์น้อมถวายดอกไม้ ธูป เทียน เป็นมุทิตาสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันเกิดของ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพ รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ณ อุโบสถวัดปากน้ำ

๖ มีนาคม ๒๕๓๑ นายศักดิ์ศิลป์ สุขะจาติ นำคณะกรรมการมูลนิธิฯ และคณะศิษย์ แสดงมุทิตาสักการะเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของ **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล** ผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ณ ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ

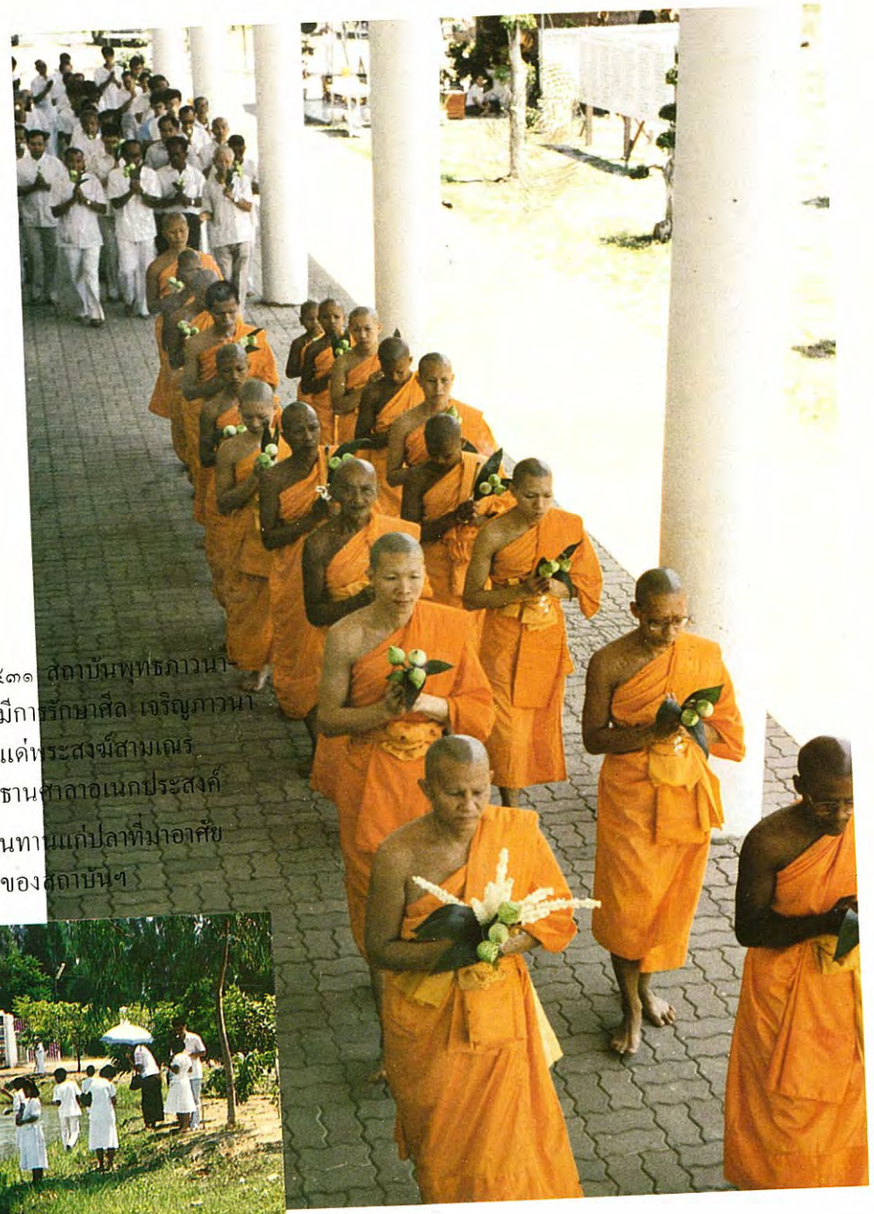

วันมาฆบูชา ๒ มีนาคม ๒๕๓๑ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย จัดกิจกรรม มีการรักษาศีล เจริญภาวนา ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์สามเณร และเวียนเทียนรอบพระประธานศาลาอเนกประสงค์ สาธุชนส่วนหนึ่งให้อาหารเป็นทานแก่ปลาที่มาอาศัยความร่มเย็นในเขตอภัยทานของสถาบันฯ

ทุกวันอาทิตย์ต้นเดือน นอกจากสาธุชนจะได้ร่วมกันสร้างทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาแล้ว ยังได้ร่วมกันถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติเจริญภาวนา และปล่อยนกปล่อยปลาอีกด้วย

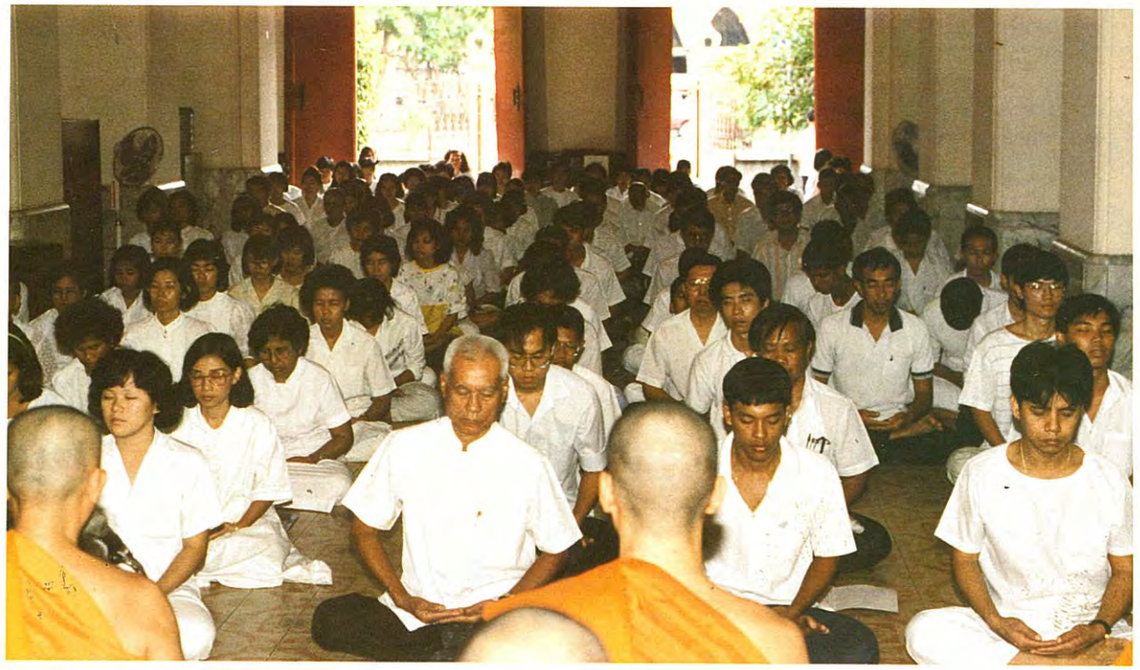

การปฏิบัติธรรมในภาคเย็น เป็นประจำที่**วัดเกาะวาลุการาม** อ.เมือง จ.ลำปาง ซึ่งมีพระวิทยากรจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ไปให้คำแนะนำการปฏิบัติธรรมร่วมกับพระสงฆ์สามเณรที่ได้ผ่านการอบรมพระกัมมัฏฐานจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายมาแล้ว

๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๐ การอบรมธรรมปฏิบัติเฉลิมพระเกียรติฯ ณ **วิทยาลัยพยาบาลลำปาง อ.เมือง จ.ลำปาง** โดยมี**พระอาจารย์วิบูลย์ วิปุลธมฺโม** พระวิทยากรจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนำการปฏิบัติ

คณะอนุกรรมการก่อสร้างของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย กำลังพิจารณางานก่อสร้างของสถาบันฯ และรายละเอียดการก่อสร้าง **อุโบสถ** ซึ่งขณะนี้ได้เริ่มตอกเสาเข็มสร้างฐานรากแล้ว

การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม

ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น เบื้องกลาง และเบื้องสูง

เนื่องในโอกาสการอบรมธรรมปฏิบัติ นักศึกษาวิทยาลัยครู จังหวัดนครปฐม
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๐ เวลา ๕.๐๐ น.

โดย **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล**
ผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

...ผู้ที่ถึงธรรมกายแล้วนั้น ให้พึงเข้าใจว่า ถ้าตราบใดที่ยังไม่ได้พิจารณาสภาวะธรรมให้ปัญญาแจ้งขึ้นมาว่า สังขารทั้งหลายเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างแจ้งชัด และปัญญานี้เจริญขึ้นถึงเห็นอริยสัจทั้ง ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ตามที่เป็นจริง และสามารถกำจัดกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ที่เรียกว่า "สังโยชน์" อย่างน้อย ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลพตปรามาส ลงได้แล้ว ตราบนั้นก็ยังไม่บรรลุอริยมรรค อริยผล เป็นพระอริยบุคคล แต่ถ้ากำจัดได้ก็สามารถที่จะบรรลุมรรค ผล เป็นพระอริยบุคคลได้...

๑. ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น สำหรับผู้ที่ยังไม่ถึงธรรมกาย

ทุกคนรวมใจหยุดไปที่ศูนย์กลางกาย ทำใจให้โปร่งให้ว่าง ให้โล่งแล้วก็สบายใจ กำหนดใจไปที่ศูนย์กลางกาย แล้วตั้งจิตอธิษฐานอาราธนาคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อมาปรากฏขึ้นที่ในใจของเราที่ศูนย์กลางกายนั่นแหละ เมื่อนึกอาราธนาท่านแล้ว เราก็หยุดนิ่งลงไปตรงศูนย์กลางของท่านสำหรับท่านที่เห็นนะ ท่านที่ไม่เห็นก็ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือ ใจเราก็หยุดนิ่ง นึกให้เห็นจุดเล็กใส พร้อมกับท่องในใจ **"สัมมา อะระหัง ๆ ๆ"** ตรึกนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส หรือพระแก้วขาวใส ปรากฏขึ้นในท้องของเรา นี่สำหรับผู้ที่ยังไม่เป็นนะ **ให้ศูนย์กลางดวงแก้วหรือพระแก้วขาวใสอยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ** มีที่หมายเป็นจุดเล็กใสประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดไทรหรือปลายเข็ม เรานึกให้เห็นจุดเล็กใสเป็นสำคัญพร้อมกับนึกเข้าไปเห็นกลางของกลางจุดเล็กใสนั้นแหละ ให้ใจหยุดนิ่ง นึกรวมความเห็นดวงแก้ว ความจำดวงแก้ว ความคิดตรึกอยู่ที่ดวงแก้ว ความรู้ มีสติรู้กำกับใจอยู่ที่ศูนย์กลางของกลาง ไม่คลาดเคลื่อนไปที่ใด เฝ้าดูใจของเราว่า ง่วงซึมหรือเปล่า ถ้าซึมง่วง จงทำใจให้ใสสว่าง ให้กระปรี้กระเปร่า โดยนึกให้เห็นดวงแก้วนั้นตั้งอยู่ที่โล่งแจ้งสว่าง **ให้มีสติกำกับใจ เฝ้าดูใจของเราเองว่า เราฟุ้งซ่านหรือเปล่า ถ้าฟุ้งซ่านให้มีสติรู้ นำใจกลับเข้ามายังบริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนา คือ นึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางจุดเล็กใส ที่ศูนย์กลางกาย และบริกรรมภาวนากำกับไว้ "สัมมา อะระหัง ๆ ๆ"** ปักใจนิ่งให้แน่วแน่ ไม่ไปอื่น แล้วคอยมีสติพิจารณาว่า เราเพ่งนิมิตแรงเกินไปไหม อยากเห็นมากเกินไปก็ทำใจให้ฟุ้งซ่านเหมือนกัน แต่ถ้าเราง่วง ๆ ซึม ๆ ขี้เกียจ ใจเราก็ย่อหย่อน ไม่สว่างไสว สมาธิก็ไม่เกิด ทุกอย่างต้องพอเหมาะพอดี พอสบาย ๆ เป็นมัชฌิมาปฏิปทา

...ให้มีสติกำกับใจ เฝ้าดูใจของเราเองว่า เราฟุ้งซ่านหรือเปล่า ถ้าฟุ้งซ่านให้มีสติรู้ นำใจกลับเข้ามายังบริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนา คือ นึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางจุดเล็กใส ที่ศูนย์กลางกาย และบริกรรมภาวนากำกับไว้ "สัมมา อะระหัง ๆ ๆ"... ...คอยมีสติพิจารณาว่า เราเพ่งนิมิตแรงเกินไปไหม อยากเห็นมากเกินไปก็ทำใจให้ฟุ้งซ่านเหมือนกัน แต่ถ้าเราง่วง ๆ ซึม ๆ ขี้เกียจ ใจเราก็ย่อหย่อน ไม่สว่างไสว สมาธิก็ไม่เกิด...

แล้วเราก็เหลือบตากลับนิด ๆ เพื่อให้เห็น จำ คิด รู้ เข้าไปหยุดนิ่งได้จริง ๆ ตรงศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม บริกรรมนิมิต บริกรรมภาวนาควบคู่กันไป **"สัมมา อะระหัง ๆ ๆ"** ตรึกนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใสไปเรื่อย **จนกระทั่ง ใจมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เห็นดวงใสแจ่มเกิดขึ้น เราก็จี้ใจของเราเข้าที่กลางของกลางจุดเล็กใสที่ศูนย์กลางดวงกลมใสแจ่มนั้น** หยุดนิ่งไม่ต้องบริกรรมภาวนาอีกต่อไป หยุดนิ่งถูกส่วนเข้าศูนย์กลางขยายออก เราก็เห็นดวงใหม่เกิดขึ้น เราก็หยุดนิ่งเข้าไปที่กลางของกลางดวงใสสว่างดวงใหม่เรื่อยไป ดวงแรกคือ**ดวงปฐมมรรค** ดวงที่ ๒ **ดวงศีล** ดวงที่ ๓ **ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ** ต่อ ๆ ไปตามลำดับ ๖ ดวงด้วยกันอย่างน้อย **ใสละเอียดหนักเข้า ศูนย์กลางขยายออก กายในกายของเราจะปรากฏขึ้นนับตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียด บางท่านอาจเห็นองค์พระปรากฏขึ้น คือ กายธรรม**

หลักสำคัญว่า เห็นกายละเอียดกายใดปรากฏขึ้น ให้นึกดับหยาบไปหาละเอียดเข้าไปเป็นกายนั้น พร้อมกับใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายก็จะเห็นดวง ต้องทุ่มความรู้สึกเข้าไป ทำความรู้สึกเข้าไปสวมความรู้สึกเข้าไปเป็นกายนั้น แล้วใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายนั้นจะเห็นดวงในดวงอีกต่อไป ใสละเอียดหมดทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน เราหยุดในหยุด กลางของหยุด เข้าไปจนสุดละเอียด ศูนย์กลางจะขยายออก กายในกายที่ละเอียด ๆ โตใหญ่ใสละเอียดกว่าเดิมก็จะปรากฏขึ้นทีละกาย ๆ ดำเนินต่อไปอย่างนี้ ทุกคนสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่

๒. ธรรมปฏิบัติเบื้องกลาง สำหรับผู้ถึงธรรมกายแล้ว

สำหรับผู้ที่ถึงธรรมกาย ถึงองค์พระแล้ว รวมใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด เหลือบตากลับนิด ๆ หยุดนิ่ง หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางองค์พระ จะเห็นองค์พระโตใหญ่ใสละเอียด บางคนเห็นองค์ไม่ถึง ๒๐ วา ก็ไม่เป็นไร ถึงองค์ที่เท่าไรเอาเท่านั้น หยุดนิ่ง เหลือบตากลับนิด ๆ ใจจรดนิ่งไปที่ศูนย์กลางกาย หยุดในหยุด กลางของหยุด จะฝึกให้พิสดารกาย ให้กายทั้ง ๑๘ กายใส หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายศูนย์กลางนั้นนิ่ง ใสละเอียดหนักเข้า

เราก็หยุดในหยุด กลางของหยุด ของกลาง

ดวงปฐมมรรคของกายมนุษย์ **หยุดนิ่งเข้าไปที่กลางของกลางดวงปฐมมรรคของกายมนุษย์** อธิษฐานขยายดวงปฐมมรรคให้โตใหญ่ ใสละเอียด เต็มธาตุเต็มธรรม คำว่า **"เต็มธาตุเต็มธรรม"** ก็คือว่า โตใหญ่ใสละเอียดเต็มกายนั่นเอง เอาเท่าที่ทำได้ ไม่ต้องกังวล อย่างน้อยให้โตเท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ หยุดนิ่ง หยุดในหยุด ใสละเอียดหนักเข้า สว่างหนักเข้า ศูนย์กลางขยายออก กายมนุษย์ละเอียดจะปรากฏขึ้นใหม่ ใสละเอียดทั้งดวง ทั้งกายทั้งองค์ฌาน เราก็จี้ใจของเราเข้าไปที่กลางของกลาง ดับหยาบไปหาละเอียด แล้วก็หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางดวงปฐมมรรคของกายมนุษย์ละเอียด อธิษฐานให้โตใหญ่ ใสละเอียด เต็มธาตุเต็มธรรม ได้เท่าไรเอาเท่านั้น หยุดนิ่ง ศูนย์กลางขยายออก กายมนุษย์ละเอียดในกายมนุษย์ละเอียดจะปรากฏขึ้นใหม่ทีละกาย ๆ ใสละเอียดขึ้นกว่าเดิม ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ ใจหยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางดวงปฐมมรรคของกายมนุษย์ละเอียดในกายมนุษย์ละเอียด ใสละเอียด ๆ ยิ่งขึ้น ทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน ทำไปทุกท่าน หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางดวงปฐมมรรคของกายมนุษย์ละเอียดในกายมนุษย์ที่ปรากฏขึ้นใหม่เรื่อย ๆ ใสละเอียด ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ ปรากฏขึ้นมาทีละกาย หลาย ๆ กาย จนใสละเอียดทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน

ใสละเอียดดีแล้ว ให้อธิษฐานซ้อนกายมนุษย์ละเอียดที่สุดละเอียดเข้าไปในกายทิพย์ หยุดนิ่ง ขณะที่หยุดนิ่ง กลางของกลางดวงปฐมมรรคที่ใสละเอียดที่สุดนั้นเอง ศูนย์กลางขยายออก กายทิพย์จะปรากฏขึ้น โตใหญ่ใสละเอียดยิ่งกว่ากายมนุษย์เกือบเท่าตัว ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นกายทิพย์ **ใจของทิพย์หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางของทุติยมรรคของทิพย์ อธิษฐานขยายทุติยมรรคให้โตใหญ่ใสละเอียดเต็มธาตุเต็มธรรม** ได้เท่าไรเอาเท่านั้น หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางทุติยมรรคของทิพย์ให้ใสละเอียด ศูนย์กลางจะขยายออก กายทิพย์ละเอียดในทิพย์ก็จะปรากฏขึ้นทีละกาย ๆ ใสละเอียดทั้งดวงทั้งกายทั้งองค์ฌาน เราดับหยาบไปหาละเอียด ๆ เป็นกายทิพย์ละเอียดในกายทิพย์ละเอียดไปเรื่อย ๆ จนใสละเอียดชัดเจน หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางทุติยมรรคของทิพย์ละเอียดในทิพย์ละเอียดใสละเอียด ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ ใสละเอียดหนักเข้าไป

แล้วอธิษฐานซ้อนกายทิพย์เข้าไปในกายพรหม ขณะที่ใจหยุดนิ่ง หยุดในหยุดกลางของหยุด กลางของกลางทุติยมรรคของทิพย์ที่สุดละเอียดใสหนักเข้าไป ศูนย์กลางขยายออก กายรูปพรหมปรากฏขึ้น โตใหญ่ใสละเอียดยิ่งกว่ากายทิพย์เกือบเท่าตัว เราก็ดับหยายไปละเอียดเป็นกายพรหม **ใจของกายรูปพรหมก็หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางตติยมรรคของรูปพรหม** อธิษฐานขยายตติยมรรคให้โตใหญ่เต็มธาตุเต็มธรรมของพรหม เหลือบตากลับนิด ๆ จะได้เป็นเร็ว ใจจี้หยุดในหยุด กลางของหยุด หยุดนิ่งศูนย์กลางขยายออก รูปพรหม

ละเอียดในรูปพรหมละเอียดจะปรากฏขึ้นไม่ขาดสาย ทีละกาย ๆ ใสละเอียดหนักเข้าไป เราดับหยาบไปหาละเอียด ๆ เป็นกายรูปพรหมละเอียดในกายรูปพรหมละเอียด โตใหญ่ใสละเอียดทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน สว่างหนักขึ้นไป หยุดในหยุด กลางของกลางรูปพรหมละเอียดนั้นเข้าไป

แล้วอธิษฐานซ้อนเข้าไปในกายอรูปพรหม ขณะที่ใจหยุดนิ่ง ที่ศูนย์กลางของกลางตติยมรรคของรูปพรหมนั่นเอง หยุดในหยุด กลางของหยุด ละเอียดเข้าไปสุดละเอียด ศูนย์กลางขยายออก กายอรูปพรหมจะปรากฏขึ้น โตใหญ่ใสละเอียดเกือบเท่าตัว โตไปอีกเกือบเท่าตัวของรูปพรหม ขนาดเกือบ ๔ วา สว่างไสวไปหมด เราก็ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นอรูปพรหม **ใจของอรูปพรหมหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย จรดนิ่งที่กลางของกลางจตุตรมรรคของอรูปพรหม โตใหญ่ใสละเอียดเต็มธาตุเต็มธรรม** ถ้าไม่เห็นเรานึกอธิษฐานขยายออก หยุดในหยุด กลางของหยุด หยุดในหยุด กลางของหยุด นิ่ง อรูปพรหมละเอียดในอรูปพรหมละเอียดจะปรากฏขึ้นไม่ขาดสาย ใสละเอียดทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน ดูให้ดี ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ ใสละเอียดหนักเข้าไป หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางจตุตมรรคของอรูปพรหมละเอียดในอรูปพรหมละเอียดที่ปรากฏใหม่เรื่อยทีละกาย ๆ หลาย ๆ กาย ใสละเอียดหมดทั้งดวงทั้งกาย ก็จะเห็นทุกกายที่ซ้อนกันเข้ามาเรื่อย ๆ ทั้ง ๘ กายที่ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ อยู่ ณ ภายในก็ใสตามกันไปหมดทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน

เราเอากายที่สุดละเอียดนี่เป็นหลัก ดับหยาบไปหาละเอียด ใสละเอียดหนักเข้าไป สุดละเอียดแล้ว อธิษฐานซ้อนในกายธรรม แบบเดียวกัน หยุดนิ่ง ศูนย์กลางขยายออก ธรรมกายโคตรภูปรากฏขึ้น โตใหญ่ใสละเอียด ๔ วาครึ่งขึ้นไป เราดับหยาบไปหาละเอียดเป็นกายธรรม จรดนิ่งที่**ศูนย์กลางดวงธรรมที่ให้เป็นธรรมกายธรรมกายที่ละเอียด ๆ ก็ปรากฏขึ้น โตใหญ่ใสละเอียด เต็มธาตุเต็มธรรม** กายธรรมนั้นเต็มเองขนาด ๔ วาครึ่งขึ้นไป เราก็หยุดในหยุด ทำความรู้สึกเป็นองค์พระไป ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ หยุดในหยุด กลางของหยุด เป็นธรรมกายโคตรภูละเอียดในโคตรภูละเอียดที่ปรากฏขึ้นใหม่เรื่อย

ใสละเอียดหมดทั้งดวงทั้งกาย กายทุกกายสุดหยาบที่ผ่านมาแล้วมาถึงสุดละเอียดที่ผ่านมานี้แหละใสตามกันหมด แต่เราต้องเอาธรรมกายที่ละเอียด ๆ เป็นหลัก ใสละเอียดหนักเข้าไป ขึ้นมาหลาย ๆ กาย ทีละกาย ใสละเอียดเรื่อยไปจนสุดละเอียด

อธิษฐานซ้อนเข้ากายพระโสดา เหลือบตากลับนิด ๆ ศูนย์กลางขยายออก ธรรมกายพระโสดาขนาดหน้าตัก ความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๕ วาขึ้นไปจะปรากฏขึ้นมาเอง ใสสว่างไปหมด เราก็ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นพระธรรมกายพระโสดาที่ละเอียด ๆ ต่อไปอีกในแบบเดิม ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ หยุดในหยุดกลางของหยุด นิ่งไป ใสละเอียดหมดทั้งดวงทั้งกายสุดหยาบสุดละเอียด

แล้วเราอธิษฐานซ้อนเข้าไปในพระสกิทาคามีหยุดในหยุด กลางของหยุด ๆ ใสละเอียด ทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน หยุดนิ่ง ศูนย์กลางขยายออก ธรรมกายพระสกิทาคามีขนาดหน้าตักความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๑๐ วาขึ้นไปจะปรากฏขึ้น คือ โตไปอีกเท่าตัว วาวขึ้นมาทีเดียว เราก็ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นพระธรรมกายพระสกิทาคามีโตใหญ่ใสละเอียดเข้าไปเป็น ๑๐ วาขึ้นไป หยุดในหยุด กลางของหยุด หยุดนิ่งกลางของกลางธรรมกายของพระสกิทาคามีใสละเอียดทั้งดวงทั้งกายทั้งองค์ฌาน ใสละเอียดหนักเข้า หยุดในหยุด กลางของหยุด

ศูนย์กลางต้องไม่เคลื่อนทุกคน ทุกระดับของการปฏิบัติธรรมนั้น จุดศูนย์กลางต้องไม่เคลื่อน หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของหยุดตลอดเวลา ใสละเอียดหนักเข้าไป

เราอธิษฐานซ้อนเข้าไปในธรรมกายพระอนาคามีอีกตามแบบเดิม หยุดนิ่ง ศูนย์กลางจะขยายออก ธรรมกายพระอนาคามีจะปรากฏขึ้นโตใหญ่ใสละเอียด ๑๕ วาขึ้นไป วาวขึ้นมาสว่างไสวโตใหญ่ ใสละเอียดหนักเข้าไป ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ ใสละเอียดหนักเข้าไป

แล้วอธิษฐานซ้อนเข้าไปในธรรมกายพระอรหัต หยุดนิ่งใสละเอียดหนักเข้า ศูนย์กลางขยายออก ธรรมกายอรหัตขนาดหน้าตัก ความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๒๐ วาขึ้นไปจะปรากฏขึ้น โตใหญ่ ใสละเอียดเต็มธาตุเต็มธรรมของธรรมกายเลยทีเดียว เราหยุดในหยุด กลางของหยุด หยุดนิ่ง ดับหยาบไปหาละเอียด เป็นธรรมกายพระอรหัต ใจของธรรมกายพระอรหัตหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายให้เห็นใส ละเอียดทั้งดวงทั้งกาย

ทุกกายสุดหยาบ สุดละเอียดที่ซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ กันเข้าไป ทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า **กายเถา** เถาละ ๑๘ กาย เอาธรรมกายเป็นหลักเราดับหยาบไปหาละเอียด เป็นธรรมกายอรหัตในอรหัตเรื่อยไป ใสละเอียดหมดทั้งเถา **กายที่หยาบกว่าแต่ละกายนั้นพิสดารตัวเองในลักษณะเดียวกันพร้อมกันไปทุกกาย สุดหยาบสุดละเอียด ไปสู่สุดละเอียดทั้งหมดทุกกาย**

ทุกคนทำนะ ทำตามไปเรื่อย ได้เท่าไรเอาเท่านั้น ท่านที่ปฏิบัติได้เท่าไร เอาเท่านั้นเห็นดวงหยุดนิ่งเข้าไปศูนย์กลางดวง เห็นกายดับหยาบไปหาละเอียด เป็นกายละเอียด ๆ ใหม่ ที่ปรากฏขึ้นไปจนสุดละเอียด

ผู้ที่ถึงธรรมกายครบถึง ๑๘ กายแล้ว ก็พิสดารกายเข้าไป ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ หยุดในหยุดกลางของหยุดเรื่อยไป ทับทวีธรรมกายพระอรหัตในอรหัต เข้าไปจนสุดละเอียดของกายเถา **กายที่หยาบกว่าก็จะพิสดารตนเองขึ้นมาสุดละเอียด** กายหยาบจะจางหายไป จิตจะละเอียดหนักเข้าไปเรียกว่า **กายชุด** เราก็ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นธรรมกายในที่ละเอียด อรหัตในอรหัต ๆ ซึ่งจะมีกายที่ละเอียด ๆ เป็นชุดที่ใสกว่าเดิม ปรากฏขึ้นเข้าไปจนสุดละเอียดของกายชุด เป็น**กายชั้น**ละเอียดหนักเข้าไป สุดละเอียดของกายชั้น**เป็นตอน เป็นภาค เป็นพืด** จนในที่สุด เป็นแต่ธรรมกายอรหัตล้วนปรากฏขึ้นเป็นพืดในพืดขึ้นมาไม่ขาดสายจากศูนย์กลาง ก็ดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไปจนสุดละเอียดทุกคน ให้ทำไปจนสุดละเอียด จนใจเรานั้นปล่อยวางอุปาทานความยึดมั่นในสังขารของกายในภพสาม เป็นแต่ธาตุล้วนธรรมล้วนของกายธรรม กายธรรมอรหัตละเอียดเข้าไป ๆ เป็นองค์พระนั่น เข้าไปจนสุดละเอียดก็จะตกศูนย์เข้าอายตนนิพพานถอดกาย ทำไปทุกคน **ท่านที่ถึงแล้วก็ซ้อนเข้าไปในธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ชื่อ "พระนิพพาน" ใจจรดนิ่งที่ศูนย์กลางพระนิพพานในพระนิพพานของพระพุทธเจ้า และศูนย์กลางจักรพรรดิซึ่งมีซ้อนอยู่ที่กลางพระนิพพาน เข้าไปจนสุดละเอียด** ทำไปทุกคน

อธิษฐานซ้อนธรรมกายอรหัตของเราเข้าไปเป็นพระนิพพานในพระนิพพาน ขอบุญ ศักดิ์สิทธิ์ บุญบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ หยุดนิ่ง กลางของหยุดหยุดในหยุด กลางของหยุด **อธิษฐานต่อญาณต่อแว่น ต่อกล้อง เข้าไปในสุดรู้ สุดญาณของพระนิพพานในพระนิพพานและจักรพรรดิละเอียดเข้าไปสุดละเอียด ให้เห็นได้รอบตัว** ต่อญาณ ต่อแว่น ต่อกล้องแล้วเห็นได้รอบตัวชัดเจนดับหยาบไปหาละเอียดใสละเอียด ๆ หนัก **ทับทวีพระนิพพานในพระนิพพานของพระพุทธเจ้าคือ ธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าทับทวีขึ้นมาเป็นเรา ละเอียดเข้าไป ๆ จนสุดละเอียด** พระนิพพานของพระอรหันต์ขีณาสพโดยรอบก็ใสละเอียดตามกัน **ความจริงท่านสุดละเอียดแต่ใจเราไม่ละเอียดเท่าท่าน จึงต้องดับหยาบไปหาละเอียด ขอบุญ ศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ ของท่านมาเป็นเรา อันเป็นธรรมเครื่องชำระกิเลสอนุสัยในจิตสันดานของเราเองให้สะอาดบริสุทธิ์** ให้ใสละเอียดเข้าไป ๆ จนสุดละเอียด

๓. ธรรมปฏิบัติเบื้องสูง – ทำนิโรธ ดับสมุทัย

นี้เอง คือ **การทำนิโรธ ดับสมุทัย ปหานอกุศลจิตของเราให้สะอาด ให้กลับเป็นกุศลจิตที่ใสสะอาด บริสุทธิ์ตามพระพุทธเจ้า** เพราะ**พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า ก็อยู่ที่ศูนย์กลางเรานั่นแหละ** ดับหยาบไปหาละเอียด ๆ

ใสละเอียดหนักเข้าไป อาการที่พระนิพพานในพระนิพพานปรากฏทับทวีขึ้นไปในใจของเรา เป็นเราจนใสสะอาดบริสุทธิ์นั้น เรียกว่า **"ทำนิโรธ"** เมื่อคำนวณให้พิสดารเร็วขึ้น เราก็อาราธนาพระนิพพานของพระพุทธเจ้าองค์อื่น ๆ ที่ละเอียด ๆ ทับทวีขึ้นมาเป็นเราเพิ่มมากขึ้น เรียกว่า **"จองถนน"** แล้วก็ **"พิสดาร" "ปาฏิหาริย์"** คือ ดับอธิษฐานถอนปาฏิหาริย์ธาตุธรรมของภาคดำ **ทับทวี** ธาตุล้วนธรรมล้วนของพระพุทธเจ้าภาคขาวให้เป็นเรา **นับอสงไขยอายุธาตุอายุบารมีพระพุทธเจ้าและจักรพรรดิไม่ถ้วน** เราตรึกหยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางพระนิพพานในพระนิพพานปรากฏขึ้นใหม่ ทับทวีมาเป็นเรา นับอสงไขยอายุธาตุอายุบารมีพระพุทธเจ้าจักรพรรดิไม่ถ้วน

หยุดในหยุด กลางของหยุด ๆ กลางของกลางของพระนิพพานในพระนิพพาน ปรากฏขึ้นใหม่ ทับทวีขึ้นมาเป็นเรา นับอสงไขยอายุธาตุอายุบารมีไม่ถ้วน **ดับอธิษฐาน ถอนปาฏิหาริย์ธาตุธรรม**ของภาคดำ ภาคกลางตลอดเวลาธาตุธรรมที่ไม่สะอาดหรือกายที่ไม่สะอาดที่ปรากฏขึ้นมาให้เราเห็นนั้น เราคำนวณอาราธนาพระนิพพานในพระนิพพานที่สุดละเอียดทับทวีขึ้นมาดับมากินละลาย มีคุณภาพที่เป็นเซฟ เป็นมรรค เป็นกรด เป็นอัสนีธาตุกัดกินละลาย ไปถึงที่มาหมด คำนวณไปให้ใสละเอียด จนสุดละเอียด นับอสงไขยนับไม่ถ้วน อาราธนาท่านขึ้นมานับอสงไขยอายุธาตุอายุบารมีพระพุทธเจ้าจักรพรรดิไม่ถ้วน เร็วขึ้นใจเราหยุด กลางของหยุด หยุดในหยุด กลางของ

หยุด ละเอียดไปจนถึงสุดละเอียด

สุดละเอียดเข้าไปจะถึงกายพระพุทธเจ้าอีกภาคหนึ่ง เรียกว่า "ภาคผู้สอดวิชชา" สุดละเอียดไปเราอธิษฐานภาคผู้สอดวิชชาทับทวีขึ้นมาเป็นเรานับอสงไขยนับอายุธาตุอายุบารมีองค์ไม่ถ้วนจะถึง **"ภาคผู้ส่ง" "ภาคผู้สั่ง" "ภาคผู้บังคับ" "ภาคผู้ปกครอง"** ตามลำดับ **ให้สังเกตดูพุทธลักษณะจะแตกต่างไปกว่าพระนิพพานถอดกายแต่ใสละเอียดยิ่งกว่า สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งกว่าไปเรื่อย ๆ** จนกระทั่งตกศูนย์เข้าไปใน **"อายตนนิพพานเป็น"** เห็น **"พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม"** ที่มีพระพุทธลักษณะเหมือนพระสงฆ์กายเนื้อไม่ใช่เกตุดอกบัวตูม และมีกลางธาตุ พระพุทธเจ้ากลางธาตุ ซ้าย ขวา หน้า หลัง ซึ่งกันและกันทับทวีเป็นอสงไขย นั่นแหละคำนวณเข้าไปจนสุดละเอียด สว่างไสวไปยิ่งกว่าเดิมอีก นั้นคือ

พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมในอายตนนิพพานเป็น คำนวณเข้าไปให้ถึงจุดนั้นทีเดียว ทุกคนคำนวณนะ

หยุดในหยุด กลางของหยุด (ให้เหลือบตากลับนิด ๆ) หยุดในหยุด กลางของหยุด ดับหยาบไปหาละเอียด **เป็นพระนิพพานในพระนิพพานจักรพรรดิในจักรพรรดิ ที่ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด ทับทวีนับอสงไขย อายุธาตุอายุบารมีพระพุทธเจ้าจักรพรรดิไม่ถ้วน**

ก่อนจะหยุดพัก ให้ทุกท่านรวมใจหยุดนิ่งที่สุดละเอียด แล้วตั้งจิตอธิษฐานรวมบุญกุศลที่เราได้สร้างสมอบรมมาจนถึงปัจจุบันนี้ น้อมบูชาพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ไปจนถึงต้นธาตุต้นธรรมและจักรพรรดิ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้อมบูชาแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ

แล้วก็ตั้งจิตอธิษฐาน อุทิศส่วนกุศลผลบุญที่เราได้สร้างสมอบรมมาแด่ผู้มีพระคุณ วิธีอุทิศส่วนกุศลที่ดี เฉพาะผู้มีอุปการะคุณแก่เราจริง ๆ นั้น เรานึกอธิษฐานให้ปรากฏขึ้นที่ศูนย์กลางกายก็ได้ คุณบิดา มารดา คุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ให้ใสละเอียด และอุทิศให้แก่เพื่อนร่วมโลกอื่นทั้งหลาย ขอกุศลผลบุญนี้ จงถึงแก่ท่านทั้งหลายเหล่านั้น เมื่อรับรู้ด้วยญาณวิถีใด ขอจงอนุโมทนาบุญเอา ขอให้ทุกท่านตั้งใจอนุโมทนาบุญด้วยนะ ขอกุศลผลบุญนี้จงเป็นพลวปัจจัยให้ท่านทั้งหลายได้พ้นจากเหตุแห่งความทุกข์ ด้วยการละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ขอจงถึงพร้อมด้วยเหตุแห่งความสุขด้วยการประกอบแต่กรรมดีด้วยกาย วาจา ใจ ทำใจให้ใส สะอาด บริสุทธิ์ เป็นสัมมาทิฏฐิ และขอจงสุข สมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วย มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ด้วยสัมมาทิฏฐิแต่ส่วนเดียว โดยถ้วนทั่วหน้ากัน

๔. ปกิณกะ

ธรรมปฏิบัติเบื้องสูงนี้เอง คือ การเจริญพระกัมมัฏฐานแบบสมถะและวิปัสสนาคู่กันโดยมีนิโรธเป็นโคจร วิชชาธรรมกายนั้น เมื่อผู้ใดเข้าถึงและปฏิบัติได้ถูกวิธีก็จะไปได้เร็วมาก เป็นที่เข้าใจเสียเลยว่า มันช้าตอนต้น เมื่อเข้าไปสุดละเอียดแล้วจะเข้าใจอะไรมากมายแนะนิดเดียวจะเข้าใจได้มากมาย เธอคงไม่แปลกใจและไม่ประหลาดใจว่า ในสมัยพุทธกาลนั้น บางทีพระพุทธองค์หรือพระอรหันต์ขีณาสพแสดงธรรมเพียงสั้น ๆ แล้วผู้ฟังที่มีบุญบารมีเต็มก็บรรลุมรรคผลเลย นั้นเพราะ "บุพเพกตบปุญญตา" คือ บุญบารมีของท่านเต็มแล้วด้วยการเจริญภาวนาในอดีตสะสมไว้ เมื่อสะสมเต็มส่วนแล้ว เมื่อชี้แนะธรรมะเพียงนิดเดียวก็สามารถที่จะบรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลได้ในช่วงระยะเวลาอันสั้น บางรายก็ปานกลาง บางรายก็ต้องใช้เวลายาวนาน อันนี้ขึ้นอยู่ที่เหตุปัจจัยหลายอย่างประกอบกันอย่างนี้เป็นต้น

ผู้ที่ถึงธรรมกายแล้วนั้น ให้พึงเข้าใจว่าถ้าตราบใดที่ยังไม่ได้พิจารณาสภาวะธรรมให้ปัญญาแจ้งขึ้นมาว่า **สังขารทั้งหลายเป็นอนิจจัง**

ทุกขัง อนัตตา อย่างแจ้งชัด และปัญญานี้เจริญขึ้นถึงเห็นอริยสัจทั้ง ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ตามที่เป็นจริง และสามารถกำจัดกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ที่เรียกว่า "สังโยชน์" อย่างน้อย ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลพตปรามาส ลงได้แล้ว ตราบนั้นก็ยังไม่บรรลุอริยมรรค อริยผล เป็นพระอริยบุคคล แต่ถ้ากำจัดได้ ก็สามารถที่จะบรรลุมรรค ผล เป็นพระอริยบุคคลได้ แต่การบรรลุนั้น ชี้แนะบางทีก็เร็ว

มีข้อหนึ่งซึ่งพึงเข้าใจว่า ที่กล่าว**การบรรลุมรรค ผล** นั้น หมายจำเพาะ การบรรลุมรรค ผล เป็นอริยบุคคลเพื่อเข้า **"นิพพานถอดกาย"** ส่วนมากผู้ที่เข้าถึง **"นิพพาน"** เป็นที่ละเอียด ๆ เข้าไป เมื่อทับทวี บุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลัง ฤทธิ์ อำนาจ สิทธิเฉียบขาดแล้ว จะพบว่าตนเองนั้นเป็นกลางธาตุของพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ที่มาสร้างบารมีเพียงใด แค่ไหน แล้วก็จะสร้างบารมีไปสู่จุดนั้น การบรรลุมรรค ผล นิพพาน เธอทั้งหลายพึงเข้าใจว่า บรรลุเป็นขั้น เช่น บางคนอธิษฐานบรรลุปกติสาวก ก็จะบรรลุในระดับปกติสาวก บางคนอธิษฐานสูงไปกว่านั้น ก็ต้องสร้างบารมีเพิ่มขึ้น เพื่อความบรรลุ เมื่อบำเพ็ญบารมีแก่แล้วถึงปรมัตถ์บารมีที่จะเจริญเต็มที่ ถึงจุดที่จะบรรลุมรรค ผลนิพพานในระดับนั้น ๆ เป็นขั้น ๆ ไป แม้บางคนจะเคยอธิษฐานสร้างบารมีเป็นพระอัครสาวก อสีติมหาสาวก พระปัจเจกพุทธเจ้า พระสัพพัญญูพุทธเจ้า ไปจนถึงต้นธาตุต้นธรรม หรือกลางธาตุของต้นธาตุต้นธรรมก็ได้ ข้อนี้เมื่อปฏิบัติไปแล้วจะรู้ด้วยตนเอง แต่จะปรารถนาบรรลุขั้นใดนั้น แต่ละคนไม่เหมือนกัน นี้ในวิชชาธรรมกายเราเข้าใจเรื่องนี้อย่างนี้ เพราะฉะนั้น เธอพึงเข้าใจว่า ผู้ที่เข้าถึงธรรมกายนั้นเปรียบเสมือนว่า เขาก้าวไปสู่อายตนนิพพานแล้ว

มีบางท่านสงสัยว่า "นิพพาน คืออะไร?" เธอเข้าใจง่าย ๆ ไม่ยากเลย คำว่า "นิพพาน" อาจพิจารณาความหมายได้ ๓ นัย เธอพึงเข้าใจนะ

๑. หมายเอาสภาวะหรือคุณธรรมของจิตใจที่สะอาด บริสุทธิ์ ที่ว่างจากกิเลส ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น ถ้าว่างจากกิเลสได้ชั่วคราว เขาเรียกว่า **"ตทังควิมุตติ"** คือ หลุดพ้นชั่วคราว ถ้าหลุดพ้นด้วยการข่มกิเลส อย่างเช่น อาตมาพาเจริญธรรมะให้เข้าถึงอายตนนิพพานด้วยการข่มกิเลส คือ ใจหยุด **หยุดแล้วจิตไม่สังขาร เมื่อจิตไม่สังขาร อวิชชาทำอะไรไม่ได้ จึงสามารถที่จะผ่านเข้าไปถึงอายตนนิพพานด้วยใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ชั่วคราวด้วยการข่มกิเลสอย่างนี้** เขาเรียกว่า **"วิกขัมภนวิมุตติ"** แต่ถ้าขจัดขัดเกลากิเลส จนหมดกิเลส ว่างจากกิเลส อุปาทานความยึดมั่นทั้งหลายได้อย่างถาวรเป็นอรหันต์ขีณาสพ นั่นเขาเรียกว่า **"สมุจเฉทวิมุตติ"** และเมื่อบรรลุอริยมรรค อริยผล จนถึงพระนิพพานเป็นปกติแล้ว เขาเรียกว่า **"นิสสรณวิมุตติ"** คือ **หลุดพ้นแล้วเด็ดขาด** เป็นอยู่แล้วเป็นปกติ เป็นขั้นเป็นตอนอย่างนี้ สภาวะของจิตใจ ระดับจิตใจที่มีคุณธรรมนี้ คุณธรรมเช่นนี้เรียกว่า **"นิพพาน"** ดับ (กิเลส เหตุแห่งทุกข์) สนิท สนิทชั่วคราว สนิทเพราะการข่มกิเลส สนิทอย่างถาวร และสนิทเป็นปกติ เป็นขั้นอย่างนี้

๒. **ธรรมชาติเครื่องรองรับ** คือ **ธรรมกาย สภาวะที่สะอาดบริสุทธิ์นี้** ที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงมีปรากฏในอัคคัญญสูตรว่า พระพุทธองค์ หรือ **"ตถาคต"** คือ **"ธรรมกาย"** ท่านว่า **ธมฺมกาโย อิติปิ** หรือ **พฺรหฺมกาโย อิติปิ** ที่เรียกว่า **"พฺรหฺมกาโย"** ณ ที่นี้ก็คือ **"ธรรมกาย" ที่บรรลุอรหัตผลแล้ว** ที่ชื่อว่า **"พระนิพพาน"** เป็นธาตุล้วนธรรมล้วนที่บริสุทธิ์ ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งไตรลักษณ์ คือ ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นหมู่ธรรมที่บริสุทธิ์**เป็นสภาวะที่ว่างจากกิเลสอย่างยิ่ง**ที่เรียกว่า **"นิพพานํ ปรมํ สุญฺญ"** และมีอีกคำหนึ่งแสดงว่า **"นิพพานํ ปรมํ สุขํ" เมื่อเข้าถึงและเป็นแล้ว เป็นบรมสุขอย่างยิ่ง** ไม่ใช่สุขอย่างชาวโลก แต่สุขอย่างชาวธรรม และโดยเหตุนี้ พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงเป็นคำว่าคถาคตไว้อีกคำหนึ่งว่า **"พรหมกาโย"** พรหมกาย **"พรหม"** ในที่นี้หมายถึง **"ประเสริฐ" กายที่ประเสริฐ** ประเสริฐ คือ **ไม่ต้องเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีปรากฏอยู่ในอัคคัญญสูตร และมีอีก ๒ คำที่กล่าวกันว่า "ธรรมภูต"** คือ ความอุบัติขึ้นอย่างบริสุทธิ์ **"พรหมภูต"** คือ ความอุบัติขึ้นอย่างประเสริฐ นี่ ๔ คำนี้คือคำที่พระพุทธเจ้าได้แสดงว่า นี้คือ **"ตถาคต"** กายเนื้อเป็นแต่เพียงพระวรกายเนื้อของเจ้าชายสิทธัตถะที่เป็นเบ็ญจขันธ์ **พระพุทธเจ้า**

...อายตนนิพพานนี้ ถ้าเป็นนิพพานถอดกาย คือ เข้านิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานเมื่อกายเนื้อแตกทำลายแล้ว เรียก "อายตนนิพพานถอดกาย" แต่ยังมีอายตนนิพพานที่ละเอียดเข้าไปกว่านี้อีก คือ "อายตนนิพพานเป็น" นั่นเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนหมดทั้งกายเนื้อ ท่านเข้านิพพานด้วยกายเนื้อ ต้องสร้างบารมีมาก...

องค์จริงมิใช่เบ็ญจขันธ์ ทรงแสดงว่า **เราตถาคต** คือ **"ธรรมกาย"** หรือ คือ **"พรหมกาย"** เธอพึงเข้าใจ แปลว่าธรรมชาติเครื่องรองรับสภาวะที่พ้นจากกิเลส คือ **"ธรรมกาย"** หรือ **"พรหมกาย"** นั่นเอง **แต่ "พรหม"** ในที่นี้ **ไม่ใช่รูปพรหม** และ **ก็ไม่ใช่อรูปพรหมในพรหมโลกด้วย** รูปพรหมและอรูปพรหมนั้นยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่อยู่ในภพสาม แต่เป็นสุคติภพ สูงสุดของภพสามในจักรวาลนั้น เธอพึงเข้าใจอย่างนี้นะเป็นอย่างนี้

๓. **ที่สถิตย์อยู่ของพระนิพพาน** คือ **ธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว เมื่อกายเนื้อแตกทำลายแล้ว** ชื่อว่า **"อายตนนิพพาน"** พระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ**ฯ ได้แสดงไว้ มีปรากฏอยู่ในหนังสือ**มรรคผลพิสดาร**และอาสวักขยญาณชั้นสูง ว่า อายตนนิพพานนี้ ถ้าเป็นนิพพานถอดกาย คือ เข้านิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุเมื่อกายเนื้อแตกทำลายแล้ว เรียก **"อายตนนิพพานถอดกาย"** แต่ยังมีอายตนนิพพานที่ละเอียดเข้าไปกว่านี้อีก คือ "อายตนนิพพานเป็น" นั่นเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนทั้งกายเนื้อท่านเข้านิพพานด้วยกายเนื้อต้องสร้างบารมีมาก ท่านทั้งหลาย ท่านก็ยังไม่เคยทราบว่า ท่านเองได้เคยสร้างบารมีมากี่มากน้อยแล้ว จริง ๆ แล้วท่านเองก็เป็นหน่วยหนึ่งของกองทัพธรรมที่กำลังสร้างบารมีอยู่ **ทุกคนปรารถนานิพพาน เพียงแต่จะรู้สึกตัวหรือไม่ว่า เราปรารถนานิพพานหรือเปล่า**

เพราะเชื่อแน่ว่าทุกคนแม้แต่สัตว์เดรัจฉานย่อมไม่ปรารถนาทุกข์เลย ปรารถนาสุขทั้งสิ้น ความปรารถนาสุขและปราศจากทุกข์อย่างถาวรนั้นแหละ คือ ความปรารถนานิพพาน สุขที่ไม่ประกอบด้วยทุกข์เลย สุขอย่างถาวร เพียงแต่ไม่รู้จักว่า สิ่งที่ตนปรารถนาคืออะไร ถูกมารดลใจให้คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด อยู่ตลอดเวลา จึงเฉไฉออกไปจากนอกเส้นทางของมัชฌิมาปฏิปทา คือ ความประพฤติปฏิบัติตามทางสายกลาง

เพราะฉะนั้น เธอจะเห็นว่า มีคำอยู่ ๓ คำ คำหนึ่งคำว่า **"นิพพาน"** เฉย ๆ หมายถึงสภาวะจิตใจที่ทรงคุณธรรมที่ปราศจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และหมดสิ้นภพ ชาติ ชรา มรณะ ทกข์ทั้งหลาย **สภาวะนั้นชื่อว่า "นิพพาน"** เป็นคุณธรรม เป็นคุณสมบัติ หรือเป็นสภาวะ และ**ผู้ทรงคุณสมบัตินั้น คือ "ธรรมกาย"** และ**ธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว**ที่ละเอียดที่สุดเป็นนิสสรณนิโรธนั้น ชื่อว่า **"พระนิพพาน"** และที่สถิตย์อยู่ของพระนิพพานชื่อว่า "อายตนนิพพาน" เข้าใจนะ มีอยู่ ๓ อย่าง คนที่ไม่เข้าใจว่านิพพานคืออะไรนั้น ก็เข้าใจเสีย พิจารณาให้เข้าใจประเด็นโดยรอบ จะพบอย่างนี้ เพราะฉะนั้น ความเข้าใจอย่างนี้ ปัญญาแจ้งอย่างนี้ พวกเธอทั้งหลาย มีคนเพียงไม่มากที่ได้มาเข้าใจ แม้จะเป็นศาสนิกชนก็เข้าใจไม่ได้ถึง พระธรรมมีตั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระไตรปิฎกมีตั้ง ๔๐-๕๐ เล่ม อ่านเข้าไปเถอะ ยิ่งอ่าน ยิ่งท่อง บางทีเข้าใจแล้ว จับจุดไม่ได้ ไม่มีจุดยืน แต่**ถ้าอ่านด้วย ปฏิบัติด้วย จุดยืนจะแน่ชัดอย่างนี้** เข้าใจนะ **เมื่อเธอทั้งหลายเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็ดีแล้ว ตั้งใจทำความดี อย่าเสี่ยงทำความชั่วเลย** เชื่ออาตมาเถอะ เพราะไม่มีผลดีแก่ตัวเธอเองเลย

สุดท้ายนี้ อาตมภาพขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และบุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลัง ฤทธิ์ อำนาจ สิทธิ สิทธิเฉียบขาด แห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์-ขีณาสพเจ้าทั้งหลายและของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำฯ จงได้โปรดดลบันดาลอภิบาลคุ้มครองแก่ท่านทั้งหลายให้ปราศจากความทุกข์ โศก โรคภัยทั้งปวง ขอจงสุขสมบูรณ์บริบูรณ์ และจงเจริญ รุ่งเรืองในบวรพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกท่านตลอดสิ้นกาลนาน เทอญ

เจริญพร

ถอดเทปโดย ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ
คณะเภสัชศาสตร์ ม.มหิดล

■■■■

หลวงพ่อวัดปากน้ำ กับการกลับมาของวิชชาธรรมกาย

โดย **พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คุณฺตฺตโม)**

องค์ปฐมบรมครูแห่งวิชชาธรรมกายในยุคปัจจุบัน คือ พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หรือ "หลวงพ่อวัดปากน้ำ" ผู้เป็นที่เคารพรักบูชาในทุกสารทิศ

หลวงพ่อเดิมชื่อ สด มีแก้วน้อย อยู่ในตระกูลค้าขาย เป็นบุตรคนที่สองของโยม บิดามารดาชื่อ นายเงินและนางสุดใจ มีแก้วน้อย พระคุณท่านเกิดในแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง องค์สมเด็จพระปิยมหาราช เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาล เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๗ ตรงกับวันศุกร์ แรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีวอก ฉศก จุลศักราช ๑๒๔๖ ร.ศ. ๑๐๓ ที่บ้านสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งยังเยาว์วัยพระคุณท่านได้เรียนหนังสือที่วัดต่าง ๆ ตามสมัยนิยมปฏิบัติ เมื่ออายุได้ ๑๔ ปี สิ้นบุญโยมบิดา พระคุณท่านก็อยู่ในฐานะหัวหน้าครอบครัว ล่องเรือค้าขายข้าวเลี้ยงดูโยมมารดาและพี่น้อง โดยฆราวาสสดในครั้งกระนั้นได้ประสบความสำเร็จในการพาณิชย์เป็นที่ยอมรับนับถือกัน ครั้นอายุถึง ๑๙ ปี พระคุณท่านได้ธรรมสังเวช จึงอธิษฐานใจว่า จะขอบวชเป็นบรรพชิตตลอดชีวิตไปไม่ขอสึก

บวช-เรียน

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ ตรงกับ ร.ศ. ๑๒๕ เป็นปีที่ ๓๙ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕ สามปีถัดมาภายหลังจากอธิษฐานใจ และพระคุณท่านได้จัดเตรียมการเพื่อโยมมารดาจะมีอยู่กินได้ต่อไปตามสมควรแก่อัตภาพไม่ต้องกังวลใจแล้ว คฤหัสถ์สดก็ได้เข้าอุปสมบท มีฉายาว่า จนฺทสโรภิกขุ ขณะอายุย่าง ๒๒ ปี เมื่อเดือนกรกฎาคม ต้นเดือน ๘ ณ วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พระอุปัชฌาย์ของพระคุณท่านคือ ท่านพระอาจารย์ดี วัดประตูศาล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พระครูวินยานุโยค (เหนี่ยง อินฺทโชโต) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอาจารย์โหน่ง อินฺทสุวณฺโณ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ คู่สวดทั้งสองรูปอยู่วัดสองพี่น้อง

พระคุณท่านเริ่มเรียนปฏิบัติสมถวิปัสสนากรรมฐานกับองค์อนุสาวนาจารย์นับแต่วันบวช เมื่อบวชแล้วพอรุ่งขึ้นอีกวันหลวงพ่อก็ได้ต่อพระกรรมฐานกับพระอาจารย์เนียม วัดน้อย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พระอาจารย์ทั้งสองรูปนี้ เป็นที่ยกย่องกันว่าเป็นพระสุปฏิปันโนผู้ทรงวิชชาสำคัญ และพระคุณท่านก็ได้ศึกษาภาษาบาลีควบคู่กันไป

ภายหลังพรรษาที่วัดสองพี่น้องแล้ว หลวงพ่อก็ได้เข้าพำนักประจำอยู่ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เพื่อแสวงหาความรู้ให้แตกฉานกว้างขวางและลึกซึ้งจริง หลวงพ่อได้ไปศึกษาการปฏิบัติพระกรรมฐานและปริยัติธรรมภาษาบาลีกับพระอาจารย์หลายสำนัก พระอาจารย์ของพระคุณท่านมีหลายองค์คือ ท่านเจ้าคุณพระสังวรานุวงษ์ (เอี่ยม) วัดราชสิทธาราม ท่านเจ้าคุณพระมงคลทิพมุนี (มุ้ย) วัดจักรวรรดิ พระอาจารย์ปลื้ม วัดเขาใหญ่ อำเภอท่ามะกา กาญจนบุรี เป็นอาทิ

ครั้งนั้นพระอาจารย์ของพระคุณท่าน ดังเช่นพระครูญาณวิรัติ (โป๊) วัดพระเชตุพนฯ และพระอาจารย์สิงห์ วัดละครทำ เริ่มยกย่องท่านจนฺทสโรภิกขุว่าศึกษา ปฏิบัติพระกรรมฐานได้ผลสำเร็จดีและมอบหมายให้พระคุณท่านเป็นครูฝึกพระกรรมฐานแทนได้ โดยที่ **พระคุณท่านปฏิบัติใจจนได้ดวงใสประมาณเท่าฟองไข่แดงของไก่ที่ศูนย์กลางกาย** อันเป็นได้ผลตามแบบของพระอาจารย์สิงห์ก็ตาม แต่พระคุณท่านก็ยังเห็นว่าสมควรจะต้องฝึกปฏิบัติต่อไปอีกมิใช่พอเพียงนั้น หลวงพ่อมีความสนใจที่จะปฏิบัติพระกรรมฐานยิ่งนัก และได้ออกทำธุดงควัตรรอนแรมไปในป่าถ้ำตอนช่วงนอกพรรษาในระหว่างนั้น

สิบปีผ่านไปนับแต่ท่านจนฺทสโรภิกขุเริ่มบวช พระคุณท่านมีความรู้ภาษาบาลีแตกฉานพอที่จะอ่านมหาสติปัฏฐานในคัมภีร์บาลีได้สมความตั้งใจแล้ว จึงวางธุระการศึกษาฝ่ายภาษาบาลีลง และใช้เวลากับวิปัสสนาธุระเพื่อการเจริญพระกรรมฐานโดยเต็มที่

บรรลุธรรมกาย

ย่างเข้าพรรษาที่สิบสองของพระคุณท่านประมาณปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ตรงกับ ร.ศ. ๑๓๖ ปีที่ ๘ ในรัชสมัยขององค์สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ เมื่อหลวงพ่อได้กำหนดใจที่จะปฏิบัติสมถ-วิปัสสนาอย่างเต็มที่แล้ว พระคุณท่านได้กราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เข้ม ธมฺมสโร) เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน ไปจำพรรษาที่สิบสอง ณ วัดโบสถ์ (บน) บางคูเวียง ริมคลองบางกอกน้อย นนทบุรี อันเป็นสถานที่สงบวิเวก และด้วยความระลึกถึงพระคุณของท่านพระอธิการชุม วัดโบสถ์ ผู้ได้มีอุปการะคุณมากเคยถวายคัมภีร์มูลกัจจายะนะและคัมภีร์พระธรรมบทแก่พระคุณท่านไว้ใช้ศึกษาเล่าเรียน และเป็นโอกาสหนึ่งที่พระคุณท่านจะได้สอนธรรมและหนังสือตามแต่นิมนต์แก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาที่นั่น เป็นการตอบสนองท่านพระอธิการและวัดโบสถ์ บางคูเวียงอีกประการหนึ่ง

พระคุณท่านได้อยู่ประจำ ณ พระอุโบสถวัดโบสถ์ บางคูเวียงและปฏิบัติธรรมตลอดเวลาที่อำนวยจากเช้าตลอดค่ำคืน ครั้นย่างกึ่งพรรษาพระคุณท่านก็ได้ตรึกนึกถึงความตั้งใจครั้งแรกเมื่อได้ขอบวชจนตลอดชีวิต เวลาก็ล่วงมาถึง ๑๔ ปี บวชเป็นพรรษาที่ ๑๒ แล้ว พระคุณท่านยังไม่บรรลุ ยังไม่เห็นธรรมดังที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาท่านได้ทรงตรัสรู้และทรงเห็นเลย พระคุณท่านจึงเริ่มกำหนดใจว่า จะเจริญพระกรรมฐานโดยสุดกำลังในครั้งนี้ แม้จะตายระหว่างปฏิบัติพระกรรมฐานก็จะยอมด้วยมีค่ามากกว่าตายก่อนบวชหรือไม่ได้ปฏิบัติภาวนาเลย

พระคุณท่านตั้งใจเด็ดขาดแล้วก็เข้าสู่พระอุโบสถวัดโบสถ์ บางคูเวียง แต่เย็นวันพระ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ตั้งสัจจาธิษฐานมั่นคงมอบกายถวายชีวิตเพื่อพระรัตนตรัยอันประเสริฐสุดว่า เมื่อนั่งลงแล้ว หากมิได้บรรลุธรรมดังที่พระพุทธองค์ท่านทรงเห็น ทรงตรัสรู้แล้ว ก็จะไม่ขอลุกขึ้นจากที่อีกจนตลอดชีวิต ใจพระคุณท่านตั้งมั่นแล้วก็เริ่มปรารภนั่งและกราบทูลอาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงโปรดประทานธรรมที่พระองค์ทรงเห็น ทรงตรัสรู้ แม้เพียงส่วนน้อยที่สุด ซึ่งแม้นหากการบรรลุธรรมนั้นแล้วจะเป็นโทษแก่พระศาสนา ก็ขออย่าได้ทรงประทานเลย แต่แม้นหากจะเป็นคุณแก่พระศาสนาแล้ว ขอได้ทรงโปรดประทานเถิด พระคุณท่านจะรับเป็นทนายพระศาสนาต่อไปจนตลอดชีวิต

เมื่อได้อธิษฐานใจยอมเสียสละชีวิตเป็นพุทธบูชาแล้ว พระคุณท่านก็นั่งขัดสมาธิเข้าที่เจริญภาวนาพระกรรมฐาน เวลาผ่านไป ๆ ดึกสงัด ใจของพระคุณท่านหยุดสงบนิ่ง ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ เข้ามารวมหยุดที่จุดเดียวกัน ณ ศูนย์กลางกาย ได้ส่วนพอดีแล้ว พระคุณท่าน

ได้เห็น**ดวงปฐมมรรค**หรือ**ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน**อันเป็นดวงกลมโตใสบริสุทธิ์ที่ศูนย์กลางกายใหญ่ขนาดดวงอาทิตย์สุกใสสว่างยิ่งนัก ได้เห็นดังนั้นแล้ว พระคุณท่านจำต้องตรึกว่าสมควรจะทำอย่างไรต่อไปอีก

ขณะนั้นพระคุณท่านได้มาถึงจุดแห่งการเริ่มค้นพบพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และทางสายเอกสายเดียวสู่มรรคผลนิพพานแล้ว ในระหว่างที่ได้หยุดใจนิ่งพิจารณาดวงปฐมมรรคนั้น พระคุณท่านใจบันดาลตรึกถึง **มัชฌิมาปฏิปทา** ทางสายกลางขององค์สมเด็จพระบรมศาสดา ที่ศูนย์กลางของดวงกลมใสสว่างนั้นปรากฏมีจุดเล็กเรืองแสงสว่างไสวยิ่งกว่า พระคุณท่านจึงได้เลือกดำเนินตามทางสายกลางและทุ่มความรู้สึกทั้งหมดเข้าไว้ในจุดศูนย์กลางดวง ทันทีจุดนั้นก็ขยายขึ้นมาแทนที่ดวงเดิมซึ่งหายไป พระคุณท่านจึงได้รวมความเห็น จำ คิด รู้ ดิ่งเข้าไปในกลางของกลางต่อไปอีก โดยอาการฉะนี้ พระคุณท่านก็ได้เห็นดวงเก่าหายไป มีดวงใหม่สุกใสยิ่งขึ้นผุดจากศูนย์กลางกายนั้นขึ้นมาแทนที่ ประดุจฟองอากาศผุดจากน้ำขึ้นมาแทนที่กันโดยต่อเนื่องไม่ขาดสายและยิ่งใสสว่างขึ้น

โดยการหยุดในหยุดและเข้ากลางของกลางนี้ พระคุณท่านก็ได้เห็นดวงต่าง ๆ และกายผุดขึ้นมาโดยต่อเนื่องกัน คือเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ และจึงเห็นกายมนุษย์ละเอียด พระคุณท่านเมื่อได้ทุ่มความรู้สึกเข้าไปในกลางของกลางต่อไปอีกก็เห็นดวงทั้ง ๖ และกายของกายที่ละเอียดยิ่งขึ้นปรากฏขึ้นมาเป็นลำดับในเบื้องต้นนั้นทั้ง ๑๘ กาย ได้แก่ กายในภพสามนี้ ๘ กาย คือ กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม และกายอรูปพรหมละเอียด และกายที่พ้นภพสามหรือกายโลกุตตระ ๑๐ กาย คือ กายธรรม กายธรรมละเอียด กายพระโสดา กายพระโสดา-

ละเอียด กายพระสกทาคา กายพระสกทาคาละเอียด กายพระอนาคามี กายพระอนาคามีละเอียด กายพระอรหัตและกายพระอรหัตละเอียด

กายธรรมหรือ**ธรรมกาย**และกายโลกุตตระอื่นดังกล่าวปรากฏขึ้นที่ศูนย์กลางกายของท่านนั้น เป็นองค์พระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม ใสบริสุทธิ์ยิ่งกว่าอัญมณีใด ๆ งดงามหาที่ติมิได้ กายโลกุตตระล้วนเป็นกายที่ละเอียดยิ่งนัก และพ้นจากอาณัติแห่งไตรลักษณ์ เป็นวิสังขารแห่งความสุขที่แท้จริง

ธรรมและของจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งหลวงพ่อได้ค้นพบ ได้เห็นได้รู้ และเป็นในคืนวันเพ็ญสำคัญนี้ลึกซึ้งถึงปานนี้ เกินวิสัยของบุคคลจะคาดคิดคะเน แม้ใครยังตรึกนึกคิดอยู่ก็เข้าไม่ถึง หลวงพ่อได้สอนไว้ในภายหลังว่า **"ที่จะเข้าถึงต้องทำให้รู้ตรึก รู้นึก รู้คิดนั้นหยุดเป็นจุดเดียวกัน แต่พอหยุดก็ดับ แต่พอดับแล้วก็เกิด ถ้าไม่ดับแล้วไม่เกิด ตรองดูเถิด ท่านทั้งหลาย นี้เป็นของจริง หัวต่อมีเป็นอยู่ตรงนี้ ถ้าไม่ถูกส่วนดังนี้ก็ไม่มีไม่เป็นเด็ดขาด"**

คืนนั้นหลวงพ่อปฏิบัติเจริญภาวนาต่อไปอีก และได้เห็นวัดหนึ่งปรากฏขึ้น ซึ่งพระคุณท่านจำได้ว่าเป็นวัดบางปลา และรู้สึกในใจขณะนั้นเหมือนพระคุณท่านไปอยู่ที่วัดนั้น ทำให้รู้สึกขึ้นมาว่าที่วัดบางปลานั้นคงจะมีผู้ที่จะสามารถรู้และเห็นธรรมตามท่านได้โดยแน่นอน พระคุณท่านจึงปรารภที่จะไปที่วัดบางปลาภายหลังพรรษาเพื่อสอนพระสัทธรรมที่พระคุณท่านบัดนี้เริ่มได้เห็น ได้รู้ได้ค้นพบแล้ว

การค้นพบการได้เห็นได้รู้ได้เป็นพระสัทธรรมของพระคุณท่านในคืนวันเพ็ญนั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องแท้จริงให้หลวงพ่อปฏิบัติแสวงหาที่สุดแห่งธรรม พระคุณท่านตรึกใจดิ่งลึกลงไปที่ศูนย์กลางกายธรรมที่สุดละเอียดอยู่ตลอดเวลานับแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมิได้มีการถอยกลับและหยุดยั้งอีกเลย พระคุณท่านยิ่งปฏิบัติก็ยิ่งลึกซึ้งขึ้นทุกที

ออกพรรษารับกฐินแล้วพระคุณท่านก็กราบลาท่านเจ้าอาวาสวัดโบสถ์ บางคูเวียง ไปสอนธรรมที่วัดบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ถิ่นบ้านเดิมของท่านโยมบิดาและได้ปรากฏแก่พระคุณท่านในญาณขณะเจริญพระกรรมฐาน หลวงพ่อได้สอนพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระจอมไตรโลกนาถ ดังที่พระคุณท่านได้พบเห็นรู้แล้วนั้น ประมาณ ๔ เดือน มีผู้เห็นธรรมเป็นพระภิกษุสงฆ์ ๓ รูป คือ พระภิกษุสังวาลย์ พระภิกษุแบนและพระภิกษุอ่วม กับคฤหัสถ์อีก ๔ คน นับแต่นั้นมาหลวงพ่อก็เป็นพระวิปัสสนาจารย์ที่คนเคารพรู้จักและยกย่องบูชากันทั่วไป

พระคุณท่านได้ปวารณาพรรษาที่ ๑๓ ที่วัดสองพี่น้อง ซึ่งพระคุณท่านแรกบรรพชาอุปสมบทที่สุพรรณบุรี ที่วัด

นั้นมีพระภิกษุเห็นธรรมอีก ๑ รูป คือ พระภิกษุหมก ครั้นออกพรรษารับกฐินแล้วพระคุณท่านก็ได้เดินทางไปพักที่วัดประตูศาล จังหวัดเดียวกัน ซึ่งเป็นวัดขององค์พระอุปัชฌาย์ของพระคุณท่าน แต่ท่านพระอาจารย์ดีในตอนนั้นได้มรณภาพไปแล้ว ที่วัดนี้พระคุณท่านพักสอนธรรมอยู่ ๔ เดือน ก่อนจะกราบลาท่านเจ้าอาวาสเดินทางกลับวัดพระเชตุพนฯซึ่งมีงานสำคัญกำลังรอคอยพระคุณท่านแล้ว

เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

ลุกลางรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ครั้งนั้นเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต เผือน ติสฺสทตฺตมหาเถระ วัดพระเชตุพนฯ พระอาจารย์องค์หนึ่งของพระคุณท่าน ยังดำรงสมณศักดิ์เป็นท่านเจ้าคุณพระศากยยุตติยวงศ์ เจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญ เล็งเห็นความเป็นผู้นำของหลวงพ่อ ซึ่งครั้งนั้นเป็นพระฐานานุกรมที่**พระสมุห์สด จนฺทสโร** เจ้าประคุณได้มอบหมายพระคุณท่านให้จำต้องยอมรับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ ซึ่งเป็นพระอารามหลวงเก่าแก่แต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และในขณะนั้นชำรุดทรุดโทรมนัก เป็นกึ่งวัดร้าง มีพระประจำอยู่เพียงสิบสามรูป

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ตรงกับ ร.ศ. ๑๔๐ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า **พระครูสมุห์สด จนฺทสโร** ก็ได้รับสมณศักดิ์เป็น**พระครูสมณธรรมสมาทาน**อยู่ดำรงตำแหน่งเป็น**เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ** ภาษีเจริญ ด้วยความเป็นผู้นำอย่างเยี่ยมยอดและความอดทนอย่างยิ่งยวด หลวงพ่อก็ได้ทำนุบำรุงวัดปากน้ำภาษีเจริญขึ้นใหม่จนเป็นพระอารามหลวงที่สำคัญและใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง มีพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกาที่อยู่ในความอุปการะของพระคุณท่านที่วัดในระยะนั้นจำนวนเป็นร้อยเป็นพัน มีทั้งพระสงฆ์จากต่างประเทศเช่น จากประเทศอังกฤษมาบวชเรียนกับหลวงพ่อ สมจริงแล้วดังปณิธานของพระคุณท่านที่ตั้งใจไว้ว่า **"บรรพชิตที่ยังไม่มา**

ขอให้มา ที่มาอยู่แล้ว ขอให้เป็นสุข"

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นนักปกครองชั้นเลิศ รอบคอบและเห็นการณ์ไกล ดำเนินการในสิ่งพึงควรและเว้นในสิ่งควรเว้น แม้ในขณะเป็นฆราวาสและยังมีอายุน้อย ผู้อยู่ในความปกครองต่างก็รักและนับถือท่านว่าเป็นคนเข้มแข็งเด็ดขาด มีความพยายามไม่ท้อถอยต่อการงาน พระคุณท่านปฏิบัติต่อผู้อยู่ในความปกครองดุจบิดาที่ดีปกครองบุตร บำบัดทุกข์และบำรุงสุขเสมอ และสร้างความปรองดองสามัคคีในหมู่คณะของศิษย์และผู้อยู่ในความปกครองของพระคุณท่าน จึงเรียกสมญานามของพระคุณท่านว่า **"หลวงพ่อ"** ด้วยความสนิทใจไม่มีละเว้นทุกคน

พระคุณท่านบริหารงานดีเยี่ยมควรแก่การรับเป็นแนวปฏิบัติยึดถือ พระคุณท่านเป็นผู้ใจดีมีมุทิตาและเสียสละเจริญด้วยสังคหวัตถุและยุติธรรมยิ่งนัก ซึ่งล้วนเป็นรากฐานแห่งความเข้าใจอันดีสามัคคีธรรม และความเจริญรุ่งเรืองของหมู่คณะ พระคุณท่านไม่เลือกที่รักมักที่ชัง สั่งสอนใครผิดว่าตามผิด ใครถูกก็ยกย่องชมเชย ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนก็จะได้รับการอุปการะสงเคราะห์

ความกรุณาปรานีของหลวงพ่อไม่มีวันจืดจาง พระคุณท่านจะติดตามไต่ถามข่าวคราวของผู้ที่เคยอยู่ในความปกครองว่า มีความเจริญรุ่งเรือง ยังอยู่ในโอวาทของท่าน และสุขสบายกันดีหรือ อัธยาศัยไมตรีปรารถนาดีของพระคุณท่านโดยสม่ำเสมอทั้งครั้งแรกและครั้งหลังจึงเป็นเครื่องบำรุงใจผู้อยู่ในความปกครองของท่านเสมอมา

ด้วยความมั่นใจว่า ธรรมที่พุทธบริษัทปฏิบัติตรงต่อพุทธโอวาทจะยังความราบรื่นและรุ่งเรืองให้ผู้ประพฤติดีงามและธรรมวินัยจะขจัดอธรรมให้สูญสิ้นไป และโดยแนวปฏิบัติดุจพ่อกระทำต่อลูกฉะนั้น พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ก็ได้ดำเนินการปกครองกู้สถานการณ์ให้วัดพ้นสภาพวิกฤติการณ์ทรุดโทรมขาดการดูแลครั้งเมื่อก่อนที่ท่านจะเข้ามารับภาระเป็นสมภารเจ้าอาวาส จนในที่สุดไปสู่ความเป็น "วัด" ที่สมบูรณ์เหมือนทำความฝันให้เป็นจริงขึ้นมาในช่วงเวลาไม่นานนัก

พระคุณท่านใช้ความเป็นผู้นำที่ฉลาด สุขุม เข้มแข็งเด็ดขาด มองเห็นการณ์ไกล เห็นสิ่งที่ควรเว้นควรกระทำ ดำเนินการตามขั้นตอนว่า **ศีล**ต้องมี **สมาธิ**นำพา **ปัญญา** จึงเกิด ทำการแก้ไขฟื้นฟูบำรุงรักษา และเสริมสร้างใน ๕ เรื่อง ๓ เรื่องแรกเป็นการสอนและสร้างคน กล่าวคือ การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรประการหนึ่ง การศึกษาเล่าเรียนทั้งทางคันถธุระและวิปัสสนาธุระประการหนึ่ง การเผยแพร่พระศาสนาอีกประการหนึ่ง ส่วน ๒ เรื่องหลังเป็นการสนับสนุนการสร้างคนและสาธารณประโยชน์ทางวัตถุ

ปัจจัย กล่าวคือ การจัดเสนาสนะประการหนึ่ง และการจัดภัตตาหารอีกประการหนึ่งเพื่อถวายพระภิกษุสามเณร อุบาสิกาผู้บวชเรียน อันการปฏิบัติบำรุงพระศาสนานี้หลวงพ่อจะดำเนินการจนแล้วเสร็จให้ปรากฏผลเจริญรุ่งเรืองทันตาเห็นของพระคุณท่านเสมอ

การสร้างคนเป็นกิจอันสำคัญของพระคุณท่าน ท่านกล่าวว่าการสร้างคนนั้นเป็นเรื่องยาก เรื่องเสนาสนะนั้นไม่ยากนัก หากใครมีเงินก็สร้างได้ แต่ความสำคัญอยู่ที่การสร้างคนต้องสร้างคนดีให้ได้เสียก่อน โดยที่พระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความเคร่งครัดในพระธรรมวินัยและสนับสนุนการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง หลวงพ่อจึงเป็นแบบอย่างที่หาที่ติมิได้ทั้งทางธรรม วินัย ปัญญาบารมี วิริยบารมี อธิษฐานบารมี และในทุกทาง หลักปฏิบัติที่หลวงพ่อท่านวางไว้เป็นแนวทางให้ศิษยานุศิษย์ของพระคุณท่านต้องปฏิบัติตามแบบอย่างนั้น พระภิกษุสงฆ์สามเณรจึงต้องตั้งใจประพฤติให้เป็นไปตามแนวพระธรรมวินัยและศึกษาปฏิบัติหาความรู้ พระคุณท่านได้สอนไว้เสมอว่า "คนมีวิชาความรู้เหมือนมีสมบัติจักรพรรดิใช้ไม่หมด การศึกษานั้นเปลี่ยนชีวิตผู้ศึกษาให้สูงกว่าพื้นเดิม คนที่มีการศึกษาดีจะได้อะไรก็ดีกว่า ประณีตกว่าผู้อื่น"

พระคุณท่านเจ้าอาวาสองค์นี้ได้ดูแลให้พระภิกษุสามเณรศิษย์ของท่านปฏิบัติตามพระธรรมวินัยทุกรูปโดยเคร่งครัด และให้ทุกรูปได้ศึกษาเล่าเรียนในสาขาตามความสมัครใจ ผู้ประสงค์จะศึกษาฝ่ายวิปัสสนาธุระ หรือฝ่ายคันถธุระ พระคุณท่านก็สนับสนุนทั้งสิ้น หรือหากจะช่วยฝ่ายบริหารก็ส่งเสริมยอมไม่ได้อยู่ประการหนึ่ง คืออยู่ว่างปล่อยเวลาให้ล่วงไปไม่ปฏิบัติกิจให้เป็นประโยชน์ และประการสำคัญคือต้องเรียนต้องทำจริง ๆ เรียนให้มีความรู้จนใช้ประโยชน์จากความรู้นั้น ๆ ได้โดยอิทธิบาทธรรม การปรับปรุงศึกษาของพระคุณท่านอย่างจริงจังนั้น จึงมีผลให้วัดปากน้ำ ภาษีเจริญได้รับยกย่องให้เป็นสำนักเรียนโดย

ตรงในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ผลการศึกษาของสำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญก็ดีเยี่ยม เช่นในเพียงสิบปีให้หลัง พ.ศ. ๒๕๐๐ มีภิกษุสามเณรจำพรรษารวม ๕๕๒ รูป ผลการสอบปรากฏว่ารวมสอบบาลีได้ ๙๙ รูป นักธรรม ๘๙ รูป ธรรมศึกษา ๒๐ คน ในทีนี้สอบบาลีประโยค ๙ ได้ ๑ รูป สมดังที่หลวงพ่อขอไว้ให้ทุกคนตั้งใจศึกษาและปฏิบัติ

พระคุณท่านมีเมตตากรุณาไม่มีประมาณ ภิกษุสามเณรรูปใดมีสติปัญญาความสามารถ พระคุณท่านจะจัดการฝากฝังให้ได้รับการศึกษาชั้นดีที่สุดในสำนักเรียนที่เหมาะสม เป็นการให้ศิษย์ได้มีโอกาสรู้จักสังคมอื่น ขนบธรรมเนียมวิธีการ การติดต่อมีความสัมพันธ์ และแสดงความรู้สึกสมัครสมานสามัคคีปรองดองกัน บรรยากาศของอัธยาศัยไมตรีมีความก้าวหน้าดังนี้จึงมีผู้นิยมขอบรรพชาอุปสมบทและจำพรรษาที่วัดของพระคุณท่านมากขึ้นโดยลำดับ

พระเดชพระคุณหลวงพ่อเป็นเอตทัคคะในการสอนธรรมทั้งภาคปฏิบัติและภาคเทศนา พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปมีความนิยมมารับฟังพระธรรมเทศนาและฝึกปฏิบัติกับพระคุณท่านอย่างคับคั่งล้นหลามตลอดช่วงเวลากว่าสี่สิบปีที่ท่านได้อบรมสั่งสอนศิษย์ มีผู้มารับการศึกษาจำนวนหลายแสนคน มีผู้ถึงธรรมกายนับเป็นหมื่นคน พระคุณท่านยิ่งตระหนักถึงความจำเป็นในการสอนอบรมและฝึกวิปัสสนาจารย์ที่ดีพร้อมเพื่อจะได้เป็นกำลังเผยแพร่พระสัทธรรมวิชชาธรรมกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่สาธุชนทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกประเทศ

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำจะสอนเองและจัดพระภิกษุและอุบาสิกาที่ได้ธรรมกายแล้วให้ทำการอบรมสั่งสอนสมถวิปัสสนาวิชชาธรรมกายในวัดเป็นประจำทุกวันและให้ท่านที่เชี่ยวชาญแล้วนั้น เช่น อุบาสิกาทองสุข สำแดงปั้น อุบาสิกาเธียร ธีรสวัสดิ์ เป็นอาทิ จาริกไปสอนยังสำนักต่าง ๆ ตามที่ได้มีนิมนต์มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเข้าพรรษาทั่วประเทศ ต่อมาการเผยแพร่พระสัทธรรมนี้เมื่อไปถึงประเทศอังกฤษในปีพ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีศาสตราจารย์วิลเลี่ยม ออร์กัสต์เปอร์เฟิสต์ มีจิตศรัทธาเลื่อมใสปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย มาขอรับการอุปสมบทโดยตรงกับหลวงพ่อ และได้ฉายาว่า กปิลวฑฺโฒ ภิกขุ ท่านรูปนี้ได้เดินทางกลับไปอังกฤษภายหลังนั้นก็ได้มีชาวต่างประเทศทั้งชายหญิงอีกหลายคนเดินทางมาขอบวชเรียนกับหลวงพ่อและได้ผลเจริญตามที่พระคุณท่านสอน เช่น พระสุรตโนภิกขุ (ท่านเทอร์รี่ แมกเนสส์) ซึ่งได้ดวงปฐมมรรคขณะบวชกับหลวงพ่อและต่อมาได้ธรรมกาย

พระคุณท่านจะลงแสดงพระธรรมเทศนาในพระอุโบสถ

เป็นประจำในวันธรรมสวนะและวันอาทิตย์ หลวงพ่อจะจัดให้ภิกษุสามเณรหัดทำการเทศนาปฏิภาณองค์เดียว หรือให้หัดเทศน์ปุจฉาวิสัชนา ๒-๓ ธรรมาสน์ นอกจากนั้นพระคุณท่านยังจัดให้มีพระธรรมเทศนาแสดง ณ ศาลาการเปรียญตลอดพรรษา พระคุณท่านได้สร้างองค์พระธรรมกถึกที่สามารถแสดงธรรมซาบซึ้งเป็นที่ยกย่องหลายต่อหลายรูป อาทิ เช่น ท่านพระครูสมณธรรมสมาทาน (หลวงพ่อเล็ก) โดยการจัดการและฝึกดังนี้

ในฝ่ายการเสริมสร้างคนและสาธารณประโยชน์ทางวัตถุปัจจัย ด้านเสนาสนะสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ นั้น พระคุณท่านได้จัดการให้ซ่อมกุฏิและสร้างใหม่เป็นตึกโบกปูนเพื่อความคงทนถาวรและขยับขยายให้พอกับจำนวนพระภิกษุสงฆ์สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนนับเป็นพันที่พักประจำอยู่ที่วัด อีกทั้งอาคารนั้นจะต้องอยู่มีระเบียบงดงาม น้ำกินน้ำใช้

พระคุณท่านก็จัดให้มีระบบน้ำบาดาล ซึ่งพระคุณท่านได้ท่านอดีตเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม ท่านเจ้าคุณพระราชโมลี (ณรงค์ ฐิตญาโณ) สมัยยังเป็นท่านมหาพระครูปลัดเป็นกำลังสำคัญองค์หนึ่งในการก่อสร้าง รายการสร้างเสนาสนะภายในวัดยุคนั้นมีมากมาย เช่น ตึกมงคลจันทสร ศาลาโรงฉัน ตึกหลวงพ่อ ๓ ชั้น ตึกยามาพิภพ ตึกดาวดึงษ์ ตึกดุสิตเนาวรัตน์ และโรงเรียนพระปริยัติธรรม ๓ ชั้น ซึ่งรวมมูลค่าประมาณห้าล้านบาทในยุคเมื่อสร้างเสนาสนะเหล่านั้น เป็นความภาคภูมิใจของสาธุชนที่ได้บริจาคทุนทรัพย์สร้างขึ้นสำเร็จ และได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ โดยเฉพาะตึกโรงเรียนพระปริยัติธรรมสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นตึกคอนกรีตถือปูนงดงามทันสมัย กว้าง ๕ วา ยาว ๓๐ วา สูง ๓ ชั้น มีอุปกรณ์การศึกษาครบถ้วน รวมทั้งห้องสมุด จุพระสงฆ์ได้ ๑,๐๐๐ รูป ให้ท่านได้ใช้เรียนทั้งวิปัสสนาธุระและคันถธุระในที่เดียวกัน เป็นอานิสงส์อันใหญ่ให้อนุโมทนา

การจัดภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณรนั้น หลวงพ่อ

ได้เคยตั้งใจไว้นานแล้ว แต่ครั้งพรรษายังน้อยได้ประสบกับความยากลำบากในการขบฉันของพระภิกษุสงฆ์ว่า พระคุณท่านหากมีกำลังพอเมื่อใดก็จะจัดตั้งโรงครัวประกอบภัตตาหารถวายท่านเหล่านั้นไม่ต้องให้ลำบากและเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาปฏิบัติธรรม โดยพระภิกษุสามเณรทั้งหลายนั้นเมื่อมีอดิเรกลาภเกิดขึ้นจากการที่ผู้มีศรัทธานิมนต์ฉันจังหันหรือมีทายกทายิกาจัดถวายก็ดี มีพระพุทธานุญาตไว้ว่า พระภิกษุสามเณรพึงงดเว้นถือนิสัยในการออกบิณฑบาตได้ หลวงพ่อได้จัดตั้งโรงครัวขึ้นประกอบอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณร อุบาสิกา ขึ้นด้วยทุนทรัพย์ของท่านเองตั้งแต่พระคุณท่านเป็นเจ้าอาวาส ต่อมาแม้จะมีพระภิกษุสามเณร อุบาสิกา เพิ่มขึ้นนับพัน ท่านก็ไม่ต้องไปบิณฑบาตกัน ทั้งนี้ก็โดยบารมีคุ้มเกล้าของหลวงพ่อจะมีผู้มาทำบุญเลี้ยงพระเสมอแทบไม่มีวันเว้น เพียงแต่พระคุณท่านได้ขอไว้ข้อหนึ่งว่าให้พระภิกษุสามเณร อุบาสิกาตั้งใจปฏิบัติและตั้งใจศึกษาธรรมเป็นอันสมใจพระคุณท่าน

โดยนัยแห่งวิธีการปกครองสอน สนับสนุน และสร้างคนด้วยความกรุณาปรานี ไม่มีประมาณนี้พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำได้อบรมอุปถัมภ์ให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรเจริญอิทธิบาทธรรมและสนับสนุนฝากฝังอุ้มชูจนประสบความสำเร็จรุ่งโรจน์มากหลาย มีเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น ปุณณสิริมหาเถระ) วัดพระเชตุพนฯ ผู้ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๗ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นอาทิ และบรรดาพระภิกษุสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์ทั้งหลายภายใต้การอุปการะบารมีของพระคุณท่านจึงต่างได้รับผลและความสุขจากการบำเพ็ญปฏิบัติและศึกษาพระธรรมสมดังความตั้งใจที่มาอยู่ในการดูแลปกครองของพระคุณท่านโดยถ้วนหน้าทุกคน

ลุสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุยเดช สยามินทราธิราชพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ อันเป็นปีที่ ๒ แห่งรัชกาล พระคุณท่านได้รับตำแหน่ง**พระอุปัชฌายะ**ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้เป็นพระราชาคณะสามัญที่ **พระภาวนาโกศลเถร** และอีกสองปีภายหลัง พระคุณท่านได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะเสมอพระราชาคณะเปรียญ ถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๘ พระคุณท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชเป็น **พระมงคลราชมุนี** ในปีฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๕๐๐ ตรงกับ ร.ศ. ๑๗๖ เป็นปีที่ ๑๒ แห่งรัชกาลปัจจุบัน พระคุณท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ มีพระราชทินนามว่า **พระมงคลเทพมุนี** นับแต่บัดนี้เป็นต้นมา

■■■■

"แวดวงธรรมกาย"

โดย **วิชชาธร**

ท่ามกลางความระอุคุกรุ่นของความร้อนอันเกิดแต่เปลวไฟป่าที่เผาผลาญลามเลียเหล่าพฤกษาทั้งอ่อนทั้งแก่ ทั้งเล็กทั้งใหญ่ ให้มอดไหม้ไปทีละเล็กละน้อยอยู่นั้น หมู่สัตว์น้อยใหญ่ต่างก็ตระหนก ตกใจขาดความรอบคอบอย่างที่เคย เอาแต่มุ่งทะยานไปข้างหน้าเพื่อจะหาทางหลุดพ้นไปจากภยันตรายด้วยสัญชาตญาณแห่งการแสวงหาทางรอดชีวิตของตน ด้วยการฝ่าฟันไปในท่ามกลางลมร้อน และกลุ่มควันที่ตลบอบอวลและบดบังหนทางรอดแห่งชีวิตอย่างโชคช่วย สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น บ้างจึงต้องตกเป็นเหยื่ออยู่ท่ามกลางเปลวเพลิงด้วยเพราะหาหนทางรอด จากทุกข์นั้นไม่ได้ ฉันใดก็ดีมนุษย์ผู้จำต้องเกิดมาอยู่ท่ามกลางภยันตรายอันน่าสพึงกลัวที่ชื่อว่า วัฏฏสงสารนี้ ต่างก็ดิ้นรนไขว่คว้าหาทางรอดแห่งตน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามแต่สติ ปัญญาอันได้อบรมสั่งสมมาจากอดีตจะได้นำพาไป บ้างจึงพลาดพลั้งหลงทางทำให้สูญเสียเวลาอันมีค่าของตนเองไป เพราะได้แสวงหาและยึดมั่นในหนทางที่ผิด ๆ ช่างน่าเวทนาสงสารยิ่งนัก อะไรหนอที่ทำให้เขาเหล่านั้นได้ลืมสัมมาทิฏฐิ คือความเห็นถูกอันเป็นเบื้องต้น แห่งมรรคมีองค์แปดเสียสิ้น

คุณรัตนาภรณ์ พิมมานนท์
การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย

▷ มาเริ่มสนใจธรรมะเมื่อสมัยเป็นเด็ก เพราะได้เรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ วัดเบญจมบพิตร เป็นประจำ แล้วพอมาเรียนอยู่ที่รามคำแหง เพื่อนก็มาชวนไปรักษาศีลที่วัดอโศการามท่านพ่อลี ซึ่งเป็นกัมมัฏฐานสายพระอาจารย์มั่น พอมาทำงานแล้วได้พบผู้คนร่วมงานมากมายที่ไม่เหมือนยังเรียนอยู่ จิตใจเลยอยากสงบก็เลยแสวงหาที่สำหรับฝึกปฏิบัติ คุณแม่พอรู้ก็แนะนำให้มาที่วัดสระเกศฯ ซึ่งเปิดสอนกันในวันอาทิตย์อันเป็นวันที่เรามาได้สะดวก ก็เลยได้มาเป็นประจำคะ

▷ ก่อนหันมาทางวิชชาธรรมกายนั้น ได้เคยฝึกแบบพุทโธ จนกระทั่งจิตสงบนิ่ง มีอารมณ์ว่างเฉย ๆ แล้วก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไป ประกอบกับไม่มีครูอาจารย์คอยชี้แนะทางเดินต่อด้วย แต่เมื่อมาปฏิบัติที่วัดสระเกศฯ นี่ เขามีครูบาอาจารย์คอยแนะนำให้ ซึ่งก็ถูกกับจริตกับตัวเอง พร้อมกับมีความก้าวหน้าอยู่เรื่อย ๆ เป็นลำดับ เช่นจากความสงบหยุดนิ่ง ก็ได้ก้าวเป็นขั้นตอนไปจนถึงธรรมกาย

▷ ความรู้สึกเมื่อถึงธรรมกายใหม่ ๆ ตอนนั้น มีความรู้สึกสงบนิ่งมาก ใจสว่างไสวเบาสบายอย่างมาก ไม่มีความหวั่นไหวต่อสิ่งภายนอกที่มากระทบ เพราะเริ่มมีความมั่นคงขึ้น จึงไม่ค่อยวุ่นวายกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ

▷ เมื่อได้ผลอย่างนั้น ชีวิตปกติก็ได้มีโอกาสพิจารณาตัวเอง และได้พบว่าความโลภ โกรธหลง ที่เคยมีได้เบาบางลงไปตามขั้นตอนของการปฏิบัติ และยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความวุ่นวายของสังคมรอบตัวได้อย่างสงบไม่ค่อยมีเรื่องยุ่ง ๆ เช่นทั่ว ๆ ไป และอีกอย่างที่ดีมากก็คือ คราวใดหากเกิดจิตใจไม่ค่อยสงบ ก็มักจะมีเหมือนเสียงอยู่ภายใน ซึ่งก็คือสตินั่นเอง เวลานานถึง ๗-๘ วัน จึงหายนั้น มาเป็นใช้คอยกระตุ้นเตือนอยู่เสมอ จึงทำให้การละคลายทุกข์ใจที่เดิมใช้เวลาเพียง ๑ หรือครึ่งวันก็หายแล้ว ซึ่งรู้สึกสงบสบายดีคะ

▷ ตอนที่ได้เป็นวิทยากรใหม่ ๆ ก็มีความคิดว่า ถ้าหากเราไม่ยอมเสียสละตัวเองมาช่วยสอน หรือแนะนำการปฏิบัติเจริญภาวนาแก่ผู้อื่น คนเหล่านั้นก็อาจจะสูญเสียโอกาส ที่จะได้มีดวงตาเห็นธรรม เพราะได้ย้อนมามองที่ตัวเองว่า หากไม่มีผู้อื่นเข้ามาอุทิศตัวเป็นวิทยากรสอนเรา เราก็อาจจะไม่มีโอกาสเรียนรู้มาจนถึงระดับนี้ได้ และขณะนี้ก็มีความคิดปรารถนาที่จะให้คนอื่น ๆ ได้มีดวงตาเห็นธรรม มีปัญญาสว่างไสว เพื่อจะได้รู้ทางดำเนินที่ดีแก่ชีวิตของแต่ละคน

▷ ส่วนมากจะมีปัญหาบ้างกับเฉพาะคนที่มาใหม่ ๆ ที่ไม่รู้และไม่เข้าใจการหาจุดที่ตั้งของฐานที่ ๗ ณ ศูนย์กลางกาย แต่เมื่อทำความเข้าใจกันแล้ว แม้จะเห็นหรือไม่เห็น ก็จะให้เขาพยายามหยุดใจอยู่ที่จุดนั้นไว้ เมื่อได้หยุดจนถูกส่วนดี เขาก็จะเจริญสงบสว่างไปเองจนเข้าถึงองค์พระเป็นขั้นตอนไป แต่บางคนที่เริ่มแรกมีเหมือนกันที่ไม่ค่อยเชื่อถือเรานัก ก็ต้องใช้วิธีแผ่เมตตาจิตให้ ก็ปรากฏว่าได้ผลดี คือ พอเลิกนั่งกันแล้ว เขาก็จะมีความรู้สึกที่ดีขึ้นกับเราคะ

▷ คนที่เพิ่งสนใจจะเข้าวัดนั้น ก็อยากจะแนะว่าให้ใช้วิธีดูวัดวาอารามที่มีครูบาอาจารย์

ที่เป็นสัมมาทิฐิ โดยการเริ่มต้นด้วยการพิจารณาในพฤติกรรมต่าง ๆ พิจารณาถึงจุดประสงค์และนโยบายของกลุ่มคณะบุคคลนั้น ๆ ว่ามีการกระทำเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือ ประโยชน์ส่วนรวม และต้องเป็นไปเพื่อศาสนาจริง ๆ ด้วย

๐๐๐

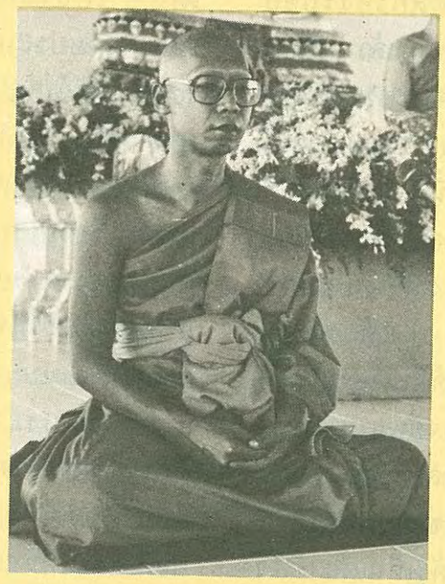

พระวิบูลย์ วิปุลธมฺโม วศ บ. (จุฬาฯ)
วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ

▷ อาตมาได้เริ่มศึกษาแนวปฏิบัติธรรมกายมาแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔ ตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส เพราะได้เกิดความสนใจอย่างมาก เมื่อได้ดูธรรมะทางทีวี ที่ท่านอาจารย์เสริมชัยจัดทำเผยแพร่ออกอากาศ แล้วพอเข้ามาปฏิบัติก็ได้ผลนะ มีความก้าวหน้าขึ้น ยิ่งเมื่อปฏิบัติมากเข้า ๆ ก็ได้รู้เห็นและเข้าใจในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพิ่มยิ่งขึ้น พอความศรัทธาขึ้นมาถึงจุดหนึ่ง จึงได้ตัดสินใจลาออกจากงานเพื่อบรรพชาอุปสมบทและเมื่อได้อยู่ในเพศพระนี่ก็เลยยิ่งมีโอกาสในการปฏิบัติมากขึ้น ความเห็นความรู้ในธรรมะก็ชัดเจนยิ่งขึ้นและการบวชมานี้ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อขจัดกิเลสเหตุแห่งทุกข์ของอาตมาเอง และจะได้ช่วยแนะนำเผยแพร่แก่ญาติโยมด้วย

▷ ศรัทธาวิชชาธรรมกายก็เพราะว่า มีแนวทางปฏิบัติเป็นขั้นตอนแจ่มแจ้งชัดเจน โดยที่ผู้ปฏิบัติเมื่อได้เข้าถึงแล้วก็จะได้รู้เห็นเป็นจริงอย่างนั้น ชนิดที่สามารถพิสูจน์กันได้ด้วย ไม่ใช่การคาดเดาเอา อย่างขั้นตอนของจิตที่สงบเป็นสมาธิจนหยุดนิ่งได้แล้ว ก็จะบังเกิดญาณทัศนะขึ้นภายใน คือเปรียบเหมือนกับมีน้ำในตุ่มที่มีระลอกกระเพื่อมอยู่แล้วยังมีผงตะกอนขุ่นด้วย ก็ไม่สามารถมองผ่านน้ำไปยังสิ่งของก้นตุ่มได้ แต่เมื่อจิตสงบเป็นสมาธิเช่นน้ำนิ่งจนตะกอนคือนิวรณ์กิเลสค่อย ๆ ตกลงไปจนน้ำใส ก็

จะมองเห็นสิ่งของก้นตุ่มได้ ยิ่งนิ่งมากเท่าใดก็จะยิ่งชัดเจนมากเท่านั้น จิตใจที่หยุดนิ่งได้ก็เช่นเดียวกัน เพราะเมื่อหยุดปัญญาจึงเกิดเราก็สามารถเอาปัญญานั้นมาพิจารณาสภาวะธรรมตามที่เป็นจริงได้และจะละเอียดลึกซึ้งไปตามลำดับของภูมิธรรมที่เราปฏิบัติได้นะ

▷ อาตมาก็ไม่ได้ว่าแบบอื่นที่ดี ๆ นั้นจะไม่สามารถเข้าถึงธรรมได้ แต่วิธีนั้น ๆ ต้องเป็นไปเพื่อลดเพื่อละ เช่นในเบื้องต้นต้องละนิวรณ์ ๕ ได้อย่างนี้ละก็เข้าถึงธรรมได้ แต่ที่อาตมาสนใจวิชชาธรรมกายเพราะว่า มีแนวทางขั้นตอนชัดเจนดี และเมื่อปฏิบัติไปก็เป็นไปตามนั้น ถ้าไม่หลงทางนะ เพราะถ้าทำจริงก็จะเห็น อย่างเบื้องต้นก็จะเห็นดวง พอเข้ากลางดวงก็จะเห็นกายและเมื่อทำต่อถูกต้องก็จะเห็นไปจน 18 กาย จนถึงธรรมกายที่ละเอียด ๆ แล้ว ก็ยังมีการไปพิจารณามหาสติปัฏฐาน ๔ อย่างนี้เป็นต้น นี่จะเห็นว่ามีขั้นตอนอยู่ชัดดี

▷ เฉพาะตัวอาตมาเองได้ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรให้แก่สถาบันฯ โดยเน้นไปทางด้านการเผยแพร่สู่ต่างจังหวัดอยู่หลายแห่ง ซึ่งก็ทำมาได้ ๓ ปีแล้วนะ เท่าที่พอจะจำได้ก็มีที่ภาคเหนือที่ลำปาง ทางใต้ที่ปัตตานี ในภาคกลางมีสิงห์บุรี ชัยนาท สมุทรสาคร สมุทรสงครามแล้วก็ราชบุรี ด้วยที่อยู่ส่วนนอก ๆ ออกไป

▷ ที่มาทำหน้าที่นี้ก็เพราะว่า ในส่วนกลางนั้น ได้มีครูบาอาจารย์เป็นหลักรองรับอยู่หลายท่านแล้ว พร้อมกับใจอาตมานั้นรักชอบการเผยแพร่แบบนี้ด้วย และก็มีจิตใจอยากจะช่วยผู้อื่นอย่างนี้ตั้งแต่บวชใหม่ ๆ แล้วพร้อมกับได้มีปณิธานไว้ในใจว่าจะพยายามขจัดขัดเกลากิเลสของตนเองและช่วยแนะนำผู้อื่นให้ได้รู้เห็นและเข้าใจด้วย เพื่อเขาจะได้ช่วยตนเองได้ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการเพิ่มประสบการณ์และสร้างเสริมปัญญาบารมีของอาตมาไปด้วย อันนี้ก็เป็นผลพลอยได้

▷ ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนี่ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นอุบาสิกานี่แหละมากกว่าอื่นไม่ว่าที่ไหน ส่วนผู้ปฏิบัติเจริญภาวนาได้ผลง่าย ก็คือพวกเด็ก ๆ โดยมากจะเป็นเด็กวัยประมาณ 10 ขวบขึ้นไปนะ ที่สามารถถึงธรรมกายได้เร็ว ความเห็นของอาตมาเกี่ยวกับการที่เด็กได้ธรรมะง่ายนั้นก็คือ คนเรานี่จะมีกิเลสอยู่ ๒ แบบ อันแรกกิเลสประจำที่ติดตัวมาแต่เกิดที่มีสืบมาแต่อดีต อีกอันคือกิเลสจรที่มาแสวงหามาปรุงแต่งใหม่ในภายหลัง เช่นอย่างผู้ใหญ่เราจะมี ๒ แบบชัดเจน แต่เด็ก ๆ ยังไม่มีเรื่องยุ่ง ๆ ในชีวิตที่เป็นกิเลสจรเข้าไปเกาะกุมปรุงแต่งจิตใจนัก คงมีแต่เพียงกิเลสประจำที่มีแต่ชาติเดิมมา เด็ก ๆ จึงเข้าถึงธรรมะได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ อีกประการหนึ่งเด็กมักปล่อยวางเรื่องต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น ขณะที่แกกำลังทะเลาะแย่งอะไรกัน พอมีขนมที่ชอบใจมาให้ เด็กจะหันไปสนใจสิ่งที่ชอบทันทีแล้วลืมเรื่องเก่าได้ พูดได้ว่า เด็ก ๆ สามารถละวางอุปาทานได้ง่ายกว่าวัยอื่น ๆ เป็นส่วนมาก

▷ อุปสรรคในการสอนการเผยแพร่นั้นไม่ค่อยจะพบนะ เพราะส่วนใหญ่แล้วท้องถิ่นที่ไปสอนก็จะใช้วัดเป็นสถานที่อบรมฝึกปฏิบัติกัน ซึ่งมักจะเป็นวัดที่เจ้าอาวาสหรือพระที่ประจำอยู่ที่วัดนั้น ๆ ได้เคยผ่านการอบรมมาจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายที่ราชบุรีแล้ว ประกอบกับท่านต้องการเผยแพร่วิชชาธรรมกายในท้องถิ่นของท่านอยู่แล้ว ดังนั้นท่านจึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเสมอ ส่วนญาติโยมที่เข้ามาฝึกแม้ไม่เคยรู้จักกับอาตมา แต่อาศัยท่านเหล่านั้นศรัทธาวัดและพระเถระของวัดอยู่ จึงไม่มีอุปสรรคหรือปัญหาในการเผยแพร่ ส่วนในเรื่องของวิธีการปฏิบัติเมื่อญาติโยมไม่เข้าใจอาตมาก็แก้ไขแนะนำไปตามที่ครูบาอาจารย์ท่านเคยใช้เคยสอนอยู่ ก็ได้ผลดี

แม่ชีจินตนา บุญประเสริฐ
หัวหน้าคณะอุบาสิกา วัดราชาธิวาส กรุงเทพฯ

▷ เคยศึกษากัมมัฏฐานมาหลายแบบคะ เช่น เมื่อปี ๒๕๑๖ ได้เริ่มปฏิบัติภาวนาอานาปานสติแบบยุบหนอพองหนอที่วัดปรินายก กรุงเทพฯอยู่หลายเดือนจนจิตสงบ และพัฒนาไปจนถึงการแยกรูปแยกนามได้ แต่ต่อมาได้เริ่มปฏิบัติเองโดยพิจารณาตามลมหายใจเข้าออก เมื่อทำมากเข้าจนจิตละเอียดประณีตมากแล้ว ก็เกิดความรู้ในเรื่องของลมที่ปรนเปรออยู่ภายในร่างกายทั้งหมดได้ เป็นต้น ส่วนวิธีอื่น ๆ ก็ได้เคยไปศึกษาอยู่หลายแห่งเหมือนกันนะคะ

แต่การอบรมจิตอย่างนั้นบางทีก็มีเรื่องแปลก ๆ เกิดขึ้น เช่น ครั้งหนึ่งขณะนั่งทำสมาธิอยู่ ก็มีนิมิตว่าตนเองไปปรากฏตัวอยู่ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ซึ่งตอนนั้นยังไม่รู้ว่าเป็นวัดอะไร บางครั้งก็มีนิมิตว่าไปปรากฏตัวเองอยู่บนสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งต่อมาจึงรู้ว่าที่นั้นคือหอหลวงพ่อสด และยังพบว่าหลวงพ่อท่านก็อยู่บนนั้นนะคะ แม้ขนาดนี้ฉันก็ยังไม่สนใจ คงทำตามวิธีที่ตนเองมีอยู่ต่อไป

▷ ที่มาสนใจธรรมกายนั้น เป็นเพราะว่าเมื่อพิจารณากายมาก ๆ เข้า ก็เกิดความรู้ความเข้าใจว่า ไม่ว่าจะเป็นการดูลมของยุบหนอพองหนอ หรือการพิจารณาลมหายใจเข้าออกของพุทโธก็ตาม ลมจะมาหยุดอยู่ที่ กลางท้อง บริเวณระดับสะดือ เมื่อฉันลองเพ่งใจหยุดไปที่กลางท้องตรงนั้น ก็มีกากะบาดเกิดขึ้นมา จึงได้ลองหยุดใจปักลงกลางกากะบาด ก็เกิดแสงสว่างพวยพุ่งขึ้น นั่นเป็นประสบการณ์ครั้งแรก ๆ นะ ต่อมาได้มีโอกาสไปวัดปากน้ำ จึงได้พบเห็นสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งตรงกันกับที่ได้เคยเห็นในนิมิต เมื่อมารู้จักวัดปากน้ำก็เลยได้พบกับคุณยายปุกที่วัดด้วย ตอนนั้นท่านชรามากแล้ว ไม่รับสอนใคร แต่พอฉันไปพบ คุณยายก็ให้คนช่วยจับตัวท่านนั่ง แล้วยังให้คนจัดหาธูปเทียนเครื่องบูชามาให้ ฉันเลยได้ขึ้นครูบูชาครูเป็นทางการโดยที่ไม่รู้ตัวมาก่อน และคุณยายยังบอกให้ฉันปฏิบัติธรรมกาย

▷ มาศรัทธาในหลวงพ่อครั้งแรก ก็เพราะคราวหนึ่งเมื่อเจริญภาวนาอยู่ ได้เห็นลูกไฟหลายดวงวิ่งมาล้อมรอบตัวฉัน ขณะนั้นจะเป็นเพราะอะไรก็ไม่ทราบ เกิดน้อมใจระลึกถึงคุณยายปุกและหลวงพ่อสดขึ้นในใจ ทันทีนั้นก็ปรากฏองค์หลวงพ่อขึ้นกลางกายของฉัน ท่านแสดงกายของท่านอย่างที่ฉันไม่เคยเห็นมาก่อนคือระยิบระยับสว่างไสวด้วยรัศมีมากมายหลายชั้น คล้ายผลึกแก้วใสที่ใสมาก ๆ จนอธิบายไม่ถูก พอเป็นอย่างนี้พวกลูกไฟก็หายไปหมด ฉันคิดว่าท่านคงเมตตามาโปรดคนดื้ออย่างฉัน ให้เห็นเต็มที่สักหน่อยนะค่ะ เพราะไม่ยอมปฏิบัติแบบธรรมกายอยู่ตั้งนาน

▷ สาเหตุที่ได้เข้ามาร่วมงานในโครงการนี้ เพราะครั้งหนึ่งมีคำสั่งในขณะปฏิบัติว่า ให้รีบไปจังหวัดอ่างทอง สำนักปฏิบัติธรรมของคุณแม่ชีถนอม อาสไวย์ เมื่อไปถึงก็ได้พบว่าคุณแม่ถนอมกำลังป่วย เลยได้อยู่ช่วยท่าน และเรียนวิชชาจากท่านด้วย ในคราวนั้นเองที่ได้พบกับท่านอาจารย์เสริมชัยที่นั่นและตอนนั้นท่านก็ยังไม่ได้บวชพระ อยู่ ๆ ต่อมาภายหลังก็มีคำสั่งอีกว่า ถึงเวลาแล้วให้ไปช่วยงานที่

วัดสระเกศฯ พอวันแรกที่ไปวัดสระเกศฯ ก็ได้พบท่านพระอาจารย์เสริมชัย ท่านก็บอกว่าให้ช่วยคุมวิชชาหน่อย ท่านจะไปธุระ ฉันก็รู้สึกแปลกใจที่ท่านพูดแบบนั้น เพราะว่าฉันเพิ่งมา ต่อมาจึงได้ช่วยทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมะด้วยการเป็นวิทยากรตามโอกาสที่จะอำนวย แล้วก็ยังได้รับความรู้ได้เรียนวิชชาจากท่านอาจารย์ด้วย

▷ ที่รู้สึกชอบในปฏิปทาของท่านพระอาจารย์นั้น คงเป็นเพราะว่าท่านไม่หวงวิชชาความรู้ มีลักษณะเป็นคนเปิดเผยจริงใจ และยังมีใจกว้างเปิดโอกาสให้การสนับสนุนแก่ทุกคนแม้แต่เด็กก็ให้ได้สร้างบารมีกัน

▷ ความจริงปัญหาการสอนไม่ค่อยจะมีนะคะ และที่มีก็ไม่น่าจะเรียกว่าปัญหา เพราะ มีแต่ผู้ที่เข้ามาศึกษาใหม่ เป็นผู้มาใหม่จึงไม่ค่อยเข้าใจหรือเข้าใจผิด ก็ได้แก้ไขไป เมื่อเขาเข้าใจเขาสบายใจ เราก็พลอยยินดีด้วย

▷ อยากให้แนวคิดแก่ผู้ที่จะเริ่มเข้าไปศึกษาธรรมปฏิบัติตามสถานที่ต่าง ๆ ว่าควรจะมีหลักในการพิจารณาว่าการทำงานของคณะนั้น ๆ ได้ทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือมุ่งทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน เพื่อความยิ่งใหญ่ของตน เต็มไปด้วยอหังการมมังการ คือการยึดติดในตน ถือตัวถือตน ว่าเป็นเราเป็นของเราอยู่หรือไม่ แล้วได้มีการเสียสละให้แก่ผู้เข้าไปร่วมปฏิบัติอย่างไร ได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้อย่างเต็มที่หรือเปล่า และที่ทำ ๆ กันอยู่นั้นเป็นไปเพื่อพระศาสนาแท้ ๆ เพื่อประชาชนหรือเปล่า

๐๐๐

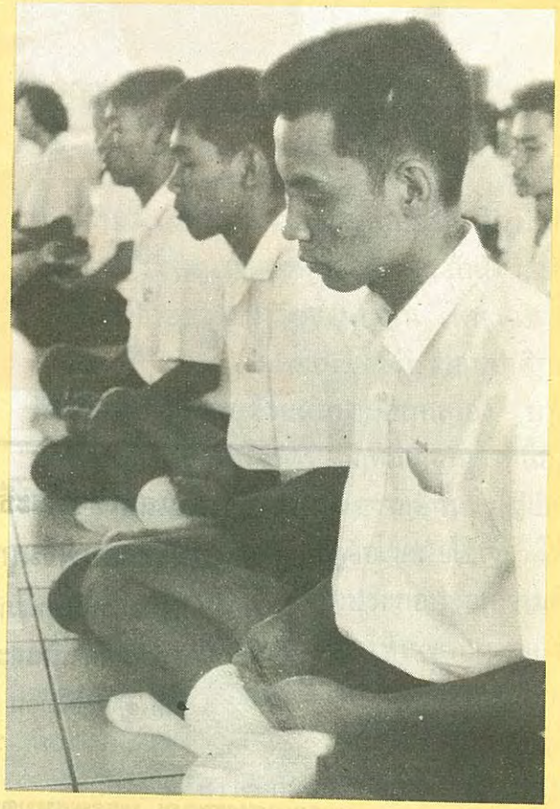

เป็นธรรมกาย สงบใจดีนัก

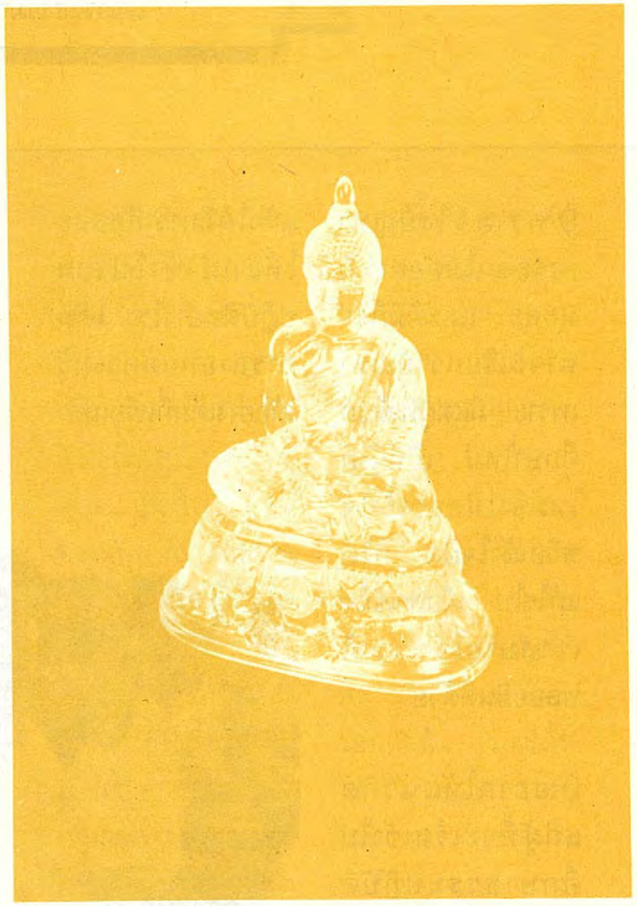

เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี เจ้าคณะภาค ๑
เป็นประธานประกอบพิธีมหาพุทธาภิเษกพระธรรมกายแก้ว
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๐๐ น.
โดยมี
พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ และ **พระภาวนาโกศลเถร**
เป็นประธานและควบคุมการเจริญพระกัมมัฏฐาน (นั่งปรก)
พระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี
เป็นประธานคณะสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

ธรรมฝ่ายบุญกุศล-ธรรมฝ่ายบาปอกุศล

โดย
พระเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)

วันนี้เราจะใช้เวลาประมาณเกือบ ๑ ชม. ในการรับฟังธรรมบรรยายทำใจให้สบาย ให้ปลอดโปร่ง ตั้งใจฟังให้ดี เธอสามารถที่จะทั้งรู้ทั้งเข้าใจเพื่อปฏิบัติและชี้แจงและแนะนำผู้อื่นสั่งและสอนผู้อื่นได้

ธรรมะทั้งหมดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบนั้น ถ้ากล่าวโดยย่อเป็นธรรมะใน ๓ ประเภทใหญ่ ๆ พึงเข้าใจ ๓ ประเภทใหญ่ ๆ นั้น ประเภทที่หนึ่ง เป็นประเภท**ธรรมดำ** คือ **ธรรมที่เป็นบาปอกุศล** เป็น**ธรรมฝ่ายไม่ดี** หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นธรรมะของ**ภาคมาร** แปลว่าผู้ขัดขวางคุณความดี ซึ่งแต่เฉพาะความหมายของมารคำเดียวนั้น อาจจะหมายและควรที่จะหมายถึงอย่างยิ่งคือ **"กิเลสมาร"** กิเลส เครื่องกั้นความดี มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลายที่ยังไม่บรรลุอรหัตผล และถ้าสัตว์โลกใดเต็มไปด้วยธรรมชาติของมารนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสัตว์ประเภทที่เรียกว่า โอปปาติกะ คือถือกำเนิดขึ้นมาด้วยผลบาปอกุศลเอง บางเหล่าก็เรียกว่าเทพบุตรมาร มีเหมือนกัน ที่นี้ยังมีอีก ธรรมชาติเครื่องกั้นคุณความดีนั้น ยังมีอีก "ขันธมาร" ขันธมารนี้ มารคือโรคภัยไข้เจ็บ ให้เราไปประพฤติปฏิบัติ หรือประกอบคุณความดีไม่ได้หรือได้ไม่สะดวก ก่อให้เกิดความทุกข์เดือดร้อน นี่ ขันธมาร มีอยู่ทั่วทุกตัวคน มากน้อยตามส่วน

อีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า **"มัจจุมาร"** นั่นความตาย เกิดขึ้นเมื่อใดแล้ว ย่อมไม่มีทางที่จะกระทำ

บรรยายแก่ นักศึกษาวิทยาลัยครู จังหวัดนครปฐม
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ เวลา ๑๔.๐๐ น.

คุณความดีได้ ถ้าเผื่อมัจจุมารได้บังเกิดขึ้นแล้ว และผู้นั้นได้ประกอบกรรมชั่วไว้ แล้วกรรมชั่วนั้นให้ผลเป็นชนกกรรมนำให้ไปบังเกิดในทุคติภูมิ คือ ภูมิที่ไม่สบายได้แก่ ภูมิหรือเหล่าของเปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน หรือมนุษย์ที่มีความเป็นอยู่เยี่ยงนั้น

นั่นเรื่องของมัจจุมาร แต่ถ้าคนหนึ่งได้ประกอบคุณความดี แม้ความตายมาตัดรอนผลแห่งกรรมดีเป็นชนกกรรมนำให้ไปบังเกิดในสุคติภูมิ ได้แก่ ภพของมนุษย์ ของทิพย์ หรือเทวโลก หรือพรหมโลก อันนี้ก็มีโอกาสประกอบคุณความดีได้ตามส่วนตามธรรมชาติของแต่ละสัตว์ แต่ละบุคคลต่อไปในกาลข้างหน้า นี่มัจจุมาร

มีอีกอย่างหนึ่ง **"อภิสังขารมาร"** อภิสังขารมารนี้เป็นผลเกิดแต่คุณความดีด้วยเหมือนกัน แต่คละเคล้าไปด้วยทิฏฐิชั่ว คือ ความเห็นผิด และผู้ที่ได้ผลแห่งความดีนั้น อาศัยคุณความดีที่เหนือผู้อื่นไปประกอบกรรมชั่ว เป็นโทษต่อตนเองได้ภายหลัง เช่น บุคคลที่เคยประกอบทานกุศลมาดี ส่งผลให้บังเกิด สมมติว่าเป็นมนุษย์ในตระกูลที่ร่ำรวย ในตระกูลที่สูงด้วยยศฐาบรรดาศักดิ์ ตนเองเจริญรุ่งเรืองด้วยโภคยทรัพย์ ยศฐาบรรดาศักดิ์ แล้วใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่มิชอบ เบียดเบียน ข่มเหง รังแกผู้อื่น นี่แหละ "อภิ" แปลว่า ยิ่งใหญ่ "สังขาร" แปลว่า ความปรุงแต่ง ความปรุงแต่งด้วยผลบุญที่ให้ดูยิ่งใหญ่กว่าผู้อื่น จะเผอิญหรือโดยจงใจก็แล้วแต่ ย่อมมีบาปอกุศลคละเคล้าปะปนอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิจฉาทิฏฐิ ความ

เห็นผิดคละเคล้าเข้าไปแล้วก็รู้ผิด คิดผิด เห็นผิด กระทำผิดด้วยอาศัยความยิ่งใหญ่ที่มีเหนือผู้อื่นนั่นแหละ ประกอบกรรมทำเข็ญ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นอีกต่อไปได้อย่างนี้เรียก อภิสังขารมาร หรือแม้แต่ประกอบด้วยทาน ด้วยศีล เป็นคนมีจิตใจดีงามในเบื้องต้น แต่ปัญญาไม่ค่อยดี เป็นผลให้บังเกิดขึ้นมาเป็นคนสวยทีเดียว แต่พูดจาและการกระทำมีลักษณะเป็นคนที่มีปัญญาน้อย หรือมีปัญญาอ่อนก็มี อย่างนี้เป็นต้น นี่เรียกว่า อภิสังขารมาร แล้วก็ให้ความประพฤติปฏิบัตินั้นด้วยความงามนั่นแหละเป็นไปในทางเสื่อม เป็นโทษ เป็นทุกข์ เป็นความเดือดร้อนแก่ตนเอง ยิ่งกว่าคนที่มีรูปโฉมโนมพรรณปานกลางหรือน้อย แต่มีสติปัญญาดีเสียอีก อย่างนี้เรียกว่า อภิสังขารมารในทางโลก ในทางธรรมมีสูงยิ่งกว่านั้นไปอีก เช่น พระผู้มีวิชชา แต่วิชชานั้นยังอยู่ในระดับโลกียะ ยังไม่ใช่โลกุตตระ ยังไม่ใช่พ้นโลก ระดับจิตยังไม่พ้นโลก วิชชาที่มีเหนือผู้อื่นนั้น ก็จัดอยู่เป็นวิชชาในระดับโลก ๆ แต่เหนือผู้อื่น ๆ ก็ใช้วิชชานั้นแหละ ประกอบวิชชานั้นแหละ อันเป็นไปด้วยความโลภบ้าง ด้วยความโกรธบ้าง ด้วยความหลงบ้าง ที่ปรากฏขึ้นในใจเพียงชั่วขณะ แทบจะไม่ทันรู้ตัวให้ประกอบกรรมอันเป็นบาปอกุศลค่อย ๆ เป็นโทษแก่ตนเองทีละน้อย ๆ จนใหญ่โตขึ้นเป็นโทษใหญ่ เสมือนหนึ่งคนสร้างอาคารโบสถ์ วิหารการเปรียญอยู่ใกล้ตลิ่ง แล้วความชั่วนั้นอุปมาดังมีเรือดูดทรายมาดูดทรายใกล้ตลิ่งดูดไป ๆ จนกระทั่งเหลือแต่โครงเสา รอที่จะล้มครืนลงไปเพราะพื้นฐานไม่ดี นี้ว่าด้วย "โลกียวิชชา" ซึ่งเป็นของสูง

ทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า **ภาคมาร** หรือ **ธรรมดำ** หรือ**อกุสลาธัมมา ก็เรียก นี่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนชี้ให้เห็นว่า นี้เป็นธรรมชาติหนึ่ง**

อีกธรรมชาติหนึ่ง เป็นธรรมชาติตรงกันข้าม คือ ภาคพระ ท่านก็รู้ "พระ" จะมีคำต่อ ว่า พระสมณะ หรือ พระเฉย ๆ พระเฉย ๆ แปลว่า ผู้ประเสริฐ ประเสริฐกว่าบุคคลทั่วไป เราอาจจะเคยได้ยินบุคคลทั่ว ๆ ไป เขาจะเรียกกันว่า คนนี้เป็นแม่พระ คนนี้เป็นพ่อพระ คือเป็นผู้ประเสริฐกว่าผู้อื่นในตระกูลของตน หรือในสังคมโดยส่วนรวมนี้เป็นพระด้วยใจ ด้วยความประพฤติปฏิบัติ ทีนี้ยังมีอีก พระที่อุปสมบทตามพระธรรมและพระวินัย อุปสมบทตามพระวินัยของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ทรงบัญญัติไว้ เรียกว่า พระวินัยพุทธบัญญัติ แล้วก็ปฏิบัติตามธรรมของพระพุทธเจ้า รักษาและนำพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้านั้นมาเผยแพร่สั่งสอนแก่พุทธบริษัททั้งหลายที่สอนได้ เรียก เวไนยสรรพสัตว์ทั้งหลาย ผู้ประพฤติปฏิบัติรักษาพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้าไว้นี้ เรากล่าวหมายถึง**พระสงฆ์** ซึ่งมีตั้งแต่ "พระสมมติสงฆ์" คือ พระสงฆ์ที่มีศีล มีธรรม แต่ยังไม่บรรลุโลกุตตรธรรมไปจนถึง "พระอริยสงฆ์" ซึ่งได้บรรลุมรรคผล เป็นพระอริยบุคคลแล้ว นี่ความเป็นพระก็สูงขึ้นไปตามลำดับอย่างนี้ มีตั้งแต่จิตใจของท่านทั้งหลาย เรียกว่า แม่พระบ้าง พ่อพระบ้าง ต่อไปเธออาจจะมีเพื่อนพระ ก็ได้อย่างนั้น

ทีนี้ **ภาคพระ** หรือ ภาคผู้ประเสริฐนี้แหละ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ธรรมขาว** ธรรมะฝ่ายขาว หรือฝ่ายพระ ภาษาบาลียังมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า **กุสลาธัมมา** หรือธรรมชาติฝ่ายกุศล ส่วนฝ่ายธรรมดำ ภาคมารเรียก อกุสลาธัมมา ธรรมฝ่ายบาปอกุศล ธรรม ๒ ฝ่ายนี้ เป็นธรรมชาติที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ตรงกันข้ามกันทั้งหมด และยังมีธรรมชาติอีก ฝ่ายหนึ่งเป็นกลาง ๆ ไม่ดีไม่ชั่ว เรียกว่า ธรรมกลาง ๆ หรือ **อัพยากตาธัมมา** สำหรับธรรมชาตินี้เมื่อเข้าใจแล้วก็คงไม่ต้องพูดกันในรายละเอียด คือ ไม่ดีไม่ชั่ว เธอสังเกตเห็นว่าการประพฤติปฏิบัติที่ไม่ดีไม่ชั่วคืออะไร ดูง่าย ๆ ตื่นเช้าขึ้นมา เธอก็ต้องการทำธุรกิจส่วนตัวก็ไป

ทำการไปทำธุรกิจส่วนตัวอย่างนี้แหละเป็นธรรมชาติที่ไม่ดีไม่ชั่ว อย่างนี้เป็นต้น

เมื่อเข้าใจแล้ว ต่อไปนี้อาตมาจะกล่าวเน้นแต่เฉพาะธรรม ๒ ฝ่าย **ธรรมดำ ภาคมาร** หรือ **อกุสลาธัมมา** เป็นธรรมที่พึงละเว้น งดเว้น เพราะบุคคลที่เข้าไปประพฤติปฏิบัติแล้วย่อมมีผลให้เกิดความทุกข์เดือดร้อนต่อไปในกาลข้างหน้า แต่ส่วน**ธรรมภาคพระ**หรือธรรมฝ่ายบุญกุศลที่เรียกว่า **ธรรมขาว** หรือ **กุสลาธัมมา** เป็นธรรมที่พึงเจริญ พึงเสพ คือพึงปฏิบัติทั้งทางกาย ทางวาจา และใจ ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไป ซึ่งจะให้ผลเป็นความสุข ความเจริญ ร่มเย็นเป็นสุข ตั้งแต่ระดับชาวโลกสูงขึ้นไปจนถึงพ้นโลก คือพ้นจากความปรุงแต่งด้วยผลบุญทั้งหลาย เพราะบุญบารมีนั้นเต็มส่วนให้ผลตลอดกาลอยู่แล้ว และไม่ต้องตกอยู่ในเกณฑ์ธรรมชาติที่ว่า "อนิจจัง" ไม่เที่ยง "ทุกขัง" เป็นทุกข์ ถ้าใครเข้าไปยึด ยึดมาก ทุกข์มาก ยึดน้อย ทุกข์น้อย และเป็น "อนัตตา" ไม่ใช่ตัวตนของใคร นี่คุณความดีอย่างชาวโลก ๆ มีสภาวะที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่ เช่น ลาภ ยศ สักการะ สรรเสริญ ความสุขอย่างชาวโลก เป็นไปด้วยอำนาจของการปรุงแต่งของบุญ บุญเข้ามาปรุงแต่ง แต่เนื่องด้วยสัตว์โลกทั้งหลายนั้นมีทั้งบุญและบาป ปรุงแต่งสั่งสมคละเคล้าปนกันอยู่ในตัวบุคคลหรือสัตว์แต่ละตัวตนนั้นเอง เมื่อยามที่บุญส่งผลก็ได้รับความดี ความสุข ความเจริญ แต่ถ้าหมดบุญ และบาปให้ผล ก็ได้รับผลจากบาปอกุศล เป็นความทุกข์ เดือดร้อน เปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุปัจจัยนี้แหละ ที่เรียกว่า **อนิจจัง** เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน ใครเข้าไปยึดมั่น ถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือความหลงผิดแล้ว เป็นทุกข์ เช่นมีแฟนสวย รวยทรัพย์ หรือจะต่อด้วย นับวิชาด้วยก็ได้ เธอลองเถอะ ลองมี ของดี แฟนสวย รวยทรัพย์ นับวิชาของดี ๆ แน่ ๆ แต่ว่า เมื่อมีแฟนแล้วเป็นอนิจจังนะ บางทีรักใคร่กลมเกลียวกันดี บางทีก็แตกแยก ทะเลาะเบาะแว้งเป็นทุกข์เดือดร้อน หรือบางทีต้องพลัดพรากจากกันไป ด้วยเหตุใด ๆ แม้ความตาย นี่อนิจจัง **ทุกขัง** เข้าไปยึดด้วยตัณหา ความทะยานอยาก ทิฏฐิหลงผิด ว่านี่ของเรา ของฉัน เขาจะไปพูด ไปเกาะไปเกี่ยวกับใครบ้างก็เกิดความทุกข์เดือดร้อน ยึดมาก ทุกข์มาก ว่างั้นเถอะ รักมาก

ก็ทุกข์มาก พระพุทธองค์จึงทรงแสดงว่า **"ที่ใดมีรัก ที่นั่นมีทุกข์"** มีใครมาเฉี่ยวหน่อยหนึ่งก็กลัวเขาจะมาเฉี่ยวเอาไปซะ ทุกข์ คิดวาดวิมานไปสารพัดสารเพเลย เพราะฉะนั้น ยึดมาก ทุกข์มาก ยึดน้อย ทุกข์น้อย ไม่ยึดเลยไม่ทุกข์เลย อันนี้เป็นคำของพระอรหันต์ ไม่ยึดเลย มีสักแต่มีเป็นสักแต่เป็น แล้วลงท้ายเปล่าไม่มีอะไรเลย ไม่ใช่ตัวตน ยึดถือไม่ได้ ลงท้ายตายจากกันเป็น ขี้เถ้าด้วยกันหมดไปทั้งสิ้น หรือแม้ว่าไม่ถึงเป็นขี้เถ้า รักกันอยู่ดี ๆ เดี๋ยวพลัดพรากจากกันไปทะเลาะเบาะแว้งกัน ต่างคนต่างไปมีใหม่เป็นคนละคนไปแล้ว ดังนี้เป็นต้น นี่ธรรมะฝ่ายขาว แต่อยู่ระดับโลกียะ ยังต้องตกอยู่ในกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ที่เรียกว่า **"สามัญลักษณ์"** หรือ "พระไตรลักษณ์" ก็เรียก คือความเป็น **"อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา" แต่ก็เป็นคุณความดี ที่พวกเราชาวโลก ๆ แสวงหาและต้องการกันนัก ก็ยังดีที่ได้**

แต่ยังมีความดี หรือความเป็นพระที่เหนือยิ่งไปกว่านั้นอีก เมื่อท่านเข้าถึงท่านรู้ท่านเห็น ท่านเป็น "ธรรมกาย" ซึ่งเป็นธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นธาตุล้วนธรรมล้วน คือเมื่อก้าวเข้าสู่ธรรมกาย ผู้บรรลุมรรคผล เป็นอริยบุคคล ถึงพระนิพพานที่สุดแห่งทุกข์ทั้งปวงแล้ว ธรรมกายนั้นเป็นสิ่งบริสุทธิ์ที่สุด เรียกว่า **พระนิพพาน** ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุปัจจัย และไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งสามัญลักษณะดังกล่าว **"ไม่เป็นอนิจจัง" "ไม่เป็นทุกขัง" "ไม่เป็นอนัตตา"** กลับมีสภาวะที่ตรงกันข้าม คือ ความเป็น **"นิจจัง"** เที่ยง **"สุขัง"** สุขอย่างยิ่ง แล้ว **"เป็นตัวตนที่แท้จริง"** ตัวตนนี้ไม่ใช่ตัวตนในความหมายที่เขากล่าวกัน อย่างเช่นศาสนาพราหมณ์กล่าวว่าพระพรหมเป็นผู้สร้างโลก เป็นผู้ที่มีชีวิตนิรันดร์แล้ว หรือศาสนาอื่นที่เชื่อว่าพระเจ้ามีชีวิตนิรันดร์แล้วดังนี้ เป็นต้น เป็นคนละประเภท **นี้เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์และพ้นโลกนี่แหละ พระแท้ ๆ** (เพราะฉะนั้น**พระพุทธเจ้านั้นนำธรรมะฝ่ายพระหรือภาคธรรมขาว ภาคบุญกุศล เอามาให้พวกเราได้ประพฤติปฏิบัติอย่างน้อยที่สุดก็จะให้ได้ความร่มเย็นและสันติสุขอย่างชาวโลก อยู่ด้วยกันก็ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน อยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข และสูงขึ้นไปถึงขั้นพ้นทุกข์อันถาวร คือ พระนิพพาน** ดังนี้

ธรรมชาติ ๓ ฝ่ายนี้แหละ ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ค้นพบ แล้วนำมาแสดงชี้แจงแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นเธอทั้งหลายพึงเข้าใจ ธรรมชาติ ๓ ฝ่ายนี้ ทีนี้เมื่อเข้าใจแล้วเธอพึงเข้าใจความหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันว่า

ธรรมชาติฝ่าย**บาปอกุศล**นั้นเป็นธรรมชาติอย่างไร **เป็นธรรมชาติที่ทำให้จิตใจเศร้าหมองขุ่นมัว ไม่ผ่องใส จำไว้ ธรรมชาตินี้ได้แก่ กิเลส** อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลาย มี ๓ ตระกูลใหญ่ ๆ

ตระกูลโลภะ ความโลภ

ตระกูลโทสะ ความโกรธพยาบาทไปจนถึงอิจฉาริษยา

ตระกูลโมหะ ความหลง ไม่รู้ธรรมชาติทั้ง

๓ ฝ่ายตามที่เป็นจริง ไม่รู้ทางเจริญเสื่อม

นี่คือ ธรรมชาติเครื่องเศร้าหมองของจิตใจ

ทีนี้ **ฝ่ายบุญกุศล เป็นธรรมชาติเครื่องชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส** นี่ตรงกันข้ามกัน อันนี้คือฝ่ายบุญกุศล บางคนจะคิดว่า บาปบุญไม่เห็นตัว นั่นพูดอย่างคนไม่รู้ แต่ผู้รู้เขาเห็น เห็นทีเดียวว่าใจนั้นเศร้าหมอง และเห็นผู้ที่มีบุญกุศลนั้นใจสะอาด บริสุทธิ์ ผ่องใส เห็นได้นะ อย่านึกว่าเห็นไม่ได้

นี่ว่าโดยธรรมชาติ บางคนว่าบาปเป็นอะไรไม่รู้เรื่อง จำไว้ บาปอกุศล เป็นธรรมชาติเครื่องเศร้าหมองของจิตใจ ได้แก่ กิเลสประเภท ๓ ตระกูลใหญ่ ๆ คือ โลภะ โทสะ โมหะ ส่วนบุญกุศลเป็นธรรมชาติเครื่องชำระเครื่องเศร้าหมองให้จิตใจสะอาด ผ่องใส นี่เรียกว่า บุญกุศล

ทีนี้ผู้ที่ทรงไว้ซึ่งธรรมชาตินี้แล้วประพฤติปฏิบัติตามอำนาจของธรรมชาตินี้เรียกว่าอะไร ดูให้ดีนะ ผู้ที่**ทรงธรรมชาติที่เป็นบาปอกุศล และประพฤติปฏิบัติในทางที่เป็นบาปอกุศล เป็นความชั่วทั้งหลาย ด้วยกาย วาจา ใจ** นั้น ท่านเรียกว่า **"อสัตบุรุษ"** แต่ว่า**ผู้ที่ประพฤติตามธรรมขาวด้วยอำนาจของบุญกุศล จิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ด้วยบุญกุศล**นั้น ท่านเรียกว่า **"สัตบุรุษ"** ตรงกันข้ามกับ อสัตบุรุษ หรือจะกล่าวง่าย ๆ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายธรรมดำ ผู้ทรงไว้ ผู้ประพฤติตามธรรมดำนั้น ท่านเรียกว่า **"คนชั่ว"** ส่วนผู้ประ-

พฤติปฏิบัติตามธรรมขาว ธรรมดีนั้น ท่านเรียกว่า**"คนดี"** ทีนี้ความประพฤติที่ไม่ดี ที่เรียกประพฤติชั่ว ท่านเรียกความประพฤตินั้น เป็น **บาปอกุศล** หรือ **"อกุศลกรรม"** เมื่อเป็นความประพฤติ ทางกาย ทางวาจา ทางใจ ท่านเรียกว่า **"อกุศลกายกรรม อกุศลวจีกรรม อกุศลมโนกรรม"** แต่ตรงกันข้ามกัน ถ้าเป็นความประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี เป็นความดี เป็นความถูกต้อง เป็นบุญเป็นกุศล ความประพฤติเช่นนั้น ท่านเรียกว่า เป็นความประพฤติที่เป็นบุญกุศล และถ้าแสดงออกทางกายก็เรียกว่า **กุศลกายกรรม** ทางวาจาก็เรียกว่า **กุศลวจีกรรม** ทางใจ ก็เรียกว่า **กุศลมโนกรรม**

ทีนี้กล่าวถึงผู้รู้ ผู้รู้จักธรรมชาติ ๓ ฝ่ายนี้ และรู้ความประพฤติปฏิบัติว่า ทางใดเจริญ ทางใดเสื่อม ทางใดจะให้คุณในภพในชาตินี้เป็นปัจจุบัน ทางใดที่จะให้คุณในภพในชาติต่อ ๆ ไปหรือในกาลข้างหน้า ท่านเรียกบุคคลประเภทนั้นว่า **"บัณฑิต"**

ฟังให้ดี **"บัณฑิต"** แปลว่า "ผู้รู้" รู้อะไร? ..... รู้ทางเจริญ ทางเสื่อม รู้การควร ไม่ควร รู้สิ่งใดเป็นบาปอกุศล สิ่งใดเป็นบุญกุศล รู้ว่าสิ่งใดได้ประโยชน์เมื่อประพฤติปฏิบัติไปแล้วได้ประโยชน์ในปัจจุบัน รู้ว่าสิ่งใดเมื่อประพฤติปฏิบัติ แล้วจะยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นในกาลภายหน้า ท่านเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า "บัณฑิต" เพราะฉะนั้น คำว่า "บัณฑิต" ตามความหมายของพระหมายถึงอย่างนี้ ไม่ใช่บัณฑิตเพียงว่าคนเรียนจบทางโลก เพราะว่า

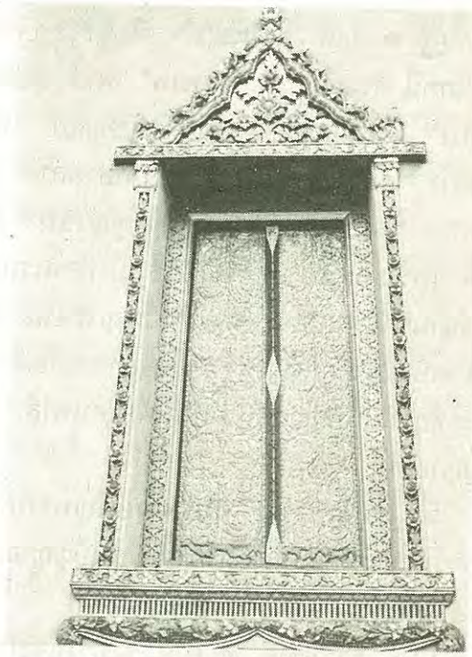

การเรียนจบทางโลกเป็นความรู้เพียงส่วนเดียว จำเพาะที่จะนำมาใช้ทำมาหาเลี้ยงชีพ แต่ไม่แน่ว่าจะทำให้ชีวิตเจริญรุ่งเรืองไปได้หรือไม่ เพราะถ้าขาดคุณธรรมเสียแล้ว ขาดสติปัญญารู้ทางเจริญทางเสื่อมแล้ว แม้มีวิชามีอำนาจราชศักดิ์ อาจจะเป็นบุคคลที่เป็นพิษเป็นภัยแก่ตนเองและผู้อื่นเยี่ยงโจร หรือยิ่งกว่าโจรก็ได้ เพราะฉะนั้นความรู้ทางโลกเป็นเพียงรู้วิชาทำมาหากิน ไม่ใช่จะเป็นเครื่องประกันว่า จะเป็นความรู้ที่นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแห่งชีวิตอย่างแท้จริง ท่านจึงไม่เรียกว่าบัณฑิตแท้ ๆ เป็นเพียงผู้รู้วิชาทางโลกที่ใช้ประกอบอาชีพเท่านั้นเอง

แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ที่ไม่รู้ ไม่รู้สิ่งใดบาปสิ่งใดบุญ ไม่รู้ทางเจริญทางเสื่อม ประพฤติปฏิบัติ

ด้วยทิฏฐิ ความเห็นผิดที่เรียกว่า "ทิฏฐิชั่ว" บุคคลประเภทนี้ ท่านเรียกว่า **"คนพาล"** "พาล" แปลว่า **"อ่อน"** อ่อนอะไร? ..... อ่อนสติปัญญา หรือเรียกว่า **"คนปัญญาอ่อน"** หรือภาษาตลาด เราเรียกว่า **"คนปัญญานิ่ม ไม่ใช่ปัญญาชน"** ฟังให้ดี เพราะฉะนั้น เธอจะเห็นว่าบางทีคนเราอาจจะขนานนามตนเองว่า ฉันเป็นปัญญาชนนะ แต่ถ้าขาดปัญญาที่ถูกต้องที่รู้ทางเจริญทางเสื่อม ก็ไม่ได้ชื่อว่าเป็นปัญญาชน เป็นเพียงคนพาล คือปัญญาอ่อน

นี่ เธอจึงพึงรู้ว่า **คนรู้ทางเจริญทางเสื่อม** เรียกว่า "บัณฑิต" คนไม่รู้เรียกว่า "คนปัญญาอ่อน" หรือ "คนพาล" เธอพึงเข้าใจอย่างนี้

นี้คือ ธรรมชาติ ๓ ฝ่าย ซึ่งตรงนี้จะกล่าวสรุปต่อไปก็ได้ว่า ธรรมชาติ ๓ ฝ่ายนั้นพระท่านเรียก**ธรรมดำ** หรือ**เป็นธรรมชาติฝ่ายมาร** ซึ่งหมายถึง ธรรมชาติเครื่องกั้นความดี หรืออกุศลธรรม เรียกว่า **อกุสลาธัมมา** ธรรมชาติเช่นนี้มีลักษณะเป็นธรรมชาติเครื่องยังจิตใจให้เศร้าหมองขุ่นมัว มืด ไม่รู้สภาวะของธรรมชาติตามที่เป็นจริง ความประพฤติปฏิบัติตามธรรมนี้ที่ดลจิตใจให้ปฏิบัติ ชื่อว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นบาปอกุศล ผู้ที่ทรงธรรมชาตินี้ไว้แล้วประพฤติปฏิบัติตามธรรมชาตินี้ เรียกว่า **"อสัตบุรุษ"** คนไม่ดี หรือ **คนชั่ว** ผู้ที่ไม่รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่รู้ทางเจริญทางเสื่อมเพราะธรรมชาตินี้ปิดบังจิตใจอยู่นั้น ท่านเรียกว่า **"คนพาล ปัญญาอ่อน"** และผลของการทรงธรรมชาตินี้ไว้ ประพฤติปฏิบัติตามธรรมชาตินี้ให้ผลเป็นความทุกข์เดือดร้อน เป็นโทษ เป็นความเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น เธอพึงจำไว้

ธรรมชาติอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรากำลังใฝ่หากันอยู่ ณ บัดนี้นั้น เรียกว่า**ภาคพระ** หรือ**ธรรมขาว** เป็น**ธรรมฝ่ายบุญ ฝ่ายกุศล** เป็นธรรมชาติที่มีคุณลักษณะเครื่องยังจิตใจให้สะอาด บริสุทธิ์ผ่องใส ผู้ทรงธรรมชาตินี้ไว้และประพฤติปฏิบัติตามธรรมนี้ ชื่อว่า **สัตบุรุษ** ผู้รู้จักธรรมชาติทั้ง ๓ ฝ่าย รู้ทางเจริญทางเสื่อม รู้ประโยชน์ปัจจุบันประโยชน์ภายหน้า ท่านเรียกว่า **บัณฑิต** ความประพฤติปฏิบัติตามธรรมนี้ ท่านเรียกว่า ความประพฤติปฏิบัติที่เป็นคุณความดี เป็นบุญกุศล และเมื่อปฏิบัติแล้วทรงธรรมชาตินี้ไว้ ย่อมให้ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข ทั้งในปัจจุบันภพและต่อไปในภพหน้า จนกว่าจะถึงมรรค ผลนิพพาน

ธรรมชาติ ๓ ฝ่ายนี้แหละ เธอพึงเรียนรู้ เธอจะได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต คือผู้รู้จริง ๆ ไม่ใช่ผู้รู้สักแต่เรียนรู้วิชาความรู้ แต่ขาดคุณธรรมแล้วมีความประพฤติปฏิบัติเยี่ยงคนพาลปัญญาอ่อน

นี่เป็นเรื่องราวทั้งหลายในวันนี้ใคร่จะให้เธอรู้และนำไปปฏิบัติ แต่ว่าจะเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย จำเพาะในส่วนที่เป็นความประพฤติปฏิบัติที่เป็นบุญเป็นกุศล มีมากมายหลายหมวด มากมายหลายข้อที่เป็นคุณความดี แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ทรงย่อหรือกล่าวโดยย่อถึงความประพฤติปฏิบัติที่เป็นคุณความดีไว้ ๑๐ ประการด้วยกัน สิบประการนั้น

ท่านรวมเรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ เธอฟังให้ดี แล้วเอาไปสอนลูกศิษย์ สอนลูกของเธอ หลานของเธอต่อไป หรือแนะนำเพื่อนของเธอให้ไปในทางดีได้ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ คือแปลว่า เมื่อประพฤติปฏิบัติแล้ว เป็นธรรมชาติเครื่องชำระจิตใจให้ผ่องใส และปรากฏผลเป็นความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแต่ฝ่ายเดียว ๑๐ ประการนั้นคือ

ข้อที่ (๑) **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทานหรือการเสียสละ นับตั้งแต่การเสียสละทรัพย์สิน เงินทอง เสียสละเวลา สติปัญญา ความสามารถ เพื่อประโยชน์หรือช่วยเหลือผู้อื่น สูงขึ้นไปถึงสละกิเลสออกจากสันดาน และถึงการอภัยให้แก่กัน แล้วค่อยพูดกันในรายละเอียดว่าสละอย่างไร จึงจะเป็นความดีตั้งแต่เบื้องต้นถึงเบื้องสูงได้

ข้อที่ (๒) **สีลมัย** บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล รักษากาย วาจา ให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษ อย่างพวกเธอทั้งหลายกำลังประพฤติปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้

ข้อที่ (๓) **ภาวนามัย** บุญสำเร็จด้วยการภาวนาอบรมจิตใจ ยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นด้วยการทำสมาธิและการเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรมชาติทั้งหลายดังกล่าว และสูงขึ้นไปเป็นปัญญารู้แจ้งในอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นทางให้พ้นโลก บรรลุมรรคผลเป็นอริยบุคคล ถึงขั้นสิ้นทุกข์ทั้งปวง

ข้อที่ (๔) เธอฟังให้ดีนี้สำคัญมาก ซึ่งเธอไม่เคยได้ยินหรือได้ยินไม่กี่คน **อปจายนมัย** ความประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มี ๓ ระดับ ๓ ประเภท ผู้ใหญ่โดยวัยวุฒิ คนแก่มีอายุเหนือกว่าเรา ผู้ใหญ่โดยคุณวุฒิเช่น ครูบาอาจารย์ ผู้ทรงศีลเป็นต้น ผู้ทรงศีลทรงธรรมนั้น แม้จะเป็นเด็กกว่า เขาก็เป็นผู้ที่ทรงคุณวุฒิเหนือกว่า สามารถและควรที่จะอ่อนน้อมถ่อมตนกับท่าน แม้แต่พ่อแม่ยังต้องกราบลูกที่บวชเป็นพระสงฆ์ดั่งนี้ แม้แต่พระที่มีอายุมากแต่มีอายุพรรษาน้อยก็ต้องอ่อนน้อมถ่อมตนกราบไหว้พระที่แม้มีอายุน้อยแต่มีพรรษามากกว่า นี่แปลว่าผู้ใหญ่โดยคุณวุฒิ อีกอย่างหนึ่ง ผู้ใหญ่โดยชาติวุฒิได้แก่ ท้าวพระยามหากษัตริย์ หรือราชนิกูลที่สูงศักดิ์สูงตระกูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น เราก็ต้องอ่อนน้อมถ่อมตนตามควร ตามกาละเทศะที่ควร เป็นบุญเป็นกุศลที่สำคัญ เธอสังเกตดูอย่างหนึ่งคนในวังเป็นระเบียบเรียบร้อย กิริยาวาจาอ่อนหวาน มีผลส่งให้

เจริญรุ่งเรืองด้วยยศฐาบรรดาศักดิ์ และเธอจงสังเกตคนแข็งกระด้าง หยาบคายก็จะไม่เจริญไปทางนั้น แม้จะอยู่ในศักดิ์ตระกูลที่สูงก็ตกต่ำลงได้ ให้สังเกตดูไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยเพราะฉะนั้นเธอทั้งหลายที่อาตมาได้เคยกล่าวไว้ว่ามา ณ สถานที่นี้ พึงสำรวมกิริยา วาจา ใจ แม้กระทั่งนั่งฟังธรรมพึงกระทำด้วยความเคารพ อาตมาได้แสดงให้ดูนะ ว่าอย่านั่งในท่าที่ขาดความเคารพ บาปอกุศลนั้นเกิดแก่เธอ อาตมาไม่เป็นไรหรอก เธอดูซิ พระเป็นตัวอย่างให้เห็นว่า พระสงฆ์ผู้ที่ควรแก่การกราบไหว้มีทุกระดับจากสูงสุดลงมาถึงต่ำสุด ดูท่านนั่งอย่างไรในการฟังธรรม ดูซิ แม้กระทั่งแต่งตัวก็แต่งด้วยความเคารพในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นทั้งวัฒนธรรม เป็นทั้งระเบียบ เป็นทั้งวินัย นี่พวกเธอทั้งหลายแต่งตัวด้วยชุดขาว เรียบร้อย นี่แสดงความเคารพดีอยู่แล้ว แต่กิริยาที่แสดงออกในการฟังธรรม ในการนั่ง อบรมไปเสียตั้งแต่เดี๋ยวนี้ เธอควรจะเป็นบัณฑิตโดยธรรม ไม่ใช่บัณฑิตแต่เพียงสักแต่เรียนจบไป บัณฑิตโดยธรรมที่ถาวร เพราะฉะนั้นใครที่นั่งขัดสมาธิ เอาแขนท้าวไปข้างหลัง หรือนั่งในกิริยาที่ไม่แสดงความเคารพในธรรมะเลยนั้น พึงเข้าใจเถิดว่า เธอจะต้องกล่อมเกลาจิตใจของเธอให้ดีกว่านี้ มิฉะนั้นบาปอกุศลนี้จะเกิดแก่เธอเองไม่ได้เกิดแก่ใครหรอก

ข้อที่ (๕) **เวยยาวัจจมัย** บุญสำเร็จด้วยการช่วยขวนขวายในกิจการที่ชอบ อะไรเป็นบุญกุศล เธอเข้ามา ณ บัดนี้ ณ ที่นี้ หรือแม้จะออกไปภายนอกแล้ว พึงช่วยขวนขวายในสิ่งที่เป็นคุณความดี เป็นบุญกุศล ชักนำบุคคลที่ยังไม่ศรัทธาในทานกุศล ในศีลกุศล ในภาวนากุศลให้เข้ามาศรัทธาและประพฤติปฏิบัติในทางทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล บุญนี้จะตกเป็นของเธอทับทวี ที่ผู้อื่นได้กระทำความดีตามคำแนะนำตามคำชักนำ คำสั่งและคำสอนของเธอ

ข้อที่ (๖) **ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการให้ส่วนบุญ นี้เธออาจจะไม่เคยได้ยิน เธอเห็นไหมว่า ก่อนที่จะหยุดพักจากการเจริญภาวนา หรือในตอนทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น จะมีอุทิศส่วนกุศลผลบุญที่เราประกอบความดีมาแล้วให้แก่สรรพสัตว์โลกทั้งปวง การอุทิศนั้น หมายความว่า เราทำดี แล้วใจกว้าง บอกให้ผู้อื่นอนุโมทนาบุญด้วย ฉันใดเหมือนกับเราจุดเทียนด้วยตนเองสว่างแล้ว ประสงค์จะให้ผู้อื่นได้สว่างตามด้วยก็บอกบุญว่า บัดนี้ฉันจุดเทียนขึ้นแล้ว เธอทั้งหลายผู้รู้ พึงมาต่อเทียนเอาเถิด เขาผู้รู้ก็มาอนุโมทนาบุญด้วยเสมือนหนึ่งว่า มาต่อเทียนจากคนที่จุดไว้ เทียนเขาสว่างไปกี่เล่ม จำนวนปริมาณเท่าไร เราก็สว่างเพิ่มขึ้นตามนั้นด้วย เพราะฉะนั้นการทำความดี ทำบุญกุศล เราบอกให้ผู้อื่นรู้ด้วย ให้เขาอนุโมทนาด้วย ผู้อนุโมทนาก็ได้บุญ เสมือนมาต่อเทียนกับเรา และเมื่อเราอุทิศส่วนบุญไปให้โดยอาการอย่างนั้น เขาอนุโมทนาบุญแล้ว บุญเป็นความสะอาดบริสุทธิ์และเป็นความสว่างด้วย ก็จะกลับเป็นความสว่างสะท้อนกลับมาถึงเรา เธอคิดเป็นภาษาง่าย ๆ ทางโลก เธอทำความดี เธอบอกให้คนอื่นรู้ว่า ฉันทำความดีแล้วนะ แต่ไม่ใช่โอ้อวด

เผื่อมีผู้อนุโมทนาบุญกับเธอ ก็แปลว่าเขาเห็นด้วยว่าสิ่งนี้เป็นความดี เมื่อสิ่งนี้คนเขารู้ว่าเป็นความดีและประพฤติปฏิบัติตามด้วยเท่าไร พวกเรานี้ก็ย่อมจะอยู่ร่วมกัน โดยความทุกข์เดือดร้อนหรือไม่? หรือจะยิ่งร่มเย็นและสันติสุข? เธอนึกดู **นี่แหละคือที่มาของสถาบันนี้ มุ่งที่จะช่วยให้ผู้อื่นได้รู้ว่าบุญกุศลเป็นอย่างไร แล้วชักนำผู้อื่นเข้ามาศึกษาเรียนรู้ มาประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ทั้งตนเองและผู้อื่นได้สว่างไสวด้วยอำนาจของบุญ แล้วเราทั้งหลายจะได้อยู่ร่วมกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข**

ข้อที่ (๗) **ปัตตานุโมทนามัย** บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนา ปัตตานุโมทนามัย ซึ่งเป็นเรื่องที่อาตมาได้กล่าวควบคู่กันไปแล้วกับอุทิศส่วนบุญ จัดเป็นบุญ เพราะฉะนั้น ผู้รู้ เวลาพระให้พรหรือมีผู้ทำคุณความดี เราก็แสดงอาการยกมือพนมว่า **"สาธุ"** เพียงเท่านี้ เราได้บุญด้วย เพราะแปลว่าเราก็รู้ว่านั่นคือความดี เมื่อเราไม่ยอมรับความดีของผู้อื่น คนนั้นก็ใจมืดบอดไม่รู้จักคุณความดี ถ้าเป็นความดีตามที่เป็นจริง

ข้อที่ (๘) **ธัมมัสสวนมัย** บุญสำเร็จด้วย

การฟังธรรม อย่างเธอนี้ ถ้าตั้งใจฟังธรรมด้วยดี พยายามทำความเข้าใจ เอาธรรมะไปใช้เป็นบุญเป็นกุศล สำเร็จขึ้นในใจของเธอทันที เธอได้รู้สิ่งซึ่งไม่เคยรู้หรือสิ่งซึ่งได้เคยได้ยินได้ฟังแล้วยังไม่เข้าใจ วันนี้เธออาจจะได้ความเข้าใจยิ่งขึ้น ผู้ที่ตั้งใจฟังด้วยดี ได้ความรู้เพิ่มขึ้นก็ดี ได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ก็ดี เมื่อรู้ว่าเป็นคุณความดีว่าเราได้รับสิ่งดีเพิ่มขึ้นแล้ว จิตใจย่อมแช่มชื่น ย่อมดี ใจย่อมสบายดีกว่าผู้ที่ไม่รู้ทางบุญทางบาป แล้วจิตใจกระวนกระวายเดือดร้อน

อีกข้อหนึ่ง (๙) **ธัมมเทสนามัย** บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม การแสดงธรรม เธอพึงเข้าใจนะ แสดงได้หลายอย่าง อย่างไรบ้าง อย่างอาตมากำลังชี้แจง แสดงธรรมแก่พวกเธอ นี้เรียกว่าเป็นธัมมเทสนามัย แสดงธรรมเหมือนกัน ยังมีโดยวิธีอื่น เธอประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ขัดเกลากิเลสตนเองให้สะอาดบริสุทธิ์ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอย่างพระสงฆ์ก็เป็นการแสดงธรรมเหมือนกันเข้าใจนะ

และข้อสุดท้าย (๑๐) **ทิฏฐุชุกัมม์** คือ การทำความเห็นให้ตรง ให้ตรงในเรื่องบาปบุญคุณโทษทางเจริญ ทางเสื่อม การอันควร การอันไม่ควร ก็เป็นบุญ และเรื่องนี้กลับสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคนเราคิดผิด เห็นผิด ทำผิด เพราะความเห็นผิดของตน เมื่อคิดผิด เห็นผิด ก็รู้ผิด ทำผิด พูดผิด เป็นโทษแก่ตนเอง ถ้าความเห็นตรงแล้ว ธรรมะข้ออื่น ๆ ก็จะเจริญตามกันไปด้วย อย่างนี้เป็นต้น และความประพฤติปฏิบัติที่ว่า เป็นบุญเป็นกุศลดังกล่าวนั้น ย่อมาแล้วเป็น ๑๐ ข้อ ย่อไปอีกเหลือ ๓ ข้อก็ได้ คือ **ทาน ศีล ภาวนา** เรียกว่า **ทานมัย สีลมัย** และ**ภาวนามัย แต่อีก ๗ ข้อนั้นก็เป็นแขนงแยกย่อยจาก ๓ ข้อนี้ให้ละเอียดออกไป**

เพราะฉะนั้นเรามาปฏิบัติธรรม ที่นี่ หมายถึงว่า เรามาทำคุณความดีอย่างน้อย ๑๐ ข้อนี้แหละ และหรืออย่างย่อ คือ **มาบริจาคทาน มารักษาศีล มาเจริญภาวนาธรรม** เพื่อชำระจิตใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์

เอาละ วันนี้ สมควรแก่เวลา เลยเวลาไปนิดหนึ่งแล้ว ก็จะเป็นเวลาของการถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์แล้ว

เจริญพร

ถอดเทปโดย ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ

■■■■

ตอบปัญหาธรรม

โดย **พระภาวนาโกศลเถร**
รองเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
และรองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ผู้ถาม คุณโอภาส เครือวัลย์

● **ถาม : ถ้ามีพระภิกษุผู้สอนธรรมได้แสดงแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมให้เป็นที่เข้าใจในหมู่ศิษยานุศิษย์ว่า ท่านเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุต้นธรรมที่สุด จะให้ธรรมหรือจะให้ธรรมกายแก่ผู้ใดหรือไม่ให้ก็ได้ แล้วแต่ท่านจะเป็นไปได้หรือไม่เพียงใดครับ และถ้าไม่จริงอย่างนั้นพระภิกษุผู้ที่พูดหรือแสดงให้เป็นที่เข้าใจในหมู่ผู้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมเช่นนั้นจะถือว่าท่านมุสาหรือเปล่าครับผม**

● ตอบ ปัญหานี้อาตมาจะขอแยกตอบเพียงสองประเด็นใหญ่ ๆ ก็คงจะพอเข้าใจได้ตลอด คือ

๑) ถ้ามีพระภิกษุแสดงว่า

...ถ้าถึงขั้นจะให้ธรรมหรือให้ธรรมกาย หรือจะไม่ให้แก่ใคร ๆ ก็ได้เช่นนั้น ก็นับว่าพระภิกษุรูปนั้นทรงคุณวิเศษสูงกว่าพระพุทธเจ้าเสียอีก...

ท่านเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุต้นธรรมที่สุด จะให้ธรรมหรือจะให้ธรรมกาย หรือจะไม่ให้แก่ใครก็ได้ แล้วแต่ท่าน

ข้อนี้ตอบได้เลยว่า**ไม่จริงเป็นไปไม่ได้** แม้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งตรัสรู้แล้วเองโดยชอบเป็นผู้ทรงคุณอันประเสริฐสูงสุด เป็นที่ประจักษ์แก่พระสงฆ์สาวกผู้ศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมของพระองค์ท่าน ก็ยังไม่เคยแสดงพระองค์ว่าเป็นผู้ให้ธรรมหรือธรรมกายแก่ใคร มีแต่ทรงแสดงว่า **พระพุทธองค์เป็นแต่ผู้บอกหรือชี้ทางให้ธรรมเป็นเรื่องที่แต่ละบุคคลจะพึงบรรลุและรู้เอง เห็นเอง**

มีเอกสารหลักฐานในพระไตรปิฎกกล่าวไว้ชัดเจน โปรดดูความในพระสุตตันปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ คณกโมคคัลลานสูตร ว่าด้วยการศึกษาและการปฏิบัติเป็นขั้นตอน ข้อ ๑๐๑-๑๐๓ ซึ่ง ณ ที่นี้จะคัดเอาแต่ความในวรรคสุดท้ายของข้อ ๑๐๓ มาแสดงให้เห็นดังนี้ "...ดูกรพราหมณ์ เราจะทำอย่างไรได้ ตถาคตเป็นแต่ผู้บอกหนทางให้ฯ"

และโปรดดูในบทสรรเสริญพระธรรมคุณที่พุทธศาสนิกชนสวดกันเป็นประจำที่ว่า "...สนฺทิฏฺฐิโกฯ" อันผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง และ "...ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิฯ" อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ก็ไม่เคยปรากฏว่าท่านเคยแสดงไว้เช่นนั้น มีแต่ท่านแสดง (จากข้อความที่ถอดเทปไว้) ว่า ท่านศึกษาและปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่บวชมิได้หยุดเลย บัดนี้ (ขณะที่สอนและบันทึกเทปนี้) ทั้งเรียนและทั้งสอนด้วย ไม่เห็นว่าท่านได้เคยแสดงว่าท่านบรรลุธรรมสูงสุดแต่ประการใด

แล้วยิ่งถ้าเป็นพระภิกษุที่มาบวชในพระพุทธศาสนานี้ เพิ่งจะได้มาเรียนรู้ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าแต่เพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ บางส่วน จากที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านได้สั่งสอนถ่ายทอดไว้ดีแล้วทุกแง่ทุกมุม จะไปวิเศษวิโสกว่าพระพุทธเจ้า หรือแม้แต่กว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งท่านได้ถ่ายทอดวิชชานี้เอาไว้ก่อนแล้วได้อย่างไร

ถ้าถึงขั้นจะให้ธรรมหรือให้ธรรมกาย หรือจะไม่ให้แก่ใคร ๆ ก็ได้เช่นนั้น ก็นับว่าพระภิกษุรูปนั้นทรงคุณวิเศษสูงกว่าพระพุทธเจ้าเสียอีก

ถ้าเช่นนั้นลองขอให้ท่านเหาะเหิรเดินอากาศให้ดูหน่อยประไร เอาแค่คุณธรรมเพียงเศษธุลีพระพุทธเจ้าเท่านั้นแหละ หรือลองสังเกตภิกษุรูปนั้นดูว่า กิเลสประเภทโลภ โกรธ หลง เพียงขั้นหยาบ ๆ นี้แหละ ว่ายังมีอยู่ หรือว่าหมดกิเลสเป็นสมุเฉทปหานแล้ว ถ้าเห็นว่ายังมีโลภ โกรธ หลงอยู่แล้วก็ อย่าได้ไปหลงเชื่อ ถ้ามีพระภิกษุประเภทนี้นะ–โกหกทั้งเพ

๒) ถ้าเป็นพระภิกษุได้แสดงออกให้ใครก็ตามที่เป็นผู้ใหญ่รู้เดียงสาแล้ว ให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้รู้ และเข้าใจความตามที่พระภิกษุนั้นกล่าวแสดงเช่นนั้นออกไปแม้เพียงครั้งเดียว ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกหรือการปฏิญญาโดยตรง หรือว่าจะเป็นการใช้เล่ห์ กโลบาย และการแนะนำธรรมในเชิงชี้นำให้ศิษยานุศิษย์เห็นเป็นเช่นนั้น ด้วยเจตนาจะอวดอุตตริมนุษยธรรมอันไม่มีจริงในตนตามพระวินัยพุทธบัญญัติ ภิกษุรูปนั้นย่อมต้องอาบัติปาราชิก ในฐานอวดอุตตริมนุษยธรรมอันไม่มีจริงในตน ไปทันที ณ บัดนั้น

● **ถาม : ปาราชิก คืออย่างไร ?**

● **ตอบ** ปาราชิกเป็นโทษหนักถึงสิ้นสภาพความเป็นพระภิกษุไปแล้ว เหมือนตาลยอดด้วน หรือต้นไม้โค่นรากเหง้าขาดหมดแล้ว มียอดอันชี้ลงสู่ดินแล้ว ปิดทางมรรคผลเสียแล้วหวังได้ว่าจักมีทุคติ คือ อบายเป็นที่ไปในเบื้องหน้า

กรณีพระภิกษุต้องอาบัติเป็นปาราชิก การเข้าร่วมสังฆกรรมใด ๆ สังฆกรรมนั้นย่อมเป็นโมฆะ เช่น การบวชพระภิกษุย่อมเป็นโมฆะ ภิกษุที่บวชในสังฆกรรมนั้นย่อมไม่มีผลให้ได้เป็นพระภิกษุ การรับผ้ากฐินย่อมเป็นโมฆะ ให้พระภิกษุที่ร่วมสังฆกรรมนั้นไม่ได้อานิสงส์กฐิน การสวดหรือร่วมลงฟังพระปาฏิโมกข์ย่อมทำให้สังฆกรรมนั้นเสียเป็นโมฆะไปทั้งหมด ฯลฯ

● **ถาม : มีครูอาจารย์บางสำนักปฏิบัติธรรมได้ห้ามศิษยานุศิษย์ของตน มิให้อ่านหนังสือธรรมอื่นใดทั้งสิ้นนอกจากเฉพาะที่มีในสำนักของตน อย่างนี้จะเป็นผลดีหรือผลเสียแก่ผู้ปฏิบัติธรรมอย่างไร**

● **ตอบ เป็นผลดีแก่ครูอาจารย์ในสำนักนั้นเอง** ที่จะสามารถป้องกันมิให้ศิษยานุศิษย์ของ

...ถ้าเป็นพระภิกษุได้แสดงออกให้ใครก็ตามที่เป็นผู้ใหญ่รู้เดียงสาแล้ว ให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้รู้ และเข้าใจความตามที่พระภิกษุนั้นกล่าวแสดงเช่นนั้นออกไปแม้เพียงครั้งเดียว... ...ด้วยเจตนาจะอวดอุตตริมนุษยธรรมอันไม่มีจริงในตนตามพระวินัย พุทธบัญญัติภิกษุรูปนั้นย่อมต้องอาบัติปาราชิก ไปทันที ณ บัดนั้น...

ตนมิให้ไปศึกษารู้เห็นธรรมที่กว้างขวาง ละเอียดลึกซึ้งกว่าภูมิธรรมภูมิปัญญาของตัวที่จะให้การแนะนำสั่งสอนได้ ให้หลงศรัทธาเลื่อมใสอยู่แต่ในตน หรือแต่เฉพาะในสำนักของตน ว่าเป็นแหล่งภูมิธรรมภูมิปัญญาสูงที่สุดแล้ว แล้วก็สามารถจะใช้เล่ห์เพทุบายเกลี้ยกล่อมให้หลงอยู่ในอำนาจปกครองและยอมตนเป็นเครื่องมือให้ใช้สอย ทำประโยชน์ให้แก่ตนหรือให้แก่สำนักงานของตนอย่างสิโรราบได้โดยง่าย

เป็นผลเสียหายแก่ผู้มีจิตศรัทธาแต่ขาดสติปัญญาสอดส่อง ให้หลงติดอยู่ในเล่ห์เพทุบายอันแยบยลนั้น จึงมิได้มีโอกาสที่จะศึกษาเรียนรู้ธรรมจากเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ หรือจากครูอาจารย์หรือผู้รู้อื่นทุกระดับภูมิธรรม ให้สามารถพัฒนาภูมิธรรมและภูมิปัญญาของตนเองให้สูงขึ้นจากที่เคยได้รับแต่เพียงจากสำนักปฏิบัติธรรมนั้น เป็นการจำกัด

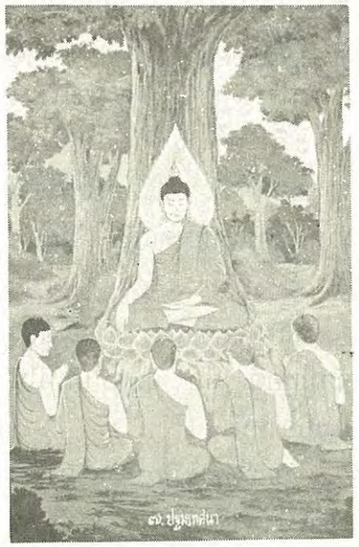

สติปัญญาในธรรมของตนให้แคบเหมือนกบเกิดอยู่แต่ในกะลาครอบ ไม่มีโอกาสได้เห็นโลกกว้าง อย่างน่าเสียดายโอกาสทองที่สุด

เป็นผลเสียแก่ผู้ปฏิบัติเช่นนั้นเองด้วยเป็นอย่างมาก รวมทั้งผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุนการกระทำเช่นนั้นด้วย ให้กลายเป็นคนมืดบอดในธรรม ค่าที่ปิดทางบุญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปิดหูปิดตาผู้อื่นมิให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในธรรมที่สูงยิ่งไปกว่าที่ภูมิธรรมและภูมิปัญญาของตนหรือของสำนักตนจะพึงมีถ่ายทอดให้ได้ **การให้ธรรมเป็นทานเป็นมหานิสงส์สูงอเนกอนันต์เพียงใด ในทางตรงข้าม การปิดหู ปิดตาปิดปัญญาผู้อื่นด้วยกลอุบายอันแยบยล เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ตนแต่ฝ่ายเดียวมิให้มีโอกาสเรียนรู้ในธรรมที่ควรรู้ ก็เป็นบาปอกุศลอย่างมหันต์เพียงนั้น** อกุศลกรรม

...การให้ธรรมเป็นทานเป็นมหานิสงส์สูงอเนกอนันต์เพียงใด ในทางตรงข้ามการปิดหู ปิดปัญญาผู้อื่นด้วยกลอุบายอันแยบยล เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ตนแต่ฝ่ายเดียวมิให้มีโอกาสเรียนรู้ในธรรมที่ควรรู้ ก็เป็นบาปอกุศลอย่างมหันต์เพียงนั้น...

ด้วยเจตนาทุจริตเพราะมีกิเลสคือความโลภ และความเห็นแก่ตัวจัดอย่างนี้ ย่อมให้ผลเป็นวิบากที่หนุนเนื่องทับทวีแก่ผู้กระทำและผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุนทั้งหลายตามส่วนและจำนวนแห่งผู้ที่หลงเชื่อและประพฤติตามอย่างอเนกอนันต์ที่สุด น่าสะพึงกลัวอย่างยิ่ง

เปรียบเสมือนจ่าโคนำฝูงโคสู่ทะเลบาป อันกระแสน้ำที่เชี่ยวกรากคือทิฏฐิฆะ อวิโชฆะ กาโมฆะ และภโวฆะ เป็นต้นพัดพาฝูงโคให้เข้าสู่กระแสน้ำวนคือวัฏสงสาร ที่ไหลลึกลงไปลึกลงไปเรื่อย ๆ และจมหายลงไปในทะเลบาปนั้นในที่สุด

■■■■

ตัวอยู่ไกล ใจใกล้ธรรม

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

หลวงลุงที่เคารพรัก

เราทุกคนขอให้ท่านสุขสันต์วันเกิด หลวงลุงสบายดีหรือคะ ? ครอบครัวของเรามีงานยุ่งมากช่วงเปิดเทอม คุณพ่อคุณแม่ของหนูสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยทั้งคู่ และอลัน, อเล็กซินา กับอัลดริก ต่างต้องไปโรงเรียนทุกวัน หนูอยู่ที่วิทยาลัยคาร์ลตัน เรียนเคมี แคลคูลัส ภาษาเยอรมัน ฯลฯ และหนูยังฝึกไวโอลินกับบัลเล่ย์ด้วยค่ะ ค่ำนี้หนูจะไปเล่นกับวงบูลแกร๊ส ชื่อ "เดอะ แม็คเคลน แฟมิลี่" ที่มินิอาโปลิสเวิลด์เธียเตอร์ ตอนนี้ใกล้จะปิดเทอมแล้วค่ะ หลังสอบประจำภาคแล้วหนูจะได้หยุดช่วงสั้น ๆ ก่อนเปิดเทอมใหม่

ถึงแม้ว่าหนูจะมีธุระยุ่งแต่ก็หาเวลาปฏิบัติกัมมัฏฐานทุกวัน และหวังว่าจะได้ศึกษาเพิ่มเติมอีกถ้ามีโอกาสกลับเมืองไทย ซึ่งหวังว่าอาจจะเป็นหน้าร้อนนี้ค่ะ

ทุกคนที่บ้านฝากกราบระลึกถึงหลวงลุงด้วย คุณแม่ส่งเงินมาร่วมทำบุญด้วยค่ะ

นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง
อลิสา

สุขสันต์วันเกิดค่ะหลวงลุง หนูคิดถึงหลวงลุงเสมอ **และพยายามฝึกกัมมัฏฐานเรื่อย ๆ** หนูรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านที่สอนให้ และหวังว่าจะได้เรียนเพิ่มเติมอีกค่ะ หวังว่าหลวงลุงคงสบายดีนะคะ ทุกอย่างที่นี่เรียบร้อยดี และหนูหวังว่าจะได้พบท่านอีกในเร็ว ๆ นี้ รักษาสุขภาพของท่านด้วยนะคะ !

นมัสการด้วยความเคารพและปรารถนาดี
อเลกซินา (น้องต่อ)

February 28, 1988.

Dear Luang Loong,

We all wish you a happy birthday! How have you been? Our family has been very busy with the school year. My parents are both teaching at universities, and Alan, Alexina, and Aldric all go to school everyday. I am staying at Carleton College, studying Chemistry, Calculus, German, etc. I have also been keeping up with violin and Ballet. Tonight I played at Minneapolis' World Theatre with a Bluegrass band, "The Mcclain Family." It is very near the end of the term. After my final exams, I will have a short break before the beginning of the next term.

Although I have been busy, I still find time to meditate everyday and am looking forward to learning more when I return to Thailand, hopefully this summer.

The family sends their very best regards. Mommy is sending some money to Tam Boon.

Very respectfully,
Alisa.

Happy Birthday Luang Loong! I think of you often, and I try to keep up with my meditation, and am very grateful for what you taught me, and I hope that I can learn more. I hope that you are well. Everything is fine here, and I hope to be seeing you soon in the future. Take Care!

Yours very respectfully,
Best Wishes!
Alexina (น้องต่อ)

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ	ผู้รับ
ร.ต.อ. ณรงค์ คงเกิด	ถวาย – พระราชญาณเวที วัดสวนใหม่ (ศูนย์กรรมฐาน) ต.เสด็จ อ.เมือง จ.ยะลา ๙๕๐๐๐
คุณวีระ เนตยกุล	ถวาย – พระราชธรรมานุวัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส ถ.สามเสน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐
พระธงชัย มธุรงฺกุโร	ถวาย – พระครูสันติธรรมาภรณ์ วัดสันติธรรมาราม แขวงบุคคโล เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐
คุณจุมพฏ สุวรรณะ	ถวาย – พระมหากิตติ ญาณกิตติ วัดเครือวัลย์ อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๐๐๐
คุณวิภาดา แช่มศิริวัฒน์	ถวาย – พระครูทองอยู่ วัดพรหมบุรี อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี ๑๖๑๒๐
คณะส่งเสริมพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย	ถวาย – พระศรีสุมังคล์ ชินวโส วัดศรีสุมังคล์ สำนักปฏิบัติพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ต.กุดธาตุ อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น ๔๐๑๕๐
คุณสมชาย บุญเชื้อ	ถวาย – พระสมบุญ ปุญญรตนโน วัดห้วยแขย่ง (แปลง ๓) ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ๗๑๑๘๐

เจ้าภาพ	ผู้รับ
คุณสุขใจ พาณิชพันธ์	ถวาย – พระมหาบุญเรือง สุนทรธมฺโม วัดดอนมูล ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐
คุณวิมล หอมเนียม	ถวาย – เจ้าอาวาส วัดสมอ ต.โพนางดำออก อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ๑๗๑๕๐
คุณเกษมศรี เทพหัสดิน ณ อยุธยา	ถวาย – พระบุญมา เตชธฺมฺโม วัดสามัคคีธรรม ต.นาเฉลียง อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ ๖๗๒๒๐
คุณลั่งเฮียง แซ่ล้อ	ถวาย – พระราชเมธาภรณ์ วัดสัตตนารถปริวัตร อ.เมือง จ.ราชบุรี ๗๐๐๐๐
คุณแววตา บูรณเจริญ	ถวาย – พระพุทธิรังษี วัดโสธรวราราม อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐
คุณประยงค์ แหยมงาม	ถวาย – พระพิมลธรรม วัดราษฎร์บำรุง อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๐๐๐
คุณสะอาด อรุณาทิตย์	ถวาย – พระเทพพุทธิรังษี วัดเครือวัลย์ อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๐๐๐
คุณพเยาว์ พงษ์หิรัญ	ถวาย – พระครูวิริยาภรณ์ วัดจุกกะเฌอ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ๒๐๑๑๐
คุณเก็บ ช่วงโชติ	ถวาย – พระครูพิศิษฏ์ศุภการ วัดป่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง ๒๑๐๐๐

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือ ผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าภาพถวายนิตยสารธรรมกาย กวายแด่พระสงฆ์ ๑ ปี (๔ เล่ม) ในอัตราปีละ ๑๒๐ บาท ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

ขอเชิญเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น ทางสถาบันได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับทั้งชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางสถาบันใคร่ขอสนับสนุน**ให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี** (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และ**ไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป** และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับ**ท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตน จะขอใช้กลดของสถาบันก็ได้ โดยเสียค่าบำรุงกลด** เพื่อให้สถาบันพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุดและใช้การต่อไปไม่ได้ต่อไปด้วย ดังต่อไปนี้

อยู่ ๑ – ๕ วัน	บำรุงกลด ๑๐๐ บาท
อยู่ ๖ – ๑๐ วัน	บำรุงกลด ๒๐๐ บาท
อยู่ ๑๐ – ๑๕ วัน	บำรุงกลด ๒๕๐ บาท

๔. ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรม หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณสถาบัน เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณสถาบัน

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับสถาบันทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔:๐๐ น. ตื่นนอน (สัญญาณเสียงระฆัง)

๐๔:๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม

๐๖:๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า

๐๗:๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต

๐๘:๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา

๐๙:๓๐ น. ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

๑๑:๐๐ น. รับประทานอาหาร แล้วพักผ่อนตามอัธยาศรัย

๑๔:๐๐ น. รับฟังธรรมบรรยาย

๑๗:๐๐ น. ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรม แล้วพักทำธุระส่วนตัว

๑๙:๓๐ น. เจริญภาวนาธรรม

๒๑:๓๐ น. ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศรัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คุณตฺตโม) และ **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่**ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)**

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทาน ภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

เวลา ๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

เวลา ๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

เวลา ๑๒.๓๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปโดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาสควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ที่**พระอุโบสถ** วัดสระเกศฯ ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษา ทุกวันพระ เวลา ๑๐.๓๐ น. (ก่อนเวลานี้มีพระธรรมเทศนา)

๒. **ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น** ที่วิหารเจริญภาวนา (ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ (เฉพาะวันเสาร์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกัน) ทุกวันศุกร์ มีรถออกจากศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ เวลา ๑๘.๓๐ น. และรับกลับในวันอาทิตย์ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ณ สถาบันฯ โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใดเป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดการดังนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับจากสถาบันฯ

๔. ที่**ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

รายการ "ธรรมปฏิบัติ" ทางช่อง ๙ อสมท.
ทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๓ และที่ ๕ ของเดือน เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. **สถานีวิทยุยานเกราะ** ๗๙๒ กรุงเทพฯ ทุกวัน**อังคาร, พฤหัสบดี** เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.

๒. **สถานีวิทยุ ททท (ภาคปกติ)** ของ อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวัน**อาทิตย์** เวลา ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.

๓.**สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย** ของกรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืนวัน**อาทิตย์** (ก่อนปิดรายการ)

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงฯ ที่ฐานพระประธานประจำศาลาอเนกประสงค์

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเปิดโอกาสให้สาธุชน บรรจุพระผงสมเด็จพระธรรมกาย พระบูชาต่าง ๆ ที่จัดสร้างโดยมูลนิธิฯ ไว้ที่ฐานของพระประธานปางปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ ประจำศาลาอเนกประสงค์ เพื่อเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนาและบูชาพระรัตนตรัย ท่านสาธุชนที่มีจิตศรัทธาบูชาและบรรจุได้ตามกำลังศรัทธา หรือเป็นชุด ๆ ดังนี้ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๑. บูชาตามกำลังศรัทธา มูลค่าบูชาองค์ละ ๒๕ บาท

๒. ชุดบูชาอริยสัจ ๔ เป็นไปในญาณ ๓ มีรอบ ๑๒ จำนวนพระ ๑๒ องค์ มูลค่าบูชา ๓๐๐ บาท

๓. ชุดบูชากิจ ๑๖ จำนวนพระ ๑๖ องค์ มูลค่าบูชา ๔๐๐ บาท

๔. ชุดบูชาโพธิปักขิยธรรม จำนวนพระ ๓๗ องค์ มูลค่าบูชา ๙๒๕ บาท

๕. ชุดพิเศษ

จำนวนพระ ๑๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๒,๕๐๐ บาท

จำนวนพระ ๒๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๕,๐๐๐ บาท

จำนวนพระ ๔๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๑๐,๐๐๐ บาท

ติดต่อบูชาได้ที่ **พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร** หรือที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ท่านที่ต้องการบรรจุด้วยตนเองทางมูลนิธิฯ จะเปิดให้บรรจุได้ทุกวันเสาร์ต้นเดือน และระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ เถรานุเถระ(๑ – ๑๕ พฤษภาคม และ ๑ – ๑๕ ธันวาคม ของทุกปี)

ท่านผู้มีจิตศรัทธาประสงค์ที่จะสนับสนุนการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติประการหนึ่งประการใด เพื่อเป็นธรรมทานที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นทานที่ยิ่งกว่าทานใด ๆ โปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพตามกำลังศรัทธาได้ที่ :

๑. ท่านเจ้าคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (ที่ตึกบวรเทพมุนี) กทม. ๑๐๑๖๐ (หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย)

๒. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ (หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย)

✂ - - -

หนี้ ก่อเวร สร้างความลำบากแก่ใคร ก็รีบเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์ไปขอโทษให้เขาอโหสิให้แก่เรา อย่าได้จองเวรกันเลย มีหนี้สินก็ชดใช้ เขาให้หมดจะได้ไม่เป็นหนี้ต่อไป หากเคยล่วงเกินใครก็ขอขมาลาโทษได้ยิ่งดี หันมาดูบัญชีบุญบ้าง เคยทำบุญสุนทาน รักษาศีล เจริญภาวนา กำจัดกิเลสให้ลดลงไปบ้างหรือไม่ ถ้าเคยก็จงตั้งอธิษฐานขอให้บุญกุศลที่เคยทำมานั้นส่งผลให้เราไปสู่ภพภูมิที่ดี ฯลฯ (ดูคำอธิษฐานประจำวันที่คู่กับบาตรพุทธภาวนาก็ได้) ถ้าไม่เคยทำบุญสร้างกุศลมาเลยก็ขอจงตั้งใจเฮือกสุดท้าย ให้สละทรัพย์เท่าที่สละได้ให้ทาน ตั้งใจรักษาศีลโดยเร็ว

๓. ดูแลสั่งเสียคนรอบข้างทั้งสูงกว่าและต่ำกว่าอย่าให้มีอะไรคั่งค้างหรือห่วงใย มรดกพินัยกรรมก็จงแบ่งให้เรียบร้อย พร้อมกับสั่งเสียว่า อย่าลืมทำบุญอุทิศส่วนบุญไปให้เราบ้าง โดยเฉพาะบุญที่เป็นมหาอานิสงส์จะได้มาคอยอนุโมทนาบุญ ถ้ากลัวลูกหลานจะลืมก็อัดเทปสั่งความเอาไว้

ถ้าเกิดมีความคิดหรือใครมาบอกว่าให้รีบไปบังสุกุลแล้วจะต่ออายุได้ ก็ขอให้จงทราบเถิดว่า การบังสุกุลเป็นวิธีการให้กำลังใจอย่างหนึ่ง หรือเป็นการแก้เคล็ดเท่านั้น ถ้าทุกคนใช้ได้ผลก็คงไม่มีใครตายหรือคงจะมีอายุยืนยาวนับร้อยพันปี ถ้าจะได้ก็คงจะเป็นบุญเรื่องของทานกุศลที่เรานำสิ่งของปัจจัยไปถวายพระแล้วขอให้ท่านช่วยซักผ้าบังสุกุลเป็นการแก้เคล็ดให้เท่านั้น เป็นกำลังใจสำหรับผู้ขวัญเสียเท่านั้น

๔. ใช้เวลาที่เหลือสงบสติอารมณ์และสร้างบุญกุศลที่จะได้มากที่สุดคือการปฏิบัติธรรม สำรวมกายวาจาในการตั้งใจรักษาศีลให้สะอาดบริสุทธิ์ เตรียมไปภพภูมิต่อไป พยายามรวมใจให้หยุดนิ่ง ระงับความฟุ้งซ่าน ถ้าบางท่านที่เคยฝึกปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายมาบ้างจะได้เปรียบ เพราะสามารถรู้จุดที่ตั้งของใจฐานที่ ๗ และวิธีรวมใจ ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านได้สอนไว้ว่า ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นอกจากเป็นที่รวมของบุญกุศลแล้ว คนไปเกิดมาเกิดก็จะเริ่มจากฐานที่ ๗ นี้ ฉะนั้นถ้าเรารวมใจของเราให้อยู่ตรงที่ตั้งของใจที่พร้อมจะไปแล้วอย่างผู้มีสติ ไม่ฟุ้งซ่านหาที่ยึดเกาะไม่ได้ ภพภูมิที่จะไปจะเป็นภพภูมิที่ดี

เสียงนาฬิกาปลุก ๖ โมงเช้าดังขึ้นแล้ว ถ้าท่านต้องตายก็นับว่าเป็นผู้โชคดีที่มีเวลาเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญความตาย ซึ่งมีคนจำนวนมากไม่มีโอกาสรู้ตัวมาก่อนเลย แต่ถ้าวันนี้ท่านยังไม่ตาย ก็ถือเป็นบุญของท่านที่มีโอกาสอยู่สร้างบุญเพิ่มขึ้นและจงตั้งนาฬิกาปลุกในวันต่อไปกำหนดเวลาตายไว้เรื่อย ๆ ท่านก็จะเป็นคนไม่ประมาทในชีวิต และอยากอยู่ในโลกเพื่อทำความดีให้คุ้มกับคุณค่าของชีวิตตราบเท่าที่ยังมีลมหายใจ

■■■■

พระธรรมปัญญาบดี (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ. ๙)
เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

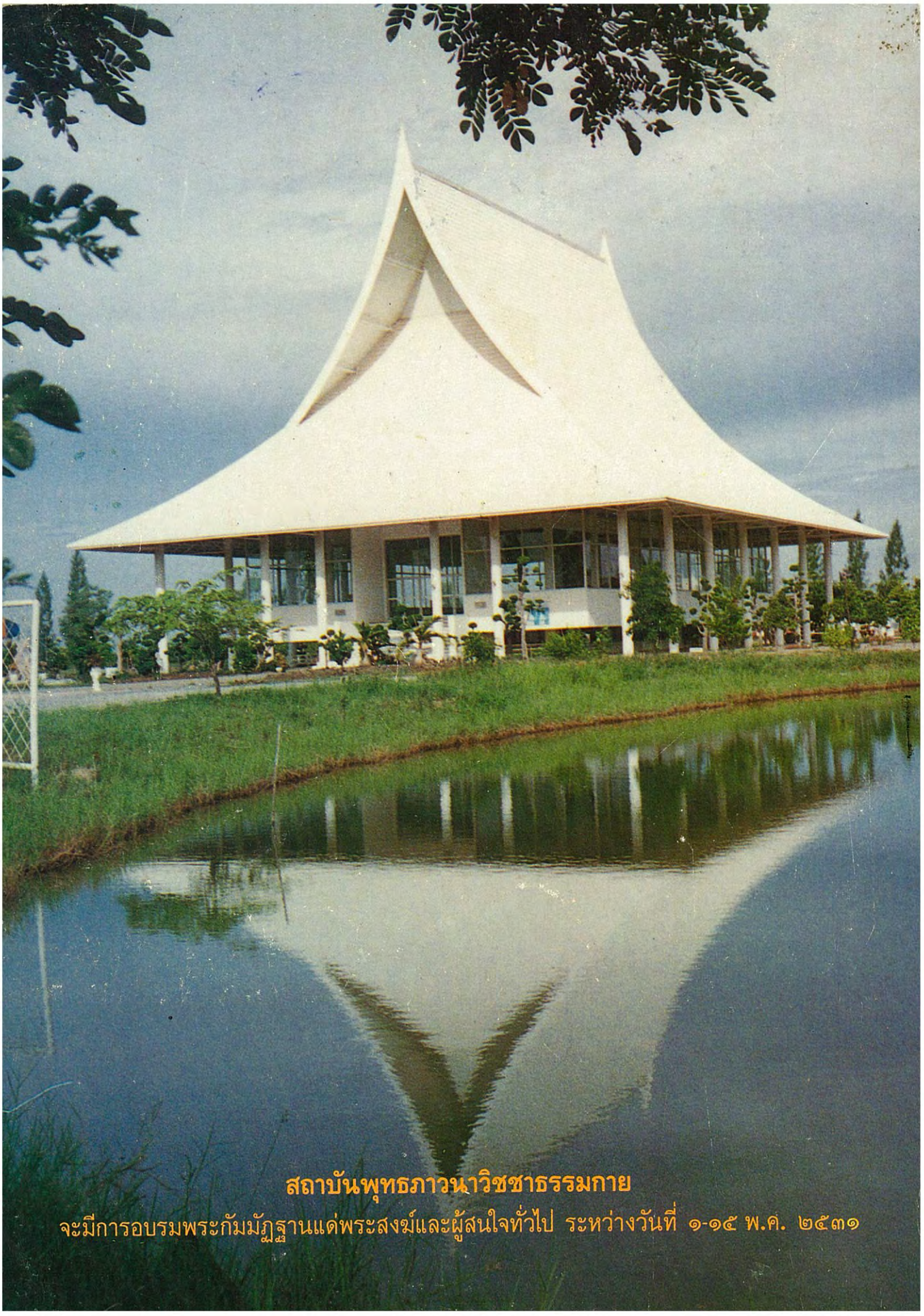

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

จะมีการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์และผู้สนใจทั่วไป ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พ.ค. ๒๕๓๑